ӨЗ ТАҢДАУЫҢДЫ ЖАСА! СДЕЛАЙ СВОЙ ВЫБОР!

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПАРЛАМЕНТІ МӘЖІЛІСІНІҢ ЖӘНЕ МӘСЛИХАТТАРЫНЫҢ ДЕПУТАТТАРЫН САЙЛАУ

19 НАУРЫЗ МАРТА 2023

ВЫБОРЫ ДЕПУТАТОВ МАЖИЛИСА ПАРЛАМЕНТА И МАСЛИХАТОВ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

Алатау

Газет 2000 жылдан шыға бастады

№ 7 (1114)

17.02.2023

Қоғамдық-саяси газет / Общественно-политическая газета

alatau_offset@mail.ru
alatau.aqparat
alatau_gazeti

ӘЛЕУМЕТ

КЕНШІЛЕР ҚАЛАСЫНДА «BABY LAND» ОРТАЛЫҒЫ АШЫЛДЫ

КЕНШІЛЕР ҚАЛАСЫНЫҢ ТҰРҒЫНЫ ЖАЙНА ҚАНАТҚЫЗЫ 1 225 200 ТЕҢГЕ КӨЛЕМІНДЕГІ ҚАЙТАРЫМСЫЗ ГРАНТТЫҢ КӨМЕГІМЕН БАЛАЛАРҒА МАССАЖ ЖАСАЙТЫН ЖӘНЕ ДАМЫТАТЫН «BABY LAND» ОРТАЛЫҒЫН АШТЫ.

Оның айтуынша « Бастау бизнес» жобасы бойынша білім алып, бизнес-жоспарын қорғапты. Өткен жылдың желтоқсанында ашылған орталықта логопед қызмет көрсетсе, дамыту сабақтары топпен және жеке де жүргізіледі екен. Мұнда балаларға қажет массаждың барлық түрі жасалады.

Балаларға арнап білім беру орталығын ашу туралы біраз ойланған жас кәсіпкер мемлекеттік қолдаудың арқасында арманының орындалғанын айтады.

Орталықта балалар массажымен 12 жыл тәжірибесі бар маман айналысады. Мұнда негізінен 1 жасқа дейінгі сәбилерді әкеледі. Егер қандай да бір медициналық көрсетілімі немесе нақты диагнозы болса, 3-тен 5 жасқа дейінгі балаларды да қабылдайды. Орта есеппен массаждың 1 сеансы 2500-3500 теңге аралығында. Кәсіпкердің өзі де балаға арналған түрлі дамыту сабағын жүргізеді. Әр топта бала саны сабақтың түрі мен мақсатына қарай 2-ден 6 балаға дейін жетеді.

– Орталықты одан әрі кеңейту үшін бізге балалар психологы мен дефектолог қажет. Әзірге оны таба алмай отырмыз. Жалақысы шамамен 100 мың теңге. Бізде жұмыс істеуге ниеті бар адам болса, жұмыспен қамту орталығы арқылы жүгінуге болады. Көп ұзамай жақсы маман табылады деп үміттенемін. Әзірге ғи-маратты жалға алып отыр-мыз. Оған жөндеу жұмысын жүргізіп, жабдықтар сатып алдық. Екі ай ішінде орталықтың жұмыс істейтінін жергілікті тұрғындар жақсы біле баста-ды. Жерлестерге бізге сенім артып, қол-дау танытқандары үшін алғыс айтамыз. Біз өз ісімізге жауапкершілікпен қараймыз. Өйткені, бала денсаулығы – ең маңызды мәселе, – дейді Жайна Қанатқызы.

Текелі қаласының жұмыспен қамту орталығының директоры Жасұлан Қапалов өткен жылы Текелі қаласы бойынша кәсіпкерлікті дамыту жөніндегі ұлттық жоба аясында 21 өтінім мақұлданғанын айтты. Бұл ретте жалпы сомасы 25 725 000 теңге өтеусіз грант берілген.

«АЛАТАУ-АҚПАРАТ»

САЙЛАУ ҚАРСАҢЫНДА

САЯСИ ӨЗГЕРІСТЕРГЕ БАСТАР ЖОЛ

Ермек КЕЛЕМСЕЙІТ, Жетісу облыстық ардагерлер кеңесінің төрағасы:

- Мен сайлауға жеті рет қатысқанмын. Алғаш 1975-1976 жылдары Қоңырөлең селолық советінің депутаты болып сайландым. Одан кейін аудандық советтің депутаты болып жүрген уақытта облыстық советтің депутаты болуға үлкен мүмкіндік туды. Сөйтіп № 78-ші Үлкенағаш округі бойынша облыстық советтің депутаты болдым. 1995 жылы жаңа Конституция қабылданғаннан кейінгі сайлау жүйесімен 2 рет Парламент Мәжілісінің де депутаттығында қызмет атқардым. Кейін ауылға қайта оралған соң облыстық мәслихатта екі мәрте депутаттыққа қайта сайландым. Сайлаудың түр-түрін көрдім. Ал бүгінгі күнгі сайлау, мен көргендерден өзгеше. Себебі облыстық деңгейдегі Текелі сынды қалаларда депутаттар мажоритарлық жүйемен сайланса, облыстық мәслихат депутаттарының 50 пайызы партиялық тізіммен қалған 50 пайызы жеке тұлға ретінде сайланады екен. Парламенттің 70 пайызы партиялық тізіммен, қалған 30 пайызы бірмандаттық сайлаудан өтеді. Бұл Конституцияға өзгерістер еңгізгеннен кейінгі жаңашылдық және өте дұрыс бағыт. Себебі жеке округтен сайланған депутат халық алдына барып, оларды өз жоспарларымен толықтай таныстырады. Соның арқасында халық кімді сайлап жатқандарын жақ-сы білетін болады. Ал елдің алдына жеке кандидат бармай оны партия ұсынатын болса, жұрттың сенімі бірте-бірте азаяды. Неге дейсіз ғой?! Өйткені партияның ішінде кімнің депутат болатынын халық білмейді. Оны партияның ішкі құрылымы шешеді. Дәл осы жерден болашақ депутат пен халық арасындағы байланыс үзіледі. Қарапайым халық «Бізсіз де шешеді ғой», «Партиялар өздері біледі», «Кімнің жеңетіні әубастан белгілі ғой» деген тұжырымдарға келе бастайды. Сенім азаяды. Осының барлығын орнына келтіру үшін Президентіміз Қасым-Жомарт Тоқаев 5-маусымда Конституцияға өзгерістер енгізген кезде осы мәселені де қарастырған болатын. Сол сәттен бері мажоритарлық жүйемен партиялық жүйе аралас түрде өткізілетін болды. Сайлауда бірмандатты округтерден тіркелген кандидаттардың құжаттарында заңға қайшы келетін әрекеттер болмаса, барлығы да таңдауға түсе алады. Халық дауыс беруге келгенде тіркеуден өтіп, тізімдегі кандидаттардың ішінен таңдау жасайды. Кім ең жоғары дауыс алса сол сайланған болып есептеледі. Партиялық тізіммен депутаттыққа өтініш берген адамдар тек партиялар арасындағы таңдауға түседі. Кейін сайлау қорытындысына байланысты мандаттар алады. Жалпы Парламент Мәжілісі депутаттығына 98 орын бар. Соның ішіндегі 66 орынды партиялар өзара бөліссе, қалған 29 орынды жеке округтер бойынша тіркеуден өткен қатысушылар алады.

Міне, сайлаудың басты ерекшелігі осы. «Сайлаудан қалмайық» деп жүрген көзі ашық адамдар дәл осы таңдаудан үлкен үміт күтуде. Сайлаудың қорытындысы қалай болатынын өз уақытында көретін боламыз. Тек жеңіске жеткен депутаттар өз істеріне жауапкершілікпен қарап, халық үмітін ақтаса болғаны. Біз олардан тың дүниелер күтеміз.

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

САЙЛАУ ҚАРСАҢЫНДА

ӨРКЕНДІ ӨЗГЕРІСТЕР БАСТАУЫ

Жомарт ИГІМАН, Қазақстанның Құрметті журналисі: *«Жыл жаңарып, ай алмасып, уақыт озған сайын өмір өзіндік өзгерістерін ұсынады. Еліміздің Президенті Қасым-Жомарт Тоқаевтың Жаңа Қазақстан құру жолындағы саяси реформалары қалың көпшіліктің көкейіндегі үміт шоғын үрлеп келеді.*

Бүгінде халықтың 40 пайызға жуығы ауылда тұрады дейді ресми статистика. Сондықтан Қасым-Жомарт Кемелұлы ауылдағы әлеуметтің мәселесін басты назарға алды. Қазірдің өзінде ауыл шаруашылығын дамытуға арналған кешенді іс-шаралар, пилоттық жобалар жемісін бере бастады. Шаруалардың табысын арттыруға орайластырылған жобалардан бөлек бос жатқан жерлерді мемлекетке қайтаруға мықтап көңіл бөлінгені баршаға белгілі. Алдындағы ақ-адал малына нуы мен суы мол жер бұйырмаған шаруалар енді келешегінен үмітті. Президент тапсырмасынан соң латифундистердің өзіне де, өзгеге де көзі қимаған игерілмеген жерлері ел игілігіне қайтарыла бастады.

Осындай өркенді өзгерістер елді келешекке құлшындырған кезеңде, наурыздың 19-ында Парламент Мәжілісі мен барлық деңгейдегі мәслихат депутаттарының сайлауы болатыны жұртшылыққа аян. Парламент Мәжілісінің, сонымен бірге облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың және Астананың мәслихаттарының депутаттығына кандидаттарды ұсынудағы ерекшелік сайлаушылар көңіліне қонады. Сайлау пропорционалды өкілдік ету, сондай-ақ бірмандаттық аумақтық сайлау округтері бойынша сайлау жүйесі арқылы жүзеге асырылады. Ал аудандар мен қалалардың депутаттығына кандидаттарды ұсыну рәсімі толығымен мажоритарлық жүйе негізінде, яғни, бірмандаттық аумақтық сайлау округтері бойынша өтеді.

Сайлаушылар саяси науқанға қатысатын партиялар туралы күнделікті теледидар арқылы ақпарат алып отырады. Мәжіліс депутаттығына кандидаттар партиялық тізім бойынша «Қазақстан Халық партиясынан», «Ақ жол» демократиялық партиясынан, «Жалпыұлттық социал - демократиялық» партиясынан, «Байтақ» жасылдар партиясынан, «Ауыл» халықтық – демократиялық патриоттық партиясынан, ««Respublica»» партиясынан, «Amanat» партиясынан саяси додаға түспек.

Сарқан аудандық сайлау комиссиясының ақпараты бойынша аудандық мәслихат депутаттарының кезектен тыс сайлауын әзірлеу мен өткізу жөніндегі негізгі іс-шаралардың күнтізбелік жоспарына сәйкес кандидаттарды ұсыну мерзімі 20 қаңтарда басталып, 8 ақпанда сағат 18-00-де аяқталды. Кандидаттар толық тіркеуден өткеннен кейін 18 ақпаннан бастап үгіт-насихат жұмыстары бастауын алады. Демократиялық үрдіске сай алдағы сайлау тартысты өтеді, сайлаушылар өз таңдауын жасау үшін саяси науқанға белсене атсалысса ғана ел мүддесін көздейтін тұлғалар Парламенттен, мәслихаттардан орын алары анық.

«МОМЫН ЕМЕС, МІНЕЗДІ ПАРЛАМЕНТ ЖАСАҚТАУ ҚАЖЕТ»

Есболат АЙДАБОСЫН, «Жетісу» радиосының жетекшісі, жазушы-журналист: – «Бұл сайлау бұрынғыдан өзгерек». Шәкәрімнің әйгілі өлеңін өзімізше икемдеп сайлау сайын осылай құйқылжытамыз. Біреуді сендіргіміз келеді-ақ, бірақ соған өзіміз сенінкіремейтін секілдіміз. Сайлауымыз сол баяғы соқпағынан жаңылмай өтеді де кетеді, өзгешелігін көрмейбілмей қаламыз. Әрине сайлау деген саяси дода, жеңген мен жеңілген болады. Жеңген қуанады, жеңілген өкінеді. Жеңгендер жеңімпаздар форумын жасайды дүркіретіп, жеңілгендер дау шығарады дүрлігіп. Кейбіреулер жеңілгенін мойындап, қарсыластарын елден бұрын құттықтауға асығады. Қайбір жылдары қағаз бюлетеннен бас тартып, электронды дауыс беріп те көргенбіз. Мұны да «өзгерістің бастауы» деп даурыққанбыз. Бірақ дауыс берудің формасы өзгергенмен, мазмұны мызғымады, сөйтіп соңғы жылдары қағазға қайта оралдық.

Хош, «биылғы сайлау бұрынғыдан өзгерек» дейік. Иә, өзгеріс бар. Парламенттің төменгі палатасы бұрын тек саяси партиялардан жасақталса, ендігіде жекелеген азаматтар да сайлауға қатысуға мүмкіндік алды. Содан болар қазір әр-әр жердегі қоғам белсенділері бас көтеріп, өзін-өзі ұсыну тәртібімен сайлауға түспекке ниеттеніп жатыр, алдынан жарылқасын! Дегенмен сайлауды мақтан үшін, ат шығарып, атақ жинау үшін де пайдаланғысы келетін пиғылдар байқалып қалады. Соларды көріп, тіксініп қалатынымыз бар. «Әпәдемі ән еді, пұшық айтып бүлдірдінің» кебін кимейік дейін десең, олар кимелеп қоймайды. Тап бір Парламентті қызғанып тұрғандай көреді. Осындайда еріксіз ойланасың. «Қазақстанның заң шығарушы органында кімдер отыру тиіс? Кімді депутат қылып сайлауымыз керек?» деген сұрақ туындайды. Меніңше Мемлекет басшысынан бастап, мектепті енді бітірген жастарға дейін осы сұраққа жауап беріп алғаны жөн. Сайлауға қақы бар электорат шымылдықтан ары өтіп, бір беттік қағазда тұрған кандидаттар арасынан таңдау жасамас бұрын «мен бүгін дауыс бергелі тұрған адам немесе партия ертеңгі күні менің даусымды ести ме? Менің үнімді жоғарыға жеткізе ме, менің мәселемді шеше ме? Әлде депутат болып алған соң менің өзіме дауыс көтеріп, қоңаңдай ма?» деген сауалдарға ойланып алғаны абзал. Өйткені осынау отыз жылдық тәуелсіздік тарихымызда «есегі судан өткен соң елді ұмытатын» талай «халық қалаулысын» көрдік қой. Енді сондайлардың алдын алу керек, жылы үй, жайлы кресло аңсағандарды осы бастан «есегінен аударып» тастаған қай-қайсымызға да пайдалы.

Әсілі, елде бір жағдай бола қалса, әлдеқандай мәселе туындаса жұрт зиялы қауымды іздейді. «Зиялы қауым қайда, ақын-жазушылар неге үнсіз, Жазушылар одағы неге мәлімдеме жасамайды?» дегендей өкпе-реніштер айтылып жатады. Рас, қаламгерлер қауымы қоғамдық құбылыстардың бел ортасында жүреді, олар ешқашан жауапкершіліктен қашпайды. Бірақ басты жауапкершілік Парламентте болуы тиіс. Бүкіл қоғамдық белсенді, айтары бар азаматтар, ғалымдар, былайша айтқанда отбасын ғана емес отанын ойлайтын зиялылар сонда жиналу керек. Сонда жинауымыз керек. Парламентті тек заң шығарушы орган ретінде қабылдаймыз, кейбіреулер соны заң шығарушы зауыт деп санайтын секілді, «не істедің?» деп сұрай қалсаң «ана заңды бүйттім, мына заңды сөйттім» деп шығады. Бұл оның функциясының бір ғана қыры, бүгінгі талапқа ол келмейді. Парламент елдің ақыл-ой орталығы болуы керек, баяғыда билер кеңесі болды ғой, соның қызметін Парламент атқару керек. Біз бір жағдай бола қалғанда архив қопарып, романын аяқтай алмай әуреленіп жатқан ақын-жазушыны мазаламай депутаттарды іздеуіміз керек. Олар да нағыз халықтың қалаулысы деген атқа лайық болып үнемі елдің «көзі, құлағы, һәм тілі» болуы тиіс. Әйтпегенде бес жыл бойы оларды несіне асыраймыз? Халықтың қамын жеймін деп бардың ба, қалғып-мүлгімей міндетіңді адал атқар. Даулас, айтыс, тартыс. Ондайға бара алмасаң мандатыңды басқаға тапсыр. Егер біздің депутаттар нағыз зиялылардан жасақталғанда былтырғы қаңтар оқиғасы болмас еді. Депутаттар газ бағасы үшін мүдделі министрлікпен айқасып шыға келгенде митингіге жиналған Жаңаөзен халқы ертеңіне-ақ алаңнан тарап кетер еді. «Біз үшін мыналар «қырылып» жатыр ғой, ел ағалары шешеді екен, соларға сенеміз» дейтін еді. Халықтың сөзін халық қалаулылары Парламентте айтпаған соң халық алаңға өзі шығып өз мәселесін айтуға мәжбүр болды. Ақыры қалай аяқталғанын білеміз. Бүкіл мәселесі Парламентте шешіліп жатса жұрт митингке шығып айқайлап, төбелесіп несі бар. Сол себепті жаңа Қазақстан үшін момын емес, мінезді Парламент жасақтау қажет. Осыны биліктегі азаматтар да, бұқара жұрт та түсіну керек. Алдағы сайлауда дауыс берер кезде осыны ескерейік!

19 НАУРЫЗ МАРТА 2023

ӨЗ ТАҢДАУЫҢДЫ ЖАСА!

СДЕЛАЙ СВОЙ ВЫБОР!

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПАРЛАМЕНТІ МӘЖІЛІСІНІҢ ЖӘНЕ МӘСЛИХАТТАРЫНЫҢ ДЕПУТАТТАРЫН САЙЛАУ

ВЫБОРЫ ДЕПУТАТОВ МАЖИЛИСА ПАРЛАМЕНТА И МАСЛИХАТОВ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ МЕКЕМЕ

ҰЛТТЫҚ ОЙЫННЫҢ МАҢЫЗЫ

Бала ойын арқылы өседі. Баланың дамуы, ақыл-ойының шыңдалуы, ой-өрісінің қарыштауы, қиялының кеңге қанат жаюы да тікелей ойынға байланысты. Сондықтан да бала тәрбиесіндегі ұлттық ойындардың орны ерекше. Ата-бабамыздан келе жатқан ойындарға әр заманға сай, оң өзгерістер мен жаңашылдықтар енгізіп отырсақ, балалардың ұлттық ойындарға деген қызығушылығы артады.

Ұлттық ойындар – ата-бабамыздан бізге қалған асыл қазына, алтыннан да қымбат байлық. Мұндай қазынаны қастерлеп, жойылып кетудің алдын алу үшін бүгінгі жас өрендерге насихаттауға міндеттіміз. Ғұлама ғалым Мұхтар Әуезов: «Біздің заманымыздың өмір кешкен ұзақ жолында өздері қызықтаған алуан өнері бар ғой. Ойын деген менің түсінуімше, көңіл көтеру, жұрттың көзін қуантып, көңілін шаттандыру ғана емес, ойынның өзінше бір мағыналары болған», деген терең ойына ұңіліп көрсеңіз ойынның адам баласына қаншалықты қажет әрі пайдалы екенін білесіз. Сондықтан балалар айналадағы керемет сұлулықты танып, білсін, көңілге тоқып, көкейге түйсін десек, ұлттық ойындарды ойнатқанымыз жөн.

Ойын – баланы әдептілікке, сауаттылыққа, кішіпейілділікке, төзімділікке, шыдамдылыққа баулитын құралдың бірі. Мектепке дейінгі мекемеде тәрбиеленушілердің танымдық іс-әрекетін қалыптастыруда негізгі жұмыс түрінің бірі – ойын әрекеті. Бала саналы, мәдениетті, адамгершілігі мол болып, жан-жақты дамуы үшін және тілін, тіл байлығын дамыту үшін және айналадағы өмір құбылысын ұғыну үшін пайдаланудың маңызы зор.

Ұлттық ойындардың мектеп жасына дейінгі балаларға лайықтылары «Көкпар», «Орамал алу», «Тақия жасыру», «Алтын қақпа», «Ақ серек – көк серек», «Айгөлек», «Ақ сандық – көк сандық», «Ақ сүйек». Осы ойындарды үнемі балаларға ойнату арқылы баланы тапқырлыққа, жылдамдыққа, шапшаңдыққа, икем-ділікке, батылдылыққа үйретіп жатқанымызды өз тәжірибемізде байқап жүрміз. Яғни, таңертеңгі қабылдау кезінен кешке баланың үйге қайтуына дейінгі уақыт аралығындағы күн тәртібіне сәйкес дене тәрбиесі күні бойғы тәрбие түрлерімен біртұтас сабақтас жүргізіледі. Қысқасы, баланы нағыз қазақы болмыста, қазақы қалыпта тәрбиелейміз, жол көрсетіп, бағыты мен бағдарын айқындап, болашақта мықты тұлға болып қалыптасуына еңбек етеміз десек, ұлттық ойындарды кеңінен үйретіп, насихаттағанымыз жөн. Сонда ғана, біз, Мәңгілік елдің Мәңгілік ұрпағын тәрбиелейміз.

Айжан МАЯСАРОВА
«Қызғалдақ» бөбек-жай балабақшасының тәрбиешісі
КӨКСУ АУДАНЫ

ҚАЗЫНА

ТІЛ МЕРЕЙІН ӨСІРУ – МІНДЕТ

Бүгінгі таңда мемлекеттік тіліміздің мәртебесін өсіріп, мерейін тасыту жолында егемен елімізде іргелі істер атқарылуда. Бұған көп ұлттың өкілдері мекендейтін – достық зертханасы атанған Қазақ елінде мемлекеттік тіл қазақ тілі болып табылатыны да айқын дәлел.

Бұл жөнінде еліміздегі қабылданған «Қазақстан Республикасындағы тілдер туралы» Заңда, мемлекеттік тілді дамыту және оның қолдану аясын кеңейту туралы Мемлекеттік бағдарламаларда да баса айтылған. Маңызды мәселелені жүзеге асыру жолында еліміздің әрбір азаматы, әрбір мемлекеттік мекеме мемлекеттік тілдің мәртебесін арттыру, оның қолданыс аясын кеңейту жолында атсалысуға міндетті. Мәселен, сотқа жүгінуші азаматтардың әрқайсысы мемлекеттік тілде жүргізілетін істердің көбеюіне өз үлестерін қоса алады. Өйткені, сот ісін жүргізу тілі заң талаптары бойынша сотқа талап арыз берілген тілге байланысты сот ұйғарымымен белгіленеді. Өкінішке орай, сот төрелігін жүзеге асырудағы сот ісінің тілі туралы қағидаттың сақталмауына байланысты бірқатар кемшіліктерге жол беріліп келе жатқаны құпия емес. Мәселен, сотқа дейінгі тергеп-тексеру кезінде тергеушілер өздері жақсы меңгерген орыс тілінде істі жүргізуге мүдделі болып, айыпталушыны да, жәбірленушілерді де осы тілде жауап беруге мәжбүрлеген жағдайлар аз кездеспейді. Сондықтан іс сотқа келіп түскенде, кейде жәбірленушілер, басқа жағдайда сотталушылардың өздері сот өндірісінің тілін білмейтін болып, аудармашы талап етіп отырған жағдайларды көп кездестіреміз. Оны, әсіресе, процестер кезінде анықтап жатамыз. Демек, мұндай кемшіліктерді түзетіп, мемлекеттік тілдің мәртебесін арттырғымыз келсе, бірінші кезекте қарапайым халықтың құқықтық сауатын ашуымыз қажет. Олар өздерінің конституциялық құқықтарын, сотқа меңгерген тілінде, ана тілінде арыз беруіне, жауап беруіне құқықығы бар екенін бастапқы тергеу амалдары кезінде толық пайдаланып, заңның бұрмалануына жол бермейтіндей дәрежеге жеткізу керек.

Зарина БЕРЛІҚОЖАНОВА,
Талдықорған қалалық сотының бас маманы-сот отырысының хатшысы.

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

К СВЕДЕНИЮ ВОДИТЕЛЕЙ

ПДД РК, КОТОРЫЕ АКТУАЛЬНЫ В 2023 ГОДУ

ПРАВИЛА ДОРОЖНОГО ДВИЖЕНИЯ НЕОБХОДИМЫ ДЛЯ УСТАНОВЛЕНИЯ ПОРЯДКА НА ДОРОГАХ КАЗАХСТАНА И МИНИМИЗИРОВАНИЯ ДТП. КАЖДОМУ ВОДИТЕЛЮ ОБЯЗАТЕЛЬНО НУЖНО ИХ ЗНАТЬ. РАССМОТРИМ, КАКИЕ ПРАВИЛА АКТУАЛЬНЫ НА СЕГОДНЯ И ЧТО НОВОГО В ЗАКОНОДАТЕЛЬНЫХ ДОКУМЕНТАХ ПДД В 2023 ГОДУ, ВЫ УЗНАЕТЕ ИЗ МАТЕРИАЛА ИСТОЧНИК: NUR.KZ

Самые важные ПДД для водителей и пешеходов Дорожное движение в Казахстане регулируется принятым в 2014 году Законом «О дорожном движении» и ПДД. В них много раз вносились изменения, но эти документы актуальны и в 2023 году.

Какие основные положения Правил дорожного движения Казахстана? Первый раздел устанавливает терминологию и основные принципы движения в РК. Согласно п. 1.3 ПДД РК, на территории Казахстана установлено правостороннее движение. Разделы 2−4 посвящены правам и обязанностям водителей, пешеходов и пассажиров. Остальные разделы регламентируют:

− раздел 5 — регулирование дорожного движения с помощью светофоров и регулировщика;

− раздел 6 — использование световой сигнализации (синего, красного, оранжевого или желтого цветов) транспортными средствами специальных служб;

− раздел 7 — ситуации, в которых обязательно использование аварийной сигнализации и знака аварийной остановки;

− разделы 8−11 — особенности движения по дорогам Казахстана (маневрирование, расположение на проезжей части, скорость движения, обгон, встречный разъезд);

− раздел 12 — правила остановки и стоянки, перечень мест, где стоянка и остановка запрещены;

− разделы 13−18 — правила проезда пересекающихся дорог и особенности приоритетов (разделы с 14 по 17 включают правила движения и проезда пешеходных переходов, остановок, железнодорожных переездов, автомагистралей и жилых зон);

− раздел 19 — правила использования световых и звуковых сигналов;

− раздел 20 — способы и правила буксировки транспортных средств;

− раздел 21 — порядок обучения езде, особенностям оборудования учебных транспортных средств;

− разделы 22−23 — правила перевозки пассажиров и грузов;

− раздел 24 — дополнительные требования к велосипедистам, водителям мопедов и гужевых повозок, погонщикам животных;

− раздел 25 — особенности участия в транспортном движении людей с инвалидностью.

ПДД распространяются не только на движение по проезжей части дороги, но и на передвижение людей по тротуарам и обочинам. Обязанности и основные правила для пешеходов описаны в разделе 3 ПДД РК. Им разрешено передвижение по тротуарам, пешеходным дорожкам, а если таковых нет — по обочинам.

Исключения предусмотрены для пешеходов, которые переносят громоздкие предметы, а также для лиц на инвалидных колясках: им разрешается двигаться по краю проезжей части дороги. В жилых зонах пешеходам можно двигаться даже по проезжей части, при этом они имеют преимущество перед автомобилями.

Правки 2023 года в ПДД и штрафы

Что нового в Правилах дорожного движения РК в 2023 году? В Закон РК «О дорожном движении» 12 января 2023 года было внесено несколько правок:

− в ст. 10 добавлен пп. 24−2, согласно которому уполномоченными органами осуществляются мероприятия по организации и обеспечению интеграции информационных систем в сфере дорожного движения;

− в ст. 65 внесли п. 6 и 7, в котором оговаривается необходимость обязательного страхования и наличия сведений из системы электронных транспортных средств для участия в международном движении по территории РК;

− в п. 1 ст. 67 запрещается первичная регистрация грузовых и пассажирских ТС с правосторонним расположением органов управления или в связи с заменой кузова ТС категории М1, или не снятых с регистрационного учета. Пункт 1 дополнен пп. 1−1 (запрещается первичная регистрация автобусов, которым больше 10 лет) и пп. 1−2. Положения в п. 1 и 1−1 не распространяются на ТС, выпущенные в государствах-членах Евразийского экономического союза и ввезенные в РК до 1 сентября 2022 года;

− в п. 2 ст. 67 добавлен пп. 9, который подтверждает запрет на регистрацию ТС, если была замена кузова транспортного средства категории М1;

− в п. 1 ст. 88 об обязательном техническом осмотре (обязательный ТО теперь не распространяется на механические ТС и прицепы к ним, участвующие в международном движении по РК менее 90 дней с момента въезда на территорию страны).

Также планируются нововведения, которые вступят в силу 1 марта 2023 года. Это касается п. 1 ст. 77. В нем сказано, что учебная организация по подготовке водителей транспортных средств создается индивидуальными предпринимателями и юридическими лицами и начинает свою деятельность со дня подачи в уполномоченный орган уведомления о начале деятельности.

В 2022 году в Закон «О дорожном движении» среди прочих были внесены такие изменения:

Дополнили ст. 1 пп. 24−1, которым упрощается оформление ДТП в случаях, установленных Законом Республики Казахстан «Об обязательном страховании гражданско-правовой ответственности владельцев транспортных средств».

Обновили ст. 54, п. 5, добавили п. 5−1, которые регулируют упрощенную процедуру оформления ДТП, если нет пострадавших.

Как изменятся суммы штрафов в 2023 году в Казахстане?

Штрафы, связанные с вождением и транспортными средствами, регламентируются Кодексом РК «Об административных правонарушениях», исчисляются в МРП (в 2023 году — 3 450 тенге). Штрафы за нарушение ПДД по общим обязанностям такие:

- при вождении ТС без наличия при себе водительского или временного удостоверения, страхового полиса — 5 МРП (17 250 тенге);

− уклонение от обязательного страхования — 10 МРП (34 500 тенге);

− управление ТС лицом, не имеющим права управления им (кроме учебной езды), при вождении ТС водителем, не имеющим права управления соответствующей категории — 20 МРП (69 000 тенге);

− при вождении транспорта водителем, лишенным права управления ТС — 50 МРП (172 500 тенге) или административный арест на 20 суток.

Сегодня Казахстан занимает 107 месте в мире по ДТП с летальным исходом. Поэтому водителям автомобилей следует придерживаться установленных правилами РК ограничений.

Чтобы сохранить жизнь и здоровье, обезопасить себя и пассажиров, нужно обязательно соблюдать все положения ПДД. В случае дорожно-транспортного происшествия по вине другого участника дорожного движения, казахстанцы могут рассчитывать на полноценную компенсацию.

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

САЯСИ НАУҚАН

БҰЛ САЙЛАУ бұрынғыдан өзгерек

Қазақстан Республикасының Президенті Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаев: *«Жаңа Қазақстан құрамыз, демократиялы ел боламыз»*, – деп қалың бұқараға уәде берген-ді. «Уәде, Құдай сөзі» ел сенімін арқалған Мемлекет басшысы саяси реформаларды біртіндеп жүзеге асырып келеді. Әуелі, Ата заңдағы экс-президент Нұрсұлтан Назарбаевтың тұсында қабылданған заңдардың күшін жойды. Сот, прокуратура, жалпы заң құрылымдарына қастысты заңдар қайта қаралуда. Кезең-кезеңімен жүзеге асып жатқан реформалар қатарындағы Мәжіліс пен мәслихат депутаттарының кезектен тыс сайлауы 2023 жылдың 19-наурызында өтпек. Кезекті депутат таңдауында 12 млн-ға жуық азамат дауыс береді деп күтілуде.

Бұл сайлаудың бұрынғы сайлаудан өзгешелігі сол Мәжіліс депутаттарының 70 пайызы партиялық тізім арқылы, ал қалған 30 пайызы – бірмандатты округтерден сайланбақ. Үміткерлер сайлауға партиялар мен үкіметтік емес ұйымдардың атынан қатыса алады және өзін-өзі ұсынуға да мүмкіндіктері бар.

Республикалық маңызы бар қалалар мен облыстарда депутаттардың 50 пайызы мажоритарлық жүйе бойынша, ал қалған 50 пайызы партиялық тізімдер бойынша сайланбақ. Ал аудандар мен қалалардың мәслихаттарына сайлау толық мажоритарлық жүйе бойынша өтеді. Мажоритарлық жүйеде саяси партиялар ғана емес, жеке тұлғалар да дауысқа түсе алады. Қоғам белсенділері мен саяси шолушылардың мәжіліс сайлауына қатысты пікірлеріне құлақ түрсек *«Қазақстанда шынымен демократияның лебі еседі»*, – дейді.

«Демократия – бұл, ең алдымен, өз сөзің мен ісіңе жауапкершілікпен қарау. Бәріміз бір шаңырақ астында өмір сүріп жатырмыз. Сондықтан әрбір азамат, кез келген қоғам қайраткері, барша саяси күш ел болашағы үшін өзінің тікелей жауапкершілігін сезінуі қажет. Барша отандастарыма айтарым: әлемде бұрын-соңды болмаған күрделі геосаяси ахуал кезінде еліміздің тыныштығы мен ырыс-берекесін сақтау тек өзімізге, бірлігіміз бен ынтымағымызға байланысты. Тәуелсіздігімізді сақтау және оны нығайту аса маңызды міндет екенін тағы да еске саламын. Бұл – халқымыздың басты құндылығы», – деді Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Кемелұлы. Президенттің айтуынша, біз конструктивті реформа бағытымен алға қарай нық қадам басып, мемлекеттілігімізді нығайтып, қоғамды біріктіру үшін қолдан келгеннің бәрін жасауымыз керек. Саяси жауапкершіліктің биік мәдениеті мен азаматтарымыздың шынайы патриотизмі мұның кепілі бола алады.

«Бірнеше аптадан кейін саяси науқан басталады. Кандидаттар үгіт-насихат жұмысына кіріседі. Олар дауыс жинау үшін түрлі тәсілдерді қолданады. Бұл – қалыпты демократиялық үдеріс. Қазақстанда пікір алуандығына ешқандай шектеу қойылмайды. Заңға қайшы келмейтін барлық іс-әрекетке рұқсат беріледі. Дегенмен, бір нәрсені бәріміз қаперде ұстауымыз керек. Сайлау елді бөлетін емес, біріктіретін науқан болуы керек. Тағы да айтқым келеді, үміткерлер қоғамға ірткі салатын әрекетте аулақ болғаны жөн. Аңдамай айтылған артық сөз немесе ойланбай жасалған оқыс қадам бүкіл елдің болашағына кесірін тигізеді. Әрбір отандасымыз осыны дұ-рыс түсінуге тиіс», – деген Қасым-Жомарт Кемелұлының са-лиқалы саясатын әркім өзінше түсінеді. Парламенттегі мәжіліске талас-тартыс қазір қоғамда да қызу талас туғызып тұр. Тіпті жергілікті мәслихаттардыңда бәсекесі артып тұр. Қазақстан Республикасының Орталық сайлау комиссиясы саяси партиялардың құжаттарын қабылдап, ҚР Парламенті Мәжілісінің депутаттығына жеті партияның тіркелгенін хабарлады.

Олар: «Қазақстан Халық партиясы»; «Ақ жол» демократиялық партиясы «Жалпыұлттық социал-демократиялық» партиясы; «Байтақ» жасылдар партиясы; «Ауыл» халықтық-демократиялық патриоттық партиясы; «Аманат» партиясы; «Respublika» партиясы. Осы партиялар арасындағы Парламент және жергілікті мәслихат сайлауына бәсеке тартысты өтпек. Бұдан бөлек өзін-өзі ұсынып жатқан кандидаттар да бар. Бұлар да орталық сайлау комиссиясының сүзгісінен өтіп, тіркелген соң аламанға ат қосатын болады. Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Кемелұлы айтқандай, сайлауға түсуге бел буғандар түрлі тәсіл қолданатыны айдан анық. Қызу қандылары жұрттың басын біріктіретін саяси сөз жарысында елді алатайдай бүлдіріп алмаса болғаны. Өйткені қазақта *«Отыз тістен шыққан сөз, отыз рулы елге тарайды»* деген тәмсіл бар. Аламан басталғалы бері ғаламторға көз жүгіртсеңіз бұрын оппозициялық бағытта жүрген бірлі-жарым кандидаттарды билік жағына шығып кетті деген қаралау сөздерді көресіз. Онсыз да қарға тамыр-лы қазекем бір-бірін табалаудан, жаралаудан алдына жан салмайтын еді. Мәжіліс пен мәслихат сайлауы қай бағытта өрбиді гәп осында. Бәсеке, тартыс болған жерде алуан түрлі пікірде болады. Біз жер-көктен түрлі мысал іздемей-ақ, Абайдың үшінші қара сөзін ықшамдап, сайлаушыларға әрі сайлауға түсетін кандидаттарға құлаққағыс жасамақпыз. *Болыстыққа таласып сайлауға түскен қазақтың мінез-құлқы бүгінгі қоғамда жойылып кеткен жоқ. Қазақтың бірінің біріне қаскүнем болмағынын, бірінің тілеуін бірі тілеспейтұғынының, рас сөзі аз болатұғынының, қызметке таласқыш болатұғынының, өздерінің жалқау болатұғынының себебі не? Осы күнде қазақ ішінде «ісі білмес, кісі білер» деген мақал шықты. Оның мәнісі: «ісі-ңнің түзулігінен жетпессің, кі-сіңнің амалшы, айлалылығынан жетерсің» деген сөз. Үш жылға болыс сайланады. Әуелгі жылы «Сені біз сайламадық па?» деп елдің бұлданғандығымен күні өтеді. Екінші жылы кандидатпенен аңдысып күні өтеді. Үшінші жылы сайлауға жақындап қалып, тағы болыс болып қалуға болар ма екен деп күні өтеді. Енді несі қалды? Осы қазақ халқының осындай бұзықшылыққа тартып, жылдан-жылға төмендеп бара жатқанын көрген соң»*, – деген Абай хакім орысша білім жетік болса деген. Ал қазір қазақтар орыстың өзін жолда қалдырып, ресми тілде сайрағанда, сандуғаш құстан асып түседі. Болыстық сайлау мен депутаттық сайлау екі түрлі. Бірақ арқалайтын міндеттері бір. Екеуі де халықтың өкілі, халық атынан аманат арқалағандар. Парламентке барып ұйықтап отырған талай депутатты қараша қауым көрді. Тіпті, «мені сен сайлаған жоқсың» деп тіксінген экс-депутат Божко мырзаны да көз көрді. Сондықтан халықтың аманатын арқалаймын, билік пен халық арасына дәнекер бола аламын деген кандидат өзінің жауапкершілігін арттырса, құба-құп болар еді. Абайдың сөзімен айтсақ: *«Бұл билік деген біздің қазақ ішінде әрбір сайланған кісінің қолынан келмейді. Бұған бұрынғы Қасым ханның қасқа жолын, Есім ханның ескі жолын, Әз Тәуке ханның Жеті жарғысын білмек керек. Әм, ол ескі сөздердің қайсысы заман өзгергендікпенен ескіріп, бұл жаңа заманға келіспейтұғын болса, оның орнына татымды толық билік шығарып, төлеу саларға жарарлық кісі болса керек еді. Ондай кісі аз, яки тіпті жоқ. Бұрынғы қазақ жайын жақсы білген адамдар айтыпты: «Би екеу болса, дау төртеу болады» деп. Оның мәнісі – тақ болмаса, жұп билер таласып, дау көбейте береді дегенмен айтылған сөз. Өйтіп би көбейткенше, әрбір болыс елден толымды-білімді үш-ақ кісі билікке жыл кесілмей сайланса, олар түссе, жаманшылығы әшкере білінгендікпенен түссе, әйтпесе мүлде түспесе»*. Абайдың бұл айтқанына біздің алып қосарымыз жоқ. Бұл болыс немесе Президент сайлауы емес, Парламент Мәжілісінің сайлауы. Заман ағымына қарай Парламентке кім барса да, халықтың мүддесін көздесе болғаны. Мемлекет пен экономиканың өркендеуіне, мемлекеттік тілдің тұғырға қонуына, ауыл шаруашылығының қанат жаюына, әскери құрылымның нығаюына күш салып, елдің сөзін сөйлеп, билік пен қалың бұқара арасына алтын көпір салатын халық қалаулыларын көргісі келеді. Сайлау алдындағы үгіт-насихат әсіресе қызыл сөзге ұрынбай, партия-партия болып ырылдаспай берекебітімді ойлағандары абзал.

Естеріңізге сала кетейік, 19 наурызда өтетін Мәжіліс депутаттарының сайлауында 7 партиядан 283 кандидат бәсекеге түседі. Олардың арасынан әр төртінші үміткер ғана депутат бола алады. Себебі партиялық тізімге бөлінген мандат саны 69. Партиялық тізім бойынша ең көп үміткер ұсынып отырған әдеттегідей «Amanat» партиясы. 90 кандидаты бар. Ал ең аз үміткер тізімін «Байтақ» пен Жалпыұлттық социал-демократиялық партиясы ұсынды. «Ақ жолда» 54, «Қазақстан халқы» партиясында 52, «Ауылда» 25 кандидат бар. Жетісу облысы бойынша ҚР Парламенті Мәжілісінің және мәслихатының депутаттарына кандидат ретінде бірмандаттық аумақтық сайлау округінен парламент мәжілісінің депутатығына 18 кандидат ұсыныс білдіріп,оның 9 кандидаты тіркелді. Облыстық аудандық, қалалық мәслихат депутатығына 513 кандидат ұсыныс білдіріп, оның 274-і тіркелді. Жетісу облыстық аудандық, қалалық мәслихат депутаттығына кандидаттарды ұсыну 2023 жылғы 8 ақпанда сағат 18:00-де аяқталып, облыстық, аудандық және қалалық мәслихат депутаттығына кандидаттарды тіркеу мерзімі 2023 жылдың 18 ақпанында жергілікті уақыт бойынша сағат 18.00-ге дейін жалғасады.

Айтақын БҰЛҒАҚОВ

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

МЕЗГІЛ МӘСЕЛЕСІ

ЗАРДАБЫ АУЫР ЗІЛЗАЛА

Түркияда 100 жылдағы ең жойқын жер сілкінісі туралы барлық ақпарат құралдары жазып жатыр. Сағат сайын жер сілкінісінен зардап шеккендер мен бақилық болғандардың саны артып келеді. Осыған байланысты 6-шы ақпаннан бастап барлық мемлекет Сирия мен Түркияға көмек қолын созып, гуманитарлық және қаржылай көмектерін көрсетуде. Бұл көкіректерін қайғы мен шерге толтырған халықтың көңілдерін жұбатқанымен, бала-шағасынан, ата-анасынан, жақындарынан айырылған халықтың жоғын түгендеп бере алмасы анық. Түрік Президенті Режеп Тайып Ердоған жанарынан тамған жасын тия алмай, маңдайын сәждеге қойып, Аллаға жалбарынды. Көшеде босып қалған халқымен жүздескен мемлекет басшысы *«Бұл қиындықтан да, өтерміз, Алла елге сабыр берсін»*, – деді. 9 ақпандағы мәліметтер бойынша жойқын жер сілкінісінен қаза болғандар 24,5 мыңнан асқан. Бұл жөнінде елдің вице-президенті Фуат Октай мәлімдеген болатын. Ал Сирияда жер сілкінісінен қаза болғандар 4,5 мыңға жеткен. Жараланғандар саны екі елде 80 мыңнан асқан. Жүздеген мың адам баспанасынан айырылған.Үйінділерді ашуға дүниежүзінің 70 елінен құтқарушылар мен дәрігерлер көмекке барып жатыр. Үйінді астында қалғандар туралы хабар әлі толастар емес. Түркиядағы зілзаладан ең қатты зардап шеккен қала Хатай қаласы екен. Бүгінге дейін 10 провинцияда 133 759 үлкендікішілі ғимараттар қираған. Адам айтса нанғысыз бір ақиқат, ұдайы жер сілкінісінен, тасқындардан дауылдардан көз ашпайтын Жапония мемлекетінің Түркияда салған баспаналары зілзалаға шыдап беріпті де, түріктердің құрылыс компаниялары салған үйлер үйіндіге айналған. Мамандар Жапония компанияларының салған ғимараттары сейсмикалық-технологиялық прогрестің жеткен жетістіктерінің арқасында сапалы болған деп отыр. Ақпарат көздерінде Жапония елінің салған үйлері зілзаланың жоғары балдық көрсеткішіне төтеп беретіндей қозғалмалы қабырғалар, тунелді формалармен жасалғаны айтылуда. Ұдайы жер сілкінісі болып тұратын Жапон мемлекеті баспана салғанда төтенше жағдайларға алдын-ала мән беретіні, кез-келген табиғи апаттың айтпай келетінін күні бұрын болжап, ғимараттар мен баспаналарды төзімді етіп салатыны Түркиядағы жер сілкінісінде дәлелденді. Зілзала басталғанда қозғалмалы қабырғалар өзінің осьтік бағытында сырғи отырып, ғимаратты тұтас сақтап қалатын механикамен жұмыс істейді екен. Нәтижесінде жер сілкінген жағдайда ғимараттар горизонталь бағытта сырғанағанымен, ешқандай да апат-ты жағдайға ұшырамайтыны Түркиядағы табиғат апатында байқалған. Жапонияның құрылыс саласындағы жетісітігіне жоғары баға берген Түрік мемлекеті өздерінің көптеген құрылыс компанияларының басшыларын тұтқындап жатыр. Қыруар қаржыны қалтасына басу үшін үнемдеп, көзбояушылық пен салынған ғимараттарда қаншама адамның құрбан болуына дәнекер болғандар енді тергеу барысында анықталатын болады. Ай мен күннің аманында боз інгендей боздап қалған түріктер мен сирия халқының көз жасы әлі құрғамай тұр. Қираған ғимараттар мен баспаналарда тіптен есеп жоқ. Үйінді астында қалған, жарақат алған, қайтыс болғандар саны сағат сайын артуда. Құтқарушылар мен кинологтар үйінді астында қалып, әлі татар дәм-тұзы таусылмаған адамдарды құтқарып жатыр. Үйінді астында қалғандарға жарық күнді сыйлаған құтқарушылар аман қалған бүлдіршіндер мен олардың ата-аналарын, сонымен бірге құрбан болғандарды көрген-де өзектерінің өксікке толып, жандары-ның қиналғандарын айтуда. Түбі бір түркі халқы үшін, Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев орын алған қайғылы жағдайға байланысты Түркия президенті Режеп Тайып Ердоғанға көңіл айту жеделхатын жолдады. Сонымен қатар ол Қазақстанның Түркияға көмек қолын созуға әрқашанда дайын

ҚҰДАЙ БЕТІН АРЫ ҚЫЛСЫН. АПАТ АЙТЫП КЕЛМЕЙДІ ҒОЙ. «ҚАҺАРЛАНСАМ БІР ТАРЫНЫҢ ҚАУЫЗЫНА СЫЙҒЫЗАМ», – ДЕГЕН АЛЛА ТАҒАЛА ТҮРКИЯ МЕН СИРИЯҒА ЗІЛЗАЛА АПАТЫН ЖІБЕРДІ. АЙ МЕН КҮННІҢ АМАНЫНДА ТӨБЕЛЕРІНЕН ЖАЙ ТҮСКЕНДЕЙ ЕКІ МЕМЛЕКЕТТЕГІ ҚИРАҒАН БАСПАНАЛАР МЕН ҒИМАРАТТАРДА ЕСЕП ЖОҚ. ОНСЫЗДА СИРИЯ МЕМЛЕКЕТІНЕН ТЫНЫШТЫҚ ҚАШЫП, ҚАН-ЖОСА СОҒЫС ЖҮРІП ЖАТҚАНДА, БҰЛ – ЖЫҒЫЛҒАНҒА ЖҰДЫРЫҚ БОЛДЫ.

екенін мәлімдеп, бір миллиард доллар қаражат пен гуманитарлық көмек жіберіп жатыр. Оған қоса жекелеген азаматтар киіз үй жабдықтарын жіберуде.

Жалпы Түркия мемлекеті жер сілкінісі болу ықтималдылығы жоғары аймақ қатарына жатады. Соған қарамастан құрылыс компаниялары табиғаттан болатын тосын апаттарға немқұрайлы қарағандары осы зілзаланың арқасында байқалып қалды. Сейсмологтардың ай+туынша, ел аумағында жер сілкінісі екі күннің бірінде болып тұрады екен. Бірақ олардың магнитурасы аз болғандықтан тұрғындар оны сезе бермейді. Алайда магнитурасы 7,8 балдық жер сілкінісі тек Сирия мен Түркияда ғана емес, оларға көршілес жатқан мемлекеттерге де сезілді. Мамандар мұны соңғы жылдардағы ең күшті жер сілкіністерінің бірі болуы мүмкін екенін айтуда. Алтыншы ақпаннан бері сағат сайын адам шығыны артып келе жатқанын айтудың өзі жүрегі бар адамды селк еткізбей қоймайды. Түркияда жалпы 10 қаланың зардап шеккенін, Түркия Ішкі іс-тер министрі Сүлейман Сойлу-хабарлаған-ды. Жер асты дүмпулері жарты сағат ішінде әртүрлі аймақтарда, нақтырақ айтсақ, Түркияның астанасы Анкарада, Адана, Невшехир, Газиантеп, Кайсери, Мерсин, Хатай өңірлерінде сезілді. «Al Arabiya» телеарнасының хабарлауынша, жер сілкінісін Ирак пен Ливанның кейбір аймақтарының тұрғындары да сезген. Сонымен қатар Израиль мен Қазақстанда да жер асты дүмпулері байқалды.

Әлем қауымдастығы Түркия мен Сирияға барынша көмектесуде. Түркия Президенті Режеп Ердоғанның ай-туымен елдің оңтүстігіндегі 10 қала нәубет аймағы деп танылды. Және ол әр қалада үш ай бойы зардап шеккен елді мекендер-ге көмек беруге қолайлы жағдай жасайтынын да баяндаған-ды. Түркия жеріндегі бұл зілзала 1939 жылдан бергі ең жойқын жер сілкінісі. 13 ақпандағы мәлімет бойынша түркиядағы зілзаладан 30 мыңнан астам адам ажал құшқаны анықталған. Жүректері қайғы, шерге толған Түркия мен Сирия халқы қазір ауыр күндерді бастан кешіруде. Әлемді дүрліктірген бұл табиғат апа-ты Қазақстан халқына айтып келмейтін апаттарға бей-жай қарауға болмайтынын аңғартты. Әлемдегі ең соңғы зілзала 2010 жылы Гайтиде болған. Мұндағы жер сілкінісі 7 балға дейін жетіпті. Сол кездегі апаттан 222 522 адам қайтыс болса, 311 000 адам жарақат алған. Ал із-түзсіз жоғалғандар саны 869-ға жетіпті. Түркия да Анадолы таулары жер сілкінісі көп болатын, ең қауіпті өңір болып есептеледі екен. 1992 жылы осы аймақта ең ірі жер сілкінісі тіркелген. 1999 жылы 7,6 балдық зілзала болған.

Қазақстанда да сейсмикалық қауіпті аймақтар баршылық. Оған Оңтүстік пен Оңтүстік Шығыс аймақтары жатады. Яғни Шығыс Қазақстаннан бастап Қызылорда облысына дейінгі аралық. Мамандардың айтуынша бұл жақта да 7,9 балға дейін жететін жер сілкінісі болуы мүмкін екен. Соңғы бес жылда Қазақстанда 40 мыңға жуық жер сілкінісі тіркелген. Жеке-жеке тоқталсақ, 2018 жылы – 8500, 2019 жылы – 7800, 2020 жылы – 3500, 2021 жылы – 6700, 2022 жылы – 6900 жер сілкінісі болған. Бірақ халық осы зілзаланың 66 ғана сезген. Зерттеуші мамандардың айтуынша Қазақстандағы жер сілкінуі көп кездесетін ең қауіпті аймақ – Алматы қаласы. Түркия мен Сириядағы жағдайдан соң қазақстандықтар да алаңдай бастады. Әсіресе Ал-маты тұрғындары. Түркия мен Сириядағы зілзаланың себебі мен салдарын талдаушы ғалымдар оның зардабы ауыр екенін, әрі жер сілкінісінің түнде болғаны жағдайды тіптен күрделендіріп жіберген, егер құрылыс жұмыстары сапалы жүргізілгенде ғимараттар мен баспаналар жермен жексен болмас еді дейді. Алматылықтардың үрейленіп отырғаны осы тұрғын үйлердің сапасы болып отыр. Салынған баспаналар сейсмикалық жағдайға қаншалықты төтеп береді. Жер сілкінісі болмағанның өзінде, салынған үйлердің шатырлары бүлініп қабырғалары жарылып тұрғанын екі күннің бірінде ақпарат құралдары көрсетіп жатыр. Мұндай сапасыз құрылыстарды бір ғана Алматы қаласынан емес Қазақстанның барлық аймағынан кезіктіруге болады. Жай өтпелі жел, қатты боран, болғанда ғимараттар мен баспаналардың шатыры ұшып жатады. «Жаман айтпай жақсы жоқ 7-8 балл бола қалған жағдайда, Түркиядағы сапасыз салынған баспаналар бізден бірлеп емес, мыңдап табылары сөзсіз. Себебі сапасыз салынған ғимараттарды көз жұмып қабылдап алатын шенділер көп. Олар тұрғындар шағымданғанда әлгі мердігер компанияларды іздеп, бүлінген жерлерін қайта жасауға мәжбүрлеп, болмаса сотқа сүйрелеп жатады.

Шымкент қаласында да жер сілкінісінің дүмпуі тіркелді. 6-шы ақпан күні Алматыда болған жер сілкінісінен кейін дүрлігіп қалған қала тұрғындары әлеуметтік желіні шулатты. Себеп, түнгі он жарымдағы дүмпу тағы бірнеше рет қайталанған. Twitter мен Facebook жер сілкінісі туралы жазбаларға толып, халық осы жөнінде шұғыл ақпараттың жоқтығын сынады. Сонымен қатар Алматыдағы үйлердің апатқа дайын еместігін жазған.

Жұлдыз Әбділда есімді Facebook қолданушысы: *«Жер үйдің өзінде қатты білінді. Аспашамдар біразға дейін шайқалып тұрды. Бірақ құжаттарды жинап, жылы киімдерді ыңғайлап далаға шығатын әдет бізде жоқ. Бір Құдай өзің сақтай гөр! дедік те, алаңсыз ұйықтадық. Құдай сақтасын. Біздің төтенше жағдайлар қызметінің қалай жұмыс істейтіні бәрімізге мәлім. Одан да бір Алладан жәрдем күткен дұрыс. Аман болайық*, – деп жазды.

Александр Цой есімді азамат: *«Достар, төтенше жағдай министрлігінің телефонын кім біледі? Оларға хабарласып, жер сілкінісі болғанын айтыңдаршы»*, – дейді.

Ал Нұрғиса Асылбеков есімді қолданушы: «*Бұрында жер сілкінсе жапа тармағай көшеге шығушы еді, қазір Facebook-қа шығады»*, – деген пікір білдірді.

«Қорықпаңдар деп айта алмаймыз»

– Сейсмология институтынан ресми ақпарат алмайынша «бәрі қалыпты» деп халықты тыныштандыра да алмаймыз. Өйткені «қорықпаңдар» деп алып, құдай бетін ары қылсын, бірақ содан кейін тағы бірдеңе бола қалса, бізді айыптайды. Сондықтан айта алмаймын. Ал негізінде біз ақпаратты кеш таратқан жоқпыз. Бір сағаттың ішінде ресми ақпарат болды. Жер сілкінісінен соң он минуттың ішінде Алматы телеарнасының жүгірме жаңалықтарында ақпарат бердік. Ал барлық арнаға шығып, сирена қоссақ, онда адамдар дүрлігіп, қорқыныштары үдей түседі, - дейді департамент өкілі. Оның айтуынша, алғашқы ақпаратты таратқан еуропалық сайттағы деректер нақты емес. Полиция департаментінің өкілі төтенше жағдай кезінде не істеу керектігіне байланысты телеарналардан арнайы айдар ашу туралы жоспарлағанымен, арналардың қаржыға байланысты келіспей отырғанын да айта кетті.

Білім және ғылым министрлігінің сейсмологиялық тәжірибелік-әдістемелік экспедиция комитетінің бас геофизигі Талғас Нысанбаевтың айтуынша, Алматы облысы аймағында жыл сайын сегіз мыңға тарта жер сілкінісі тіркеледі екен. Оның ішінде 20-50 сілкініс адам сезетіндей қуатта болады деген сейсмолог маман БАҚ өкілдері магнитура мен балл ұғымдарын жиі шатыстыратынын да айтты.

– Магнитура – тек сейсмологтарға ғана түсінікті арнайы енгізілген өлшем бірлік. Ол эпицентрдегі энергетикалық құрамға сипаттама береді. Айталық, эпицентрде магнитудасы 5 болса, онда 500 шақырым қашықтық жерде де 5 болады. Ол өзгермейді. Ал балл – арнайы шығарылған бағалау. МСК 64 деп аталады. Бұл халықаралық шкала бойынша жердің теңселу деңгейі, – дейді маман..

Құрылыс саласындағы жемқор-лық пен жүйесіз жұмыстар Түркиядағы сан мыңдаған адамның тағдырын шешіп берді. Дүниеге құныққандар оның ертелі кеш бір сұрауы боларын біліп обал мен сауапты жадыларынан шығармауы тиіс. Және Жапондардың ғимарат салудағы технологияларын меңгеру қазақстандық құрылыс компанияларына да міндеттеліп жүктелуі керек. Табиғаттан болған тосын апатқа қарсы тұрар қауқарың болмағаны-мен оның алдын алу үшін әрекет жасай білу керек. Ол үшін құрылыс компанияларының жауапкершілігі ұдайы бақылауда болуы шарт. Тексеру барысында қабырғаларда жарықшақ байқалатын болса ол баспана-ны халықтың пайдалануына мүлде тыйым салынып, құрылыс компаниясы қатаң жа-уапқа тартылуы керек. Болмаса, Түркия мен Сириядағы зілзала Қазақстанда да болатын болса, өзекті өртейтін өкініш, таусылмайтын қасіретке тап болуымыз бек мүмкін.

Айтақын МҰХАМАДИ

Дүйсенбі - Понедельник, 20 ақпан

ҚАЗАҚСТАН

06.05 «Жәдігер» 06.25 «Күй-керуен» 07.00 «Таңшолпан» 10.00, 13.00,15.00, 17.00, 20.00, 00.35 Ақпарат 10.10, 18.00 Т/х «Махаббат тұтқыны» 12.00, «Өмір көркем» 13.10 «Сезім толқыны» 14.10 «Қызық екен» 15.10 «Апта» 16.00 телехикая «Айман-Шолпан» 17.15, 02.10 «Ауылдастар» 20.35 «Ашық алаң» 22.30 «Бауырлар» 23.20 «1001 түн» 01.10 «Сана»

ХАБАР

05.00«Қызық таймс» 06.00 «Жұлдызжды жекпе-жек» 07.00 «Оян!» 10.00 «Бақыттың кілті» 10.30 Бір кілт 10.35 Мультфильм «Сила девяти богов» 12.00, 20.00 «Үкім» 14.00 «Айналайын» 15.00 «Брат или Брат» 17.00 «Бегом за денгами» 18.00 Новости 19.00 Қорытынды жаңалықтар 19.15 Біздің мақсат 21.45 «Құсайыновтар.Өмір жолы» 22.45 Кино «Брат или Брак-2»

АСТАНА

06.00 «Әйел тағдыры-3» 07.00 М/с «Маша и медведь» 09.00 «Жылама, ана» 11.00 «Сарай жауһары» 12.30 «NINETY ONE» 13.30 «Көру керек!» 14.40 «Қағаз кеме» 15.40, 00.00 «Практика» 18.00 «Кішкентай келін» 18.50 Сериал «Ангел хранитель» 20.00 «Astana Times» 21.00 «Ессіз махаббат» 21.55 Т/х «Тағдыр талқысы» 01.40 Сериал «Условия контракта-2»

ЕВРАЗИЯ

06.00«Ең алғашқы» 07.00, 03.30 «Паутина» 08.00 «Қайырлы таң, Қазақстан!» 09.00 «Доброе утро, Казахстан!» 10.00«Жить здорово» 10.50 «Соленая карамель» 14.10, 02.00 Новости 14.20, 02.05 Жаңалықтар 14.30 QOSLIKE 18.30, 03.05, Басты жаңалықтар 19.00, 02.20 «KOREMIZ» 20.00 Главные новости 20.35 Сериал «Невский. Охота на архитектора» 00.15 «Пробуждение» 01.10 «Краткий курс счастливой жизни»

КТК

07.05 «Дау-дамайсыз» 07.30 «Әулеттер тартысы» 09.30 «Было дело» 11.10 «Будь что будет» 15.00 «Другие» 17.00, 02.10 «Сүйген жүрек» 18.15, 02.05 «Қыл үстіндегі тағдыр» 19.30,03.50, 04.20 Кешкі жаңалықтар 20.00, 03.05 Астарлы ақиқат 21.00 Вечерние новости 21.30 «Любовь без тормозов» 23.35 «Под прикрытием» 01.20 «Другие»

ЖЕТІСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
8.50 «Спорт-тайм»
09.00 Апта (қаз)
10.00 Апта (рус)
11.00 «Әсем әуен»
11.30 «Эко-рейд»
12.00 «Әдебиет пен адамзат»
12.35 М/ф «Татонка»
13.00 «Ел қамы»
13.30 «Қазақ үні»
14.00 Д/ф «Таңғажайып табиғат»
14.25 «Жүрек сөзі»
15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир
15.30 Жаңалықтар
15.45 «Әсем әуен»
16.00 Новости
16.30 Новости
16.50 «Тарихнама»
17.00 Д/ф «Кең ауқымда»
17.25 «Әсем әуен»
17.45 «Ауырып ем іздегенше»
18.00 «Елге қызмет» /тікелей эфир/
18.40 Д/ф «Әлемнің мәдени байлықтары»
19.00 «Өзекті»
19.30 «Жанашыр»
20.00 Қорытынды жаңалықтар (Алматы облысы)
20.30 Қорытынды жаңалықтар (Жетісу облысы)
21.00 Итоговые новости (Алматинская область)
21.30 Итоговые новости (Область Жетысу)
22.00 «Кэ Бэк» телехикаясы
22.35 «Әсем әуен»
23.00 Жаңалықтар (Алматы облысы)
23.30 Жаңалықтар (Жетісу облысы)

31 КАНАЛ

06.00, 02.30 Әзіл студио 07.00, 05.00 «Ризамын» 08.00, 01.40, 04.30 What s upp? 08.30 Сериал «Тайная любовь» 09.40 «Күліп ал» 10.00 «Листопад» 10.50 «31 әзіл» 11.30 «Городские легенды» 12.30 Мультфильм Маша и Медведь 13.50 Кино «Лорд дракон» 16.00 Кино «Обитель зла: Последняя глава» 18.00 «Мой Шпион» 20.00 Информбюро 21.00 Х/ф «Жапырақтар төгілгенде» 21.50 «Ип Ман» 00.00 «31 әзіл» 01.00 «Анупама» 03.50 1001 әзіл 04.00 Bala Battlle

7 КАНАЛ

06.00, 05.00 «Қуырдақ» 06.10,23.20 Т/х «12-күн» 07.20 Т/х «Көршілер» 08.00 «Мезгілсіз сезім» 09.00 «Гадалка» 09.30 «Измайловский парк» 12.00 «Q-елі» 13.00 «Қызыл алма» 14.00, 22.30 «Жалдамалы әйелдер» 15.00, 00.30 «Полицейский с рублевки» 16.00 «Женский доктор» 18.00 «Провинциал» 20.00 «Я заберу твою семью» 21.00 «Сәке» 21.35 «Қызыл алма» 01.20 Жайдарман 02.10 «Тамаша 7 км» 03.00 Т/х «Япырай» 03.30 «Жеңіп көр»

Сейсенбі - Вторник, 21 ақпан

ҚАЗАҚСТАН

06.05 «Жәдігер» 06.25 «Ақпарат» 07.00 «Таңшолпан» 10.00, 13.00,15.00, 17.00, 20.00, 01.35 Ақпарат 10.10, 18.00 Т/х «Махаббат тұтқыны» 12.00 «Өмір көркем» 13.10, 21.30 «Сезім толқыны» 14.10 «Қызық екен» 15.10 «Бірегей» 16.00 «Айман-Шолпан» 17.15, 01.15 «Ауылдастар» 20.35 «Ашық алаң» 22.30 «Бауырлар» 23.20 «1001 түн» 01.50 Футбол

ХАБАР

05.00«Қызық таймс» 06.00 «Жұлдызды жекпе-жек» 07.00 «Оян!» 10.00 «Одна книга» 10.05, 10.30 Мультфильм 12.00, 20.00 «Үкім» 14.00 «Айналайын» 15.00 Сериал«Вабанк» 17.00 «Бегом за денгами» 18.00 Новости 18.15 Ток шоу.Итоги 19.00 Қорытынды жаңалықтар 19.15 Біздің мақсат 21.45 «Құсайыновтар» 22.45 «Айка»

АСТАНА

06.00 «Әйел тағдыры-3» 07.00 М/с «Маша и медведь» 09.00, 21.00 «Жылама, ана» 11.00 «Сарай жауһары» 12.30 «Отбасы» 13.30 «Айтарым бар» 14.40 Қара шаңырақ 15.40, 00.00 «Практика-2» 18.00 «Кішкентай келін» 19.15 «Ангел хранитель» 20.00 «Astana Times» 21.00 «Ессіз махаббат» 21.55 Т/х «Тағдыр талқысы» 01.40 Условия контракта-2

ЕВРАЗИЯ

06.00«Ең алғашқы» 07.00, 03.50 «Паутина» 08.00 «Қайырлы таң, Қазақстан!» 09.00 «Доброе утро, Казахстан!» 10.00«Жить здорово» 10.45 «На самом деле» 11.30 Мужское/женское 12.20 Я вернусь 13.15 Татьянин день 14.10, 02.00 Новости 14.20, 02.05 Жаңалықтар 14.30 QOSLIKE 18.30, 03.05, Басты жаңалықтар 19.00, 02.20 «KOREMIZ» 20.00 Главные новости 20.35 Сериал «Невский. Охота на архитектора» 00.15 «Пробуждение» 01.10 «Краткий курс счастливой жизни»

КТК

07.05 «Кешкі жаңалықтар» 07.30 «Әулеттер тартысы» 09.30 «Вечерние новости» 10.10 Было дело 11.00 «Под прикрытием» 15.00 «Другие» 13.00 Любовь без тормозов 17.00 «Сүйген жүрек» 18.15, 02.05 «Қыл үстіндегі тағдыр» 19.30,03.50, 04.20 Кешкі жаңалықтар 20.00, 03.05 Астарлы ақиқат 21.00 Вечерние новости 21.30 «Любовь без тормозов» 23.35 «Под прикрытием» 01.20 «Другие»

ЖЕТІСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
8.50 «Спорт-тайм»
09.00 Жаңалықтар (Алматы облысы)
09.30 Жаңалықтар (Жетісу облысы)
10.00 Новости (Алматы облысы)
10.30 Новости (Жетісу облысы)
11.00 «Өзекті»
11.30 «Жанашыр»
12.00 «Кэ Бэк» телехикаясы
12.35 М/ф «Татонка»
13.00 «AgroLife»
13.30 «Талқы» /тікелей эфир/
14.15 «Әсем әуен»
14.30 «Елге қызмет»
15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир
15.30 Жаңалықтар
15.45 «Әсем әуен»
16.00 Новости
16.30 Новости
16.50 «Тарихнама»
17.00 «Қазақ үні»
17.30 «Әсем әуен»
17.45 «Ауырып ем іздегенше»
18.00 «Сегодня» (Қонаев)
18.40 Д/ф «Әлемнің мәдени байлықтары»
19.00 «Өзекті»
19.30 «Алаш таңы»
20.00 Қорытынды жаңалықтар (Алматы облысы)
20.30 Қорытынды жаңалықтар (Жетісу облысы)
21.00 Итоговые новости (Алматинская область)
21.30 Итоговые новости (Область Жетысу)
22.00 «Кэ Бэк» телехикаясы
22.35 «Әсем әуен»
23.00 «Талқы»
23.45 «Әсем әуен»

31 КАНАЛ

06.00, 03.10 Әзіл студио 07.10 Информбюро 08.00, 05.00 «Ризамын» 08.30 Сериал «Тайная любовь» 09.35 «Күліп ал» 10.00 «Листопад» 10.50 «31 әзіл» 11.30 «Городские легенды» 12.30 Мультфильм 13.30 Кино «Мой шпион» 15.30 Кино «Ип ман» 17.40 «Ип ман-2» 20.00 Информбюро 21.00 Х/ф «Жапырақтар төгілгенде» 21.50 «Похищение» 01.00 «Анупама» 01.40, 04.30 What`s up? 03.50 1001 әзіл 04.00 Bala Battlle

7 КАНАЛ

06.00, 05.00 «Қуырдақ» 06.10 Т/х «12 күн» 07.20 Т/х «Көршілер» 08.00 «Мезгілсіз сезім» 09.00 «Провинциал» 11.00, 20.00 сериал «Я заберу твоя семью » 12.00 Q-елі 13.00, 21.35 «Қызыл алма» 14.00, 22.30 «Жалдамалы әйелдер» 15.00, 00.30 «Полицейский с рублевки» 16.00 «Женский доктор» 18.00 «Провинциал» 20.00 «Я заберу твою семью» 21.00 «Сәке» 23.20 Т/х «Әкесінің баласы» 01.20 Жайдарман 02.10 «Тамаша 7 км» 03.00 Т/х «Япырай» 03.30 «Жеңіп көр»

Сәрсенбі - Среда, 22 ақпан

ҚАЗАҚСТАН

06.05, 03.30«Жәдігер» 06.25,10.00, 13.00,17.00, 20.00, 01.35 Ақпарат07.00 «Таңшолпан» 10.10, 18.00 Т/х «Махаббат тұтқыны»12.00,02.05 «Өмір көркем» 13.10, 21.30 «Сезім толқыны» 14.10 «Қызық екен»15.10, 01.10 «Бірегей»16.00 «Айман-Шолпан»17.15, 02.00 «Ауылдастар»20.35 «Ашық алаң»22.30 «Бауырлар»23.20 «1001 түн»01.50 Футбол

ХАБАР

05.00«Қызық таймс»06.00 «Жұлдыжды жекпе-жек»07.00 «Оян!»10.00 На особом контроле10.30 «Бір кітап»10.35 Менің өмірім11.00 Мультхикая 12.00, 20.00 «Үкім»14.00 «Айналайын»15.00 кино «Боксер»17.00 «Бегом за денгами»18.00 Новости18.15 Ток шоу19.00 Қорытынды жаңалықтар19.15 Біздің мақсат21.45 «Құсайыновтар»22.45 «Бақсы»

АСТАНА

06.00 «Әйел тағдыры-3»07.00 М/с «Маша и медведь»09.00, 21.00 «Жылама, ана»11.00 «Сарай жауһары»12.30 «Отбасы»13.30 «Айтарым бар!»14.40 «Қара шаңырақ»15.40, 00.00 «Практика»18.00 «Кішкентай келін»19.15 Ангел хранитель20.00 «Astana Times»21.00 «Ессіз махаббат»21.55 Т/х «Тағдыр талқысы» 01.40 Условия контракта-2

ЕВРАЗИЯ

06.00«Ең алғашқы» 07.00,03.50 «Паутина»08.00 «Қайырлы таң, Қазақстан!» 09.00 «Доброе утро, Казахстан!»10.00«Жить здорово»10.45 «На самом деле»11.30 Мужское/ женское12.20 Я вернусь13.15 Татьянин день14.10, 02.10 Новости14.20, 02.20 Жаңалықтар14.30 QOSLIKE18.30, 03.20, Басты жаңалықтар19.00, 03.05 «KOREMIZ»20.00 Главные новости20.35 Сериал «Невский охота на архитектора»00.15 «Пробуждение»01.10 «Краткий курс счастливой жизни»

КТК

07.05 «ЖАңалықтар»07.30 «Әлеттер тартысы»09.30 «Вечерние новости»10.10 Было дело11.00 «Под прикрытием»13.00 Любовь без тормозов15.00 «Другие»17.00, 02.10 «Сүйген жүрек»18.15, 02.15 «Қыл үстіндегі тағдыр»19.30,03.30, 04.00-04.30 Кешкі жаңалықтар20.00, 02.45 Астарлы ақиқат21.00 Вечерние новости21.30 «Любовь без тормозов»23.35 «Под прикрытием»01.20 «Другие»

ЖЕТІСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
8.50 «Спорт-тайм»
09.00 Жаңалықтар (Алматы облысы)
09.30 Жаңалықтар (Жетісу облысы)
10.00 Новости (Алматы облысы)
10.30 Новости (Жетісу облысы)
11.00 «Өзекті»
11.30 «Алаш таңы»
12.00 «Кэ Бэк» телехикаясы
12.35 М/ф «Татонка»
13.00 Д/ф «Ғажайып мәдениет»
13.30 «Әсем әуен»
14.30 «Сегодня» (Қонаев)
15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир
15.30 Жаңалықтар
15.45 «Әсем әуен»
16.00 Новости
16.30 Новости
16.50 «Тарихнама»
17.00 «Ділмар»
17.30 «Әсем әуен»
17.45 «Ауырып ем іздегенше»
18.00 «Бүгін» /тікелей эфир (Жетісу)
18.40 Д/ф «Әлемнің мәдени байлықтары»
19.00 «Өзекті»
19.30 «Архивтегі ақиқат»
20.00 Қорытынды жаңалықтар (Алматы облысы)
20.30 Қорытынды жаңалықтар (Жетісу облысы)
21.00 Итоговые новости (Алматинская область)
21.30 Итоговые новости (Область Жетысу)
22.00 «Кэ Бэк» телехикаясы
22.35 «Әсем әуен»
23.00 Жаңалықтар (Алматы облысы)
23.30 Жаңалықтар (Жетісу облысы)

31 КАНАЛ

06.00, 03.10 Әзіл студио 07.10«Информбюро» 08.00, 01.40, 04.30 Ризамын 08.30 Сериал «Тайная любовь» 09.35 «Күліп ал»10.00 «Листопад»11.00 «31 әзіл»12.30 Мультфильм13.40 Ип Ман-216.10 Кино «Толстяк против всех»18.10 «Похищение»20.00 Информбюро21.00 Х/ф «Жапырақтар төгілгенде»21.50 «Снегоуборщик»00.30 «31 әзіл»01.00 «Анупама»03.50 1001 әзіл04.00 Bala Battlle05.00 Ризамын

7 КАНАЛ

06.00, 05.00 «Қуырдақ» 06.10,23.20 Т/х «Әкесінің баласы» 07.40 Т/х «Көршілер»08.00 «Мезгілсіз сезім»09.00,18.00 «Провинциал»11.00,20.00 «Я заберу твою семью»12.00 Q-елі14.00 Жалдамалы әйелдер15.00,00.20 Обычная женщина16.00 «Женский доктор»18.00 «Провинциал»21.00 «Сәке»21.35 «Қызыл алма»01.30 Жайдарман02.25 «Тамаша 7 км»03.00 Т/х «Япырай»03.30 «Жеңіп көр»

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

БІЛІМ

ЖАҢАША оқытудың өзектілігі

Мемлекетіміздің білім беру үдерісіне енген жаңартылған білім беру бағдарламасы заман талабына сай келешек ұрпақтың сұранысын қанағаттандыратын тың бағдарлама. Осыған байланысты ұстаздар алдында оқытудың әдіс-тәсілдерін үнемі жаңартып отыру және технологияларды меңгеру, оны тиімді қолдана білу міндеті тұр.

Жаңартылған білім берудің маңыздылығы – оқушы тұлғасының үйлесімді қолайлы білім беру ортасын құра отырып сын тұрғысынан ойлау; тәжірибе жүзінде білім, біліктілік дағдыларын қалыптастыру; оқыту мен оқуда АКТ пайдалану; коммуникативті қарым-қатынасқа түсу; жеке, жұппен, топта жұмыс жасай білу; оқушылардың жас ерекшеліктеріне сай білім беру; шығармашылық тапсырмалар орындату арқылы қабілеттерін арттыру; ойлау, есте сақтау қабілеттерін өз ойын қорытуға дағдыландыру. Жаңа технологияларды күнделікті сабақ процесінде пайдалану үшін, әр мұғалім өзінің алдында отырған оқушылардың жас ерекшеліктерін ескере отырып, өзінің шеберлігіне байланысты таңдап алуға болады.

Жаңа технологияны жүзеге асыруда мұғалім белсенділігі, шығармашылық ізденіс, өз мамандығына деген сүйіспеншілігі, алдындағы шәкірттерін бағалауы ерекше орын алады. Сондықтан оқыту үрдісіндегі жаңа әдіс-тәсілдерді оқу мазмұны мен оқушылардың жас ерекшеліктеріне қарай таңдап алудың маңызы зор.

Биология пәнінің берілуі кіріктірілген білім беру бағдарламасыда өзгеше.

Бағдарлама оқушының төрт тілдік дағдысын: тыңдалым, айтылым, оқылым, жазылым жетілдіруге бағытталған. Бұл төрт дағды оқу жоспарында «Шиыршық әдісімен» орналастырылған және бір-бірімен тығыз байланысты.

Яғни, жыл бойына бірнеше рет қайталанып отырады және сынып өскен сайын тілдік мақсат та күрделене түседі. Оқыту әдістерінің барлық аспектілері сындарлы оқыту теориясымен үйлеседі. Сындарлы оқыту тәсілдері білім берудің «дәстүрлі» әдістерімен салыстырғанда, оқыту кезінде жоғары нәтижелерге қол жеткізуге мүмкіндік береді (Hattie, 2011). Сындарлы оқыту тәсілдері оқушылардың оқуды алдыңғы білімдерімен ұштастыра отырып, жаңа білім алуын көздейтін тұжырымдамаға негізделген. Бұл жерде ең маңыздысы: оқушылардың алдыңғы алған дағдылары жаңа дағдыларды меңгеруге үлкен ықпалын тигізеді, ал егер ол ескерілмесе, онда білім тереңге бармай, үстірт меңгерілген таяз білім болмақ. Мұндай үстірт білім оқушыға қазіргі әлемде жетістікке жету үшін қажетті сын тұрғысынан ойлау, рефлексия және басқа да дағдыларын, алған білімін қолдануына кері әсерін тигізеді. Оқушылар білімді толықтай меңгеру үшін ақпаратты енжар қабылдамай, сабаққа белсенді қатысуы керек. Оқушыларға алған білімдерімен жұмыс істеуге, оны әрі қарай өндеп, өз дағдыларын арттыруға мүмкіндік беретін жаттығу орындауға мүмкіндік беру аса маңызды болып табылады. Елдің бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз ету үшін мектеп табалдырығынан бастап-ақ білім мен ғылымды ықпалдастырып, ғылыми ойлау қабілетін дамыту қажет.

Г. ЕСІМХАНОВА,
Екіаша орта мектебінің
биология пәні мұғалімі.

ТӘЛІМ

БІЛІМ НЕГІЗІ – БАСТАУЫШ МЕКТЕП

Тәрбиенің сан салалы, күрделі мәселелеріне терең бойлауға бастайтын, күнделікті тұрмыста кездесетін дағдылар арқылы баланың жан дүниесіне әсер ететін білім мен тәрбиенің алғашқы баспалдағы – бастауыш мектеп.

Бастауыш саты – білім, дағды, іскерліктің қалыптасуының бастамасы болып табылады. Келешекте жалпы білім алу мен кез келген арнаулы мамандықтарға талпынудың іргетасы осы бастауышта қаланбақ. Сондықтан оның сипаты мен мазмұны, оқытудың әдістері мен формалары қазіргі жағдайда жан-жақты талданып отыр. Өйткені, баланың жеке бас қасиеттері оның адамгершілігінің, белсенділігінің қалыптасуы мектепке дейінгі тәрбие мен бастауыш сыныптарда жүзеге аспақ. Оқушының рухани күш-қуаты мен ерік-жігерінің, шығармашылық қабілетінің, жалпы мүмкіндіктерінің ашылар кезі. Бастауыш мектептің негізгі міндеті – жеке тұлғаны дамытып, оның алғашқы қалыптасуын қамтамасыз ету, білімге деген сенімін нығайту, іскерлігі мен дүниетанымын қалыптастыру, оқуға деген қызығушылығын оятып, ынтасын арттыру болып табылады. Ендеше, осы міндеттерді жүзеге асыратын басты тұлға – ұстаз. Тек мықты ұстаз ғана осындай ауыр жүкті алып жүре алады. Халқымыз әрқашан да ұстаз мәртебесін көтеріп, аса жоғары қастерлеп, бағалаған. «Ұстаздық еткен жалықпас, үйретуден балаға», «Адамның адамшылығы жақсы ұстаздан болады» деп айтқан ұлы Абай. Мектеп табалдырығын аттаған жас бала ертеңгі ел тұтқасы десек, оларды парасатты, саналы азамат етіп тәрбиелеу – әрбір ұстаздың борышы.

Бүгінгі мұғалім кіші мектеп оқушыларына тек білім беріп қана қоймай, оларды халықтық педагоги-каның нәрлі қайнарымен сусындату, әрбір оқушы бойында ұлттық мінез-құлық, адамгершілік, сыпайылық пен кішіпейілділік қасиеттерін қалыптастыруға, баланың жан дүниесін рухани қазыналармен байытуға, қазақ халқының әдет-ғұрпын, салт-дәстүрін меңгертуге тиіс.

Эльмира ЕСЕРКЕЕВА,
М. Жұмабаев атындағы орта мектептің
бастауыш сынып мұғалімі.

БАЛА ТӘРБИЕСІ – БАРШАҒА ОРТАҚ

Адамға тән рухани-адамгершілік сапа-қасиеттерді қалыптастырып, дамытудың негізі ең алдымен отбасында қаланады. Ал, отбасындағы тәрбие бесік жырынан бастау алады.

Ата-ана баласына бесік жырын, ертегі, аңыз, әңгіме, жыр-дастандарды айту арқылы, оның ойлау, қиялдау, тыңдай білушілік пен армандау қабілетін ұштайды. Жас ұрпақ өкілдеріне отбасында тәрбие беруде ғасырлар бойы ұрпақтан ұрпаққа беріліп келетін ұлттық тәлім-тәрбиенің, халықтық педагогиканың маңызы орасан. Сонымен, халықтық педагогиканың тәлім-тәрбиелік негізі ретінде – ата-ананы, үлкенді құрметтеу, кішіге қамқор болу, жағдайы төмен адамдарға қайыр қылу, әдептілік, парасаттылық, адалдық, шыншылдық, тектілік сияқты және т.б. қасиеттер кең байтақ өлкемізде ғасырлар бойы буыннан буынға беріліп, жалғасын табуда. Осылайша, бала мінез-құлқының негізін қалыптастыруда, оның бойына рухани-адамгершілік сезімін, инабаттылық, әділеттілік, шыншылдық тәрізді адамдық абзал қасиеттерді егуде отбасы ең алғашқы және басты рөлді атқарады. Нақ осы жағымды қасиеттерді жас ұрпақтың бойына дарыту ең алдымен отбасындағы тәрбие арқылы жүзеге асатыны белгілі. Жас ұрпақты саналы, сергек етіп тәрбиелеу – отбасы мен мектеп ұстаздарының бірден бір парызы.

Ата-аналар мектепте өтетін мерекелік іс-шараларға бір кісідей қатысып отыруы – бала тәрбиесіндегі орын алып отырған оң нәтижелердің жемісі. Ал, ата-аналар сынып жетекшісінің басты көмекшісі деуге болады. Рухани-адамгершілік тәрбиесінде алдымен баланы тек жақсылық пен қайырымдылыққа, мейірімділікке, ізгілікке тәрбиелеп, соны мақсат тұтса, ұстаздың да, ата-ананың да болашағы жарқын болмақ.

Б. КОСАЕВА,
Екіаша орта мектебінің бастауыш сынып мұғалімі.

САРҚАН АУДАНЫ

ТӘРБИЕ

Ұрпақ тәрбиесіндегі басты ұстаным – тәрбиелеудің ұлттық жолдарын саралап, айқындап бала бойына сіңіре білу. Яғни, бала бойына ұлттық құндылықтарды сіңіре отырып, адамгершілікке тәрбиелеу. Өйткені, ұлттық тәрбиенің мақсаты болашақта ұлттық сана-сезімі жоғары, өз елінің салт-дәстүрін, тарихын, мәдениетін жақсы білетін, сүйетін, ұлттық құндылықтар мен жалпыадамзаттық құндылықтарды ұштастыра білетін ұлтжанды тұлға тәрбиелеу.

ҰЛТТЫҚ САЛТ-ДӘСТҮР – БАСТЫ БАЙЛЫҒЫМЫЗ

Ұлттық санасын ояту, өз ұлтының ана тілін, дінін, мәдени мұраларын меңгерту. Бала бойына жанашырлық, сенімділік, ыдамдылық, намыстылық тәрізді ұлттық мінезді қалыптастыру. Біз осы жолда жүйелі жұмыс атқарып жүргенімізді зор мақтанышпен айтқанымыз жөн.

Кез-келген ұлттың сипаты бес қағидаға келіп тіреледі деп ойлаймын. Біріншісі – тілі, екіншісі – діні, үшіншісі – дәстүрі, төртіншісі – тарихы, бесінші – атамекені. Құндылықтар шынайы ғана болады, ол адамға тәуелді емес, дей тұрғанмен ол ең алдымен адам санасында орын алады. Құндылықтарды сезім арқылы қабылдап, ал сана арқылы түсінуге болады, соның нәтижесінде тұлға құндылықты игереді, соған сай әрекет етеді.

Қазақтың бағына туған арда азамат Мағжан Жұмабаев: «*Әрбір ұлттың бала тәрбие қылу туралы ескіден келе жатқан жеке-жеке жолы бар. Ұлт тәрбиесі, бала тәрбиесі баяғыдан бері сыналып, көп буын қолданып келе жатқан тақтақ жол болғандықтан, тәрбиеші баланы сол ұлт тәрбиесімен жетелеуге міндетті»,* — деп ұлттық тәрбиенің, халықтық педагогиканың ұлағаттылығын дәп басып айтқан. Патриоттық тәрбиенің түп қазығы ұлттық педагогикада жатқанын естен шығармауымыз керек. Ұлттық педагогика — баланың анасына отансүйгіштік, еліне, жеріне деген махаббатты арттыру «Бесік жыры», «Батырлар жыры» ертегі, ұлттық ойындар арқылы ұлттық патриоттық сананы қалыптастыруға негізделеді. Мен балаларға ұлттық ойындарды үйреткенде, ұлттық құндылықтар арқылы сабақ оқытқанда, ұлттық киім киіп, құнды жәдігерлер туралы айтқанда, оны шынайы өмірмен байланыстырып қызықты сабақ өткенде барлық бала бірдей атсалысады. Демек, біздің қазақ баласының бойында әкенің қанымен, ананың ақ сүтімен бойына дарыған ұлттық құндылықты қабылдайтын ерекше тартылыс күші бар деп ойлаймын. Міне, біз осы алаулап жанған отты бала жүрегінен сөндіріп алмауымыз керек.

Мектепке дейінгі ұйымда тәрбиеші баланың ойын дамытып, жігерлендіріп, алға жетелеу арқылы талпындырып отырғаны жөн. Осы орайда мен де оқыту мен тәрбие ісінде ұлттық сипатымызды айқындайтын халықтық педагогиканы, атап айтсам, ұлттық ойындар мен салт-дәстүрлеріміздің бөлшектерін баланың деңгейіне қарай пайдаланып отырамын. Соның нәтижесінде ана тілі рухани тірегіміз екенін сәби көңілдеріне сіңіріп, олардың тіл байлығын дамыту бағытындағы шараларда тіліміздің тазалығын сақтауға барынша көңіл бөліп келеміз. Қазақша ойлап, қазақша сөйлеп, қазақы құндылықты бойына сіңіріп өскен бала қазақтың нағыз жанашыры болатыны ақиқат. Олай болса, балаға ұлттық құндылықтар арқылы тәрбие беруге қоғам болып атсалысайық.

Назира СЫДЫКОВА,
«Қызғалдақ» балабақшасының тәрбиешісі.
КӨКСУ АУДАНЫ

СОТ РЕФОРМАСЫ

ЖҰМЫСТЫ ЖЕТІЛДІРУ ЖОЛЫНДА

Қазақстан Республикасында үздіксіз жүргізіліп келетін сот-құқықтық реформа еліміздегі экономикалық және саяси жүйені жүзеге асыра отырып, оған сай келетін өзгерістердің құқықтық инфрақұрылымда-рын құру және саналы заңдардың қабылдануын жоғары деңгейге көтеру, құқық қорғау органдарының кінәратсыз әрі үйлесімді жұмыс істеуіне бағытталып отырғаны баршаға аян.

Сөзіміздің дәлелді болуы үшін бірер мысал келтіре кетсек, артық болмас. Мәселен, 2020 жылғы 10 маусымдағы қабылданған Қазақстан Республикасының «Қазақстан Республикасының Азаматтық процестік кодексіне соттар жұмысының заманауи форматтарын ендіру, артық сот рәсімдері мен шығындарын қысқарту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Заңы да осы мақсатты көздейді. Қабылданған аталған заң аясында Азаматтық процестік кодексіне бірқатар өзгерістер мен толықтырулар енгізіліп, азаматтық сот ісін жүргізудің міндеттері жетілдіріле түсті. Атап айтқанда, енді кодекстің 4-бабында былай деп атап көрсетілген: Азаматтардың, мемлекеттің және заңды тұлғалардың бұзылған немесе даулы құқықтарын, бостандықтары мен заңды мүдделерін қорғау және қалпына келтіру, азаматтық айналымда және жария-құқықтық қатынастарда заңдылықты сақтау, істің толық және уақтылы қаралуын қамтамасыз ету, дауды бейбіт жолмен реттеуге жәрдемдесу, құқық бұзушылықтардың алдын алу мен қоғамда заңға және сотқа құрметпен қарауды қалыптастыру азаматтық сот ісін жүргізудің міндеттері болып табылады.

Сонымен қатар осы кодекстің 15-бабының үшінші және төртінші бөліктері мынадай редакцияда өзгертілді: Сот объективтілікті және бейтараптылықты сақтай отырып, процеске басшылықты жүзеге асырады, тараптардың істің мән-жайларын толық және объективті зерттеуге арналған процестік құқықтарын іске асыруы үшін қажетті жағдайлар жасайды. Сот іске қатысушы адамдарға олардың құқықтары мен міндеттерін түсіндіреді, процестік әрекеттерді жасаудың немесе жасамаудың салдарлары туралы ескертеді, олардың құқықтық ұстанымдары мен дәлелдемелерін нақтылайды, олармен істің мән-жайларын талқылайды және осы Кодексте көзделген жағдайларда, оларға өздерінің құқықтарын жүзеге асыруға жәрдемдеседі.

Сот шешімді әрбір тарапқа бірдей негіздерде зерттеуге қатысуды қамтамасыз еткен дәлелдемелерге ғана негіздейді. Демек, судья қауымы сот жүйесі жұмысын жетілдіру жолында қабылданып жатқан заңдарды басшылыққа ала отырып, сот төрелігін жөнелту сапасын жақсарта түсуге атсалысуға міндетті.

Анар ТОХТЫБАКИЕВА,
Іле аудандық сотының судьясы.

МАМАН МІНБЕРІ

ТӘРБИЕЛІ ҰРПАҚ – ЕЛ ЕРТЕҢІ

Ұлттық патриотизмнің басты көрінісі – қазақтың ана тілінде сөйлеуі, балаларына ұлттық тәрбие беруі, ұлттық мінез, жүріс-тұрыс әдетін қалыптастыруы, ізет, құрмет, қайырым, мейірім тағы басқа сезімдерін дамытуы мектеп пен ата-ананың сабақтастықтағы жұмысының нәтижесі екендігіне күнделікті жұмыста көзіміз жетіп отыр. Дегенмен де, ең бірінші балаға ана тілінде сөйлеп, туған жерін сүюді бойына дарыту керек.

Ол үшін ата-анасы да өз елінің нағыз патриоты болуы тиіс. Патриоттық тәрбие дегеніміз баласына қазақ тілінде амандасып үйретуден бастау алуы керек деп ойлаймын. Себебі біздің ана тілімізде сөйлеуіміздің өзі тәрбиенің мықты өзегіне айналуы керек.

Бүгінгі күні қазақша шүлдірлеп, баласына бір ауыз қазақша сөз айтқыза алмайтын ата-ана көбейді. Бұл өте өкінішті жағдай. Сондықтан патриот ұрпақ тәрбиелеуді ана тілінде сөйлеуден бастағанымыз жөн.

Баланың бар дарынын ашу үшін олармен үнемі жүйелі жұмыс жүргізіп отыру керек. Балалар қиялын дамытып, ой-өрісін, ойлау кеңістігін арттыру үшін түрлі ойындар ойнатқан әлдеқайда маңызды. Ойын арқылы балалардың шығармашылық ой-қиялы шарықтайды. Тәрбиелейтін және дамытатын ойындарды ұмытпаған жөн, бұл ойындар баланың өмірін сақтайды. Ойын – бала тәрбиелеудегі ең тиімді амалдардың бірі. Бала ойын арқылы күш-жігерін жаттықтырып, қоршаған орта мен құбылыстардың ақиқат сырын ұғынып, еңбек дағдысын үйрене бастайды, яғни болашақ қайраткердің тәрбие жолы тәлімдік өнегесі ойыннан басталады.

«Бір жылға жоспар құрсаң егін ек, Жүз жылға жоспар құрсаң ағаш ек, Болашаққа жоспар құрсаң баланы тәрбиеле», деп шығыс нақылында айтылғандай, жас ұрпақты патриоттық тәрбие негізінде тәрбиелесек егеменді еліміздің көк байрағы көк аспанда мәңгілік желбірей бермек.

Бастауыш сыныптағы тәлім-тәрбие, білім балалардың табиғи мінезін, қабілетін ерте жастан дамытады. Бала – болашағымыз, бала – қуанышымыз. Еліміздің болашағы саналған балаларға үздіксіз тәрбиемен, біліммен қамту өзімнің басты мақсаттарымның бі-рі. Осы жолда аянбай еңбек етіп, жақсы нәтижеге ғана қол жеткізуге бар күш-жігерімді жұмсаймын. Себебі, еңселі елімнің ұрпағы білімді де білікті болса бұл мен үшін ең үлкен жетістік болмақ.

Мақпал РУСТЕМБЕКОВА,
«Ақын Қабан Жырау атындағы
мектеп жанындағы шағын орталығы
бар орта мектебі» коммуналдық
мемлекеттік мекемесінің
бастауыш сынып мұғалімі.

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

ӘҢГІМЕ

АЖАЛДЫҢ ОЙЫНЫ

Аудан орталығындағы үлкен дүкен алдына орнатылған ұзынша ағаш орындықта өзі қатарлы үш-төрт жігітпен көукілдесіп отырған Жанжұман қарсыдағы алаңқайға тоқтаған сүлік-қара машинаны көргенде, кенеттен селк етіп, әлдекімді күткен сыңайда сол тұсқа телміре қалған-ды. Үміті алдамағандай. Ентік басар шамада «Джиптен» аяққа оралғы болар ұзын етекті кең көйлек киіп, беті-басын шұбатылған орамалмен тұмшалап ал-ған домаландаған етжеңді әйел мен бойында арам еті байқалмаған ұзынтұра еркек түсе берді. Еркек ылдым-жылдым. Қолды-аяққа тұрмай әйелдің алды-артына кезек шығып бәйек.

– Әп, бәрекелді! – деді мұны көргенде, Жанжұман өз-өзінен алақанын ысқылай қопаңдап, – қолға қарға тышты деген осы болады!

Мына көрініске әуелгіде тосырқай қараған серіктері таң-тамаша. Әйткенмен, әлденеден дәмелі көңілдері тап осы сәтте жөн сұрасуға батылдарын қамшыламағаны анық. Ауыздарын ашса, қолға қонайын деп тұрған бақыт құсын үркітіп алар тартыншақтық олардың тағатына ши жүгірткенімен, әліптің артын бағуға мәжбүрлегені нақ еді.

Әйел затын жолықтырғанда еркектің көзі ең бірінші қайда түсетіні айтпаса да түсінікті ғой – домаландаған бикеш бөкселі екен. Ол қозғалған сайын бөлекше бітім кең көйлектің өзін місе тұтпағандай бұлт-бұлт етіп былайғылардың әуестігін қытықтады. Соны біле тұра міндетсінгені ме, анауысы тым еркін. Жылтырақтары басым былғары сөмкесін кеудесіне қысқан қалпында, ырғатыла дүкен есігіне қарай беттей берді.

– Желпуішіңді алайын ба?

Шыбын шаққан құрлы көрмеді. Ерінің сөзін естісе де, естімегендей басын кекжитіп алған.

– А-а, жарайды онда…

Әйел мінезіне әбден қаныққан-ау тәрізі, еркек те бұдан әрі де қайта тіл қатпастан оның соңынан ерді.

– Маң-маң.

– Пах-пах!

Мына ырғатылысты ескекті қайықты ғана емес, жеме-жемде анау-мынау кемеңді шайқап жіберер толқын дерсің. Ол жел көтере өршеленбесін, өршеленсе дүниені бұлқан-талқан етуі де әбден кәдік. Алла сондайынан сақтасын.

Кәдік екенін дәлелдегендей жайшылықта ауыз жаппайтын, осы күнге дейін қатынсыз жүрген шикілсарының ауызынан сілекей шұбырғанда, қақ-соқпен ісі жоқ гүжбан қара да ернін қалай жалап-жалап алғанын байқамады. Ал қоңқақ мұрын, бадырақ қараның танауы делдие, көзі жыпылықтап кеткеніне төбеден шымырлаған күн куә.

Әйел болса мұның бірін сезер емес.

Бәлкім, сезетін де шығар, әйткенмен сыр берместен мамырлай басқан қалпында тігілген көздерді еліктіре жандарынан өте шықты. Осы қалпында қара жерді басқан пенде баласы тек жалғыз сол ғана ма дерсің.

Соңынан салпақтаған ұзынтұрасы бұлармен қатарласа бергенде Жанжұманға тіл бітсін:

– Әй, құдайдың нақ сүйген, баласы! Сені құдай берсе берген шығар, бірақ сенің бізге берерің бар ма, әлде жоқ па? – деді ол басын бір жағына әнтек қисайта ыржиып.

Еркек кілт іркілді. Сонсын «ол ма, ол емес пе?» дегендей аңтарыла қарап, сәл тұрды да күбір етті:

– Жаншығар?!

– Иә, жаны шықпай қалған байғұспыз.

– Сен әлі тірі ме едің?..

Жанжұман мырс етті.

– Өлмегенімді көріп тұрсың ғой. Өлмегеннен кейін саған дыбыс салып отырғаным да.

«Құдайдың нақ сүйген баласы» не күлгені, не күрсінгені белгісіз шиқ ете қалды:

– Ы-ыһ… Сен өлсең кімнің жері кеңір дейсің, жүре бер. Мен емес, жер көтереді ғой.

– Әлбетте. Сені де, мені де жер көтереді.

– Обал-дағы…

– Обал мен сауапты сен айтпасаң болар енді.

– Айтсам ше?

– Ауызың қисайып қала ма деп қорқамын.

– Сонда ауыз қисаймас үшін не істегенімізді қалар едің?

– Мына қаңырап тұрған басты жазып жіберсең сол сауап.

– Оның емі оңай екен.

Ол қалтасынан бес мың теңгелік ақша шығарып, Жанжұманның қолына ұстата салды.

– Қанағат па?

– Әзірге қанағат. Кейін тағы кездесетін шығармыз…

– Кездеспесек те көңілім баяғыдай.

– Кездесеміз, кездесеміз. Әлбетте, сенде бірдеңе болса, бізге тамар деген үмітімді үзбеймін.

– «Үмітсіз – шайтан» дегенді үлкендер бекер айтпаған.

– Міне, мынауың енді жөн сөз. Жер басқанның бәрі шайтан екенін ешқашанда ұмытпағайсың.

Сөйткенше дүкен есігін ашуға ерінген әйел дауысы құлаққа жетті:

– Өй, осы да… Әй, кезінде алқаштармен тойынудай-ақ тойынған сияқты едің ғой, ендігіңе не жорық?! Ауыл мына жақта қайт, қарағым, қайт!

Өзгелерге бейтаныс, Жаншығар дегенге таныс жан алды-артына қарамай жөнеп бергенде, Жанжұман езу тартты.

– Қатын алдым дегенше, басымды жаңғырыққа салдым деген – осы шығарақ…

Қолдарына «қарға тышқандар» мына тұста енді аялдамастан, дүкеннен алатындарын алғаннан кейін күндіз ел аяғы сиректеу саябаққа қарай тартып кеткен-ді.

* * *

Есін жиғанында далада жатқанын білді. Бірақ алғашында қайда екенін айыра алмады. Саябақ маңайы болса керек, әйтеуір шарбақпен қоршалған аумақ. Иә, иә, бағаналары берік тұрсын дегендерінен шығар, темір шарбақтың түбін бір-біріне жалғастыра цементтеп құйып тастаған тұс. Соның бір қалтарысына жантайған екен.

«Әй, иттер-ай! Ит болмасаңдар бүйтер ме едіңдер! Үйге жеткізіп тастасаңдар нелерің кетеді? Хандықтарыңнан таймас едіңдер ғой…» – деді әңгүдіктіктің аужайына жармасқан бөтелкелестерін ішінен сыпыра сыбап салып.

Содан кейін басын көтермек болғанымен қорғасындай ауырлық ыңғайына көнбеді. Тап бір шарбақ құйындысын құйғандар мұның басын цементке қосып, бірге құйып жібергендей зіл батпан…

«Өңшең тілемсектер! – деді тағы да күбір етіп, алақанға көз сүзіп, азға қанағат етуді білгенде қайыр қылуды үйренбеген сендерге не дауа!»

Қыз еткен бір ащы леп қолқасын үзіп жіберердей лықсып барып, абырой болғанда, артын ылаңға салмай тез басылды.

«Күндегісін өзінен-өзі келіп, өзінен-өзі иттей болып жоғалатын лоқсық қой – сабыр, Жанжұман, сабыр», – деді әлденеден ұяла жыпылықтасқан жұлдыздарға көз жіберген қалпында. Сосын ұзақты күнгі әрекет-амалдарын еске түсіруге тырысты.

Таңертең өз баспанасында аман-есен оянғаны анық қой? Анық. Дастарқанда қатыңқырап қалған нанның қиқымынан ауызына салып, оразасын ашқаны шындық-ты. Солай ғой? Нақ солай.

Бұрқ-сарқ етіп жүрген келіншегінің бір сөзін құлағына ілсе, екіншісін сонадайға итере салғанынан да хабардар.

Әріде әлденеден қалып қоярдай күнделікті жиналатын «құтты» орындарына қарай алып-ұшып жөнелгені белгілі. Дәл сонда барар жерін айналмаға айналдырып қойған қалың қорымның қоршауын ішінен бір «ырғап» жібергенін жасырмайды. Арғы дүниедегілер алдында сөйтіп күпірлік жасағанын тағы мойындайды. Алайда ындыны кепкенде ылғалды, ылдиды аңсаған көңіл жарықтыққа қандай лаж, обал-сауапты кейінге қалдырғаны рас-ты.

Осынау бассыздыққа бұл ғана кінәлі емес екенін алға тарта өзін-өзі ақтап алуға және тырысқаны есінде. Қазақстанда жер жетпегендей қорымды қоныстың дәл ортасына тықпалағандардың не ойлағаны бар екеніне санасын жеткізе алмағанынан сөйткен. Тірі мен өлі аралас-құралас жатсын деген пиғылдан ба, болмаса тірілердің өмір барда өлім қатар қапталдасатынын ұмытпасын деген ескертпеге жығылғанынан ба, көп елді мекенде ақшаңқан үйлердің іргесін бейіт басатынынан хабардар-тын. Жанжұман тірлік кешкен аудан орталығы деген аты бар мына қалашық та – солардың бірі еді. Бір жақсысы, қорымның қоршалғаны ғана. Басқаша жағдайда «ауылы аралас, қойы қоралас» тірі мен өлі бірге «бас жазып кетпесіне» кім кепілдік берер…

«Астапыралла!» деген, өзінің белгілі деңгейден асыңқырап бара жатқанын түсінгенде ұшпа көңіліне тоқтау салуға тырысады. Бірақ мұнысы ұзаққа созылмады, сәл өткенде қайтадан негізгі бастауына жылға салған.

Мына қорымның замананың ырғағына сәйкес бой түзегеніне шәк келтірмек емес. Бұрындары елді мекеннің шеткергі тұсын ғана қамтыса, кейіннен жуан ортада қалып қойғанына таласы жоқ. Бұлай болатын жөні де бар-ды. Жан-жақтағы шағын ауылдардың тынысы тарылып, адамдары көше бастағанда олар қайда тығылғандай еді? Әлбетте, қарасы көп, тінтінісі басым ірі орталықтарға тоғысқан. Жәй тоғыспаған, үй-жай салып, шаруашылықтарын түзетуге тырысқан. Ал ол үшін оларға ең бастысы не керек еді? Жер керек болатын. Жайшылықта адамзат онша қадірін түсініп болмаған кәдімгі қара жер!

Ендеше, жер дегенің қорымның

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

ӘҢГІМЕ

арғы-бергі тұсында жатқан жоқ па, көздің жауын алып? Бар да ал, сонсын салатыныңды сал. Ол үшін саған өлгендер қарсылық танытпайды, орынды-орынсыз қиқылдап, шиқылдап мазаңды және қашырмайды. Болды.

Болғанынан да ғой, араға жылдар кіріккенде қорым үлкен мекеннің ортасында қалып қойды да, айналасын тірілердің астам күлкісі басты да қалды. Қазір қайда қарасаң да ұзыны мен ені атшаптырым ақшаңқан баспаналардан басың айналатыны содан. Енді оларды аспаннан жай отын атсаң да бұза алмайтының ақиқат. Өйткені қазір қолындағы барынан тегін айырылатын ақымақ жоқ. Адамдар айырылудың орнына бәрін үзіп-жұлып бірінен-бірі тартып алуды ғана үйренген. «Заманның өзгергенінен» дейді біреулер мұны өз қылығын ақтамаққа сылтау қылып. Жоқ, желіп бара жатқан уақыт – сол уақыт. Тек адамдардың пиғылы өзгергенін айтуға ешкімнің құлқы жоқ. Сол пиғылдың тірілерді байқатпай қолдарынан ұстап көрге қарай сүйреп бара жатқанын тануға ешкімнің бас қатырмайтыны өкінішті енді.

Қорымды айналып өткенде өз ойына өзі иланғандай болған Жанжұман енді ештеңеге алаңдамастан жетер жеріне жетіп алуға тырыса, қадамын жылдамдатқан. Межелі де мұның қарасын шалған шикіл сары Қоңқаш та, гүжбан қара Айтқазы мен қоңқақ мұрын Серғазы да қуанғандарын жасырмады.

– Аман-есен жеттің бе, сылқым жігіт! – деп ыржиды Серғазы әзіл-шыны аралас.

Оны Қоңқаш іліп әкетті:

– Басың өз қалыбындағыдай, байқайын бүтіндей, несіне осыншама ырғатылдың, ә? Тағатымызды тауысты ғой тегі…

Айтқазы да қалмады:

– Ауын босататыны барда аунаудан қалыс қалмағанын бізге дәлелдегісі келген де, бұл пақырың, – деді ол ешкім міндет қылмаса да араға киліге беріп.

Жанжұман қыңбады, өз-өзінен кәдімгідей керги:

– Асыға күткендеріңе қарағанда көл-көсір дүниенің қақпасын ашып қойғандайсыңдар-ау. Ал келдік ал, көрсетіңдер мырзалықтарыңды, – деді орындықтың бір шетіне отыра бере, – бәлкім, маңдайды терлетер, кепкен өзекті жібітер бірдеңе тапқан шығарсыңдар, бар пейілім сендерде?

Мынаны естігенде Қоңқаш іш тартып қалды.

– Өй, сен де… – деді сонсын сол жағына қарай шырт түкіре, – егер бірдеңе табылса, осылай отырар ма едік, үпір-шүпір болып. Кетер едік қой жан-жаққа қайла, күрегімізді арқалай…

Дауысы тарғылдана шықты.

Шынында солай еді. «Екі қолға бір күрек» деп жүргендер әлдекім жұмыс ұсынса, апыр-топыр жүгіре жөнелуге дайын отыратын. Үлкен қалалардағы «жетім бұрыш» дегендерің мына қалашықта тап осы жерге қоныс тепкен-ді.

Жетім бұрыштағылардың былайғы жұртқа мәшһүр екінші аты да жоқ емес – «алқаштардың мекені» дейтін жаратпағандықтан ауыздары жыбыр-жыбыр ете қалғандар. Бірақ дәл солай дегендер осындағылардың жай-күйімен бір мезет танысты ма екен? Әр жиналушының жағдайынан хабардар ма? Жоқ. Ендеше, ауыз өзімдікі екен деп оңды-солды оттамағандары дұрыс та.

Иә, солай, тойып секіретіндер тоңып секіретіндерді орынды, орынсыз қаралай бермесін!

Жанжұман ойын жиып үлгермеген, дүкен алдындағы алаңқайға сүлік қара машина келіп тоқтаған да, одан бөкселі әйел мен ұзынтұра еркек түсе берген. Қалған жағдай болса-болмаса белгілі, саябақ ішіндегі ішіс соңы жұлдыз бағуға ұласып кеткеніне түн қараңғылығы куә.

– Сонда дейді де, сонда дәл қазір өзі қайда жатыр?

– «Әуп!»

Тұра алмады. Буын-буынын ұстай алар емес.

– Әй, тоқта! Мүмкін өліп қалған шығар! Мүмкін, ана дүниенің есігінен беріге сығалап жатпасын?!.

Айналаға құлағын түрді.

Анда-санда қараңғылықты машина жарығы тілгілейтін сияқты. Гүр-гүр еткен үн түнгі тыныштықты қалтыратады. Ендеше, арғы дүниеге өтпегені, яғни өлмегені, бергі дүниеде тырайып жатқаны күмәнсіз. Бәлкім, алғаш болжағаныңдай саябақта, мүмкін үйіне барар жолдағы бір баспананың шарбағының түбінде. Әйтеуір, қаңғып жүрер иттердің көрінбегені, аузы-басын жалап кетпегені ғана дәтке қуат.

– И-и, жалған-ай!..

Жалған емей немене, кеше іңгәлап туды, бүгін, міне, бір шарбақтың түбінде иттей болып қыңсылап жатыр. Тіпті аунауға да күш таба алар емес. Соған қарағанда өмір дегенің өкініш ошағында бұрқ-сарқ қайнап жатқан қазан сияқты ма, қалай өзі? Тап осы қалпында тағы кішкене алға жылжыса бәрінің сарқылар шағын көру мүмкіндігі де туар, күндердің күнінде. Тек соған абыройлы жеткізсе жақсы… Негізі абыройсыздық неден басталып еді?

Бағанағы бөкселі қатынның қасында жүрген «құдайдың нақ сүйген баласы» атанған Құдайбергенге кездесуден басталған сияқты-тын. Жып-жып еткен Құдайберген әуелі мешіт жағалап, артынан «жетім бұрыш», тағы сондай «жетім» қуыстарды тіміскілеп жүріп, ақырында бірнеше жігітті айтқанына көндірді де, оларды алыс жаққа аттандыруға дайындады.

Әрине, «пәлен жерде алтын бар, барсам бақыр да жоқ» дегенге саймай, өзіне жүгінгендердің алақандарына аздап болса да тиын-тебен тастағанына қарап, былайғылардың оған имандай ұйығаны күні кешегідей.

Ақыры бұлар әуелгіде мешіт жағалады, елмен қатар тізіліп тұрып намаз оқуға машықтанды. Әрине, бәрі намазхан болмады. Мысалға, Жанжұман жасынан құлағына сіңісті Ықылас, Фатиха сүрелерінің үш қайырымынан аса алмады. Сөйткенмен, қадағалаушыларға бәрібір болды ма, әйтеуір оны ешкім санаттан шығарып тастамады.

Қадағалаушылар демекші… ондайлардың болғанына ешкім күмән келтірмейді. Оларды жай адамдардан айыру мүмкін емес еді. Ешкіммен ісі жоқ жанша өзімен-өзі жүретіндер ана қалтарыс, мына қалтарыстан табылып қалатын.

Кенеттен әңгіме ауаны өзгеріп, тізімдегілер асығыс-үсігіс жолға шығуға жиналғанда дүниенің астаң-кестеңі шықсын. Әр-әр жерде тексерістер жүріп, біраз адам қамауға алынды. Арасында Жанжұман да бар.

Ол күндерді адам басына бермесін – нағыз тозақ отына түскендей еді-ау. Түні бойы ұйқы жоқ. Көзің іліне бергенде жауап алуды бастап кетеді. Сұрағын беріп қана отырса жақсы ғой. Жоқ, басыңа салафан қапшық киізіп тұншықтыратынын, тіпті күрзі жұдырықтарымен талдыра соғатынын қайтерсің. Бір ғажабы, ұрғандарында денеңе таңба түсірмейді. Әйткенмен жаныңды көзіңе көрсететіні шындық.

Сондағы сұрайтындары «Сирияға не үшін бармақ болдың? Әл-Каидамен қатысың бар ма? Азғырғандар кімдер? Құрамдарыңда тағы кімдерді танисың? Жиһадты қайда, не үшін ұйымдастырмақ болдыңдар?» тағы тағылар.

Егер олардың естігісі келмеген жауап¬тарын міңгірлесең тағы таяқ жейсің. Камераның бір бұрышында қанжоса болып есіңді жинайсың.

Осылай күн артынан күндер өтті, айлар сырғыды. Ақырында сот болып біреулері жылдар, енді біреулері айлар арқалады. Жанжұманның қамаудағы уақыты есепке алынып, соның мөлшерінде кесімді жазасы қысқарып, сот залынан босап шықты.

Шындыққа жүгінсе, Жанжұман Сирия дегеннен де, жиһад дегеннен де айналып өтер жағдайда болатын. Ол жақта тас дәуірінің өзінде адамдар тұрғанын тарихи кітаптардан оқып білгенін айтса айтар да, алайда онда барып құмы да, құны да бейтаныс жерде әлдекімдердің жыртысын жырту ойына мүлдем келмеген шаруа-тын. Тек, ақша тауып қайтуды ғана ойлаған. Көк қағаздарды шытырлата санап, әйелінің алдына тастай салса «құда да, құдағи да тыныш» дегенді санасына түйіп алған. Ондай күн туса құлағы қатыны ызыңнан ада боларына әбден иланғаны ақиқат-ты. Бары сол ғана болатын.

Сотта Жанжұман босап шыққанымен «құдайдың берген баласы» Құдайберген бес жылға кесіліп кетті. Жазасын өтеп келгеннен кейін екеуінің жолыққаны бар. Сонда Құдайберген: «Мені сатып кетпегенің үшін рақмет, Жаншығар! – деген, қашанда «жұманды» «шығарға» алмастыра айтатын әдетіне сала. – Сен мені қаралағанда әлі де ел қарасын көрмейтін едім».

Шындыққа жүгінсе Жанжұман оны қараламайын деп қараламады, айтқанының бәрі қайта айналып өзіне тиер деген оймен ауызына берік болды. Одан жаманшылық көрмегені белгілі.

Содан бері екеуі кездеспеген-ді. Бүгін бет көрісті. Дін аман екен. Оған да шүкір. Ал қатыны?.. Қатын дегенің кергімесе, сала құлаш тілін көрсетіп қалмаса әйелме. Оларды түзесе қабырғаңнан қашаған Жаратқан иең ғана түзей алар.

Жанжұман аспанға қарады. Жұлдыздардың қарасы молығып, Жетіқарақшы сабын төменге қарай түсіріпті. Ендеше, түн ортасы ауды деген сөз. Олай болса, тұрғаны жөн шығар.

Қол-аяғын қимылдатып байқады. Икемге келіп қалыпты. Басы ше? Ол да зырқылын азайтқанға ұқсайды. Тек, тілі салақтап ауызына сыймай бара жатқаны ғана жан қинайды. Ештеңе етпес, бәрі де үйреншікті жағдай ғой. Қалт-құлт етіп жер басқаннан кейін адам дегенің бірде ауырады, бірде қояды, бірде сусайды, енді бірде шөл басады. Бұл – тірі жүргеніннің белгісі. Кеудеңде жан барда мұндай қақ-соқтың әлі талайын көрерсің. Олай болса не жатыс? Әуп!

Кеудесін жерден көтере бере селк ете қалды. Қол-аяғы мұздап қоя берді. Мәссаған, мынау қорымды қоршаған шарбақ қой! Иә-иә, соның тап өзі! Жетіп жығылған жерін қара! Бәсе, не өліде жоқ, не тіріде жоқ күйде жатқаны өлі мен тірінің арпалысынан екен-ау…

Құлағы шың-шың етті.

Ертеректегі үлкендер «адам туғанда жердің бір тұсы бүлк ете қалады – өлгенде дене сол бүлк еткен тұсқа жасырынады», деп отыратын. Сонда бұған тиесілі қос құлаш жердің осы тұстан бұйырғаны ма? Қимылқозғалыссыз жатып қалғаны соны меңзегені ме?

«Лә-илла илалла, лә-илла илалла»…

Ішінен бірнеше мәрте қайталады. Қатты қысылғанынан ба, соттан кейін тілін көлімаға келтіргені осы жолы ғана.

Біршама жатқаннан соң басын көтере жан-жағын қайта барлауға ниеттенді. Жұлдыздардың көмескі жарығынан бейіттердің сұлбасы зорайып, айналасына үрей шашып тұр екен. Сол сорайғандардың арасынан, яғни әр-әр тұстан елестер қара салғандай әсер санаңды тітіркендіреді. Мүмкін ол елес емес, өлгендердің нақ өздері шығар, тірілермен байланысқа шыға алмағанан кейін бірімен-бірі арпалысып жүрген? Әлде, емен-жарқында мазаларын алған тіріге назалана, сапырылысып кеткендері ме? Бәрі мүмкін-ау, тірісінде түртінгендердің ана дүниенің тыныштығына бөленгенде де қағынып келіп дамыл таптырмағандарына налығандары болар…

«Лә-илла илалла, лә-илла илалла»…

Күбірін жалғастырды.

Сөйтіп, жатып «адам үш күннен кейін көрге де үйренеді» дегенді малдана, жан-жағына қайта көз жүгіртуге мұрсат тапты.

Мына кереметке қараңыз, сүренің күшінен бе, елестер ғайып сияқты. Сонадайдағы қара жолмен өтіп бара жатқан машина жарығымен айнала жарқ еткенде қорым сол баяғы қорым қалпына келіп, ал өзінің қимылқозғалысы сақталған адам қалпында жатқанын анықтады. Ендеше, тірі болғаны күмәнсіз. Тірі болғаннан кейін қазір аяғынан тік тұрады да, үйіне қарай жортып ала жөнеледі. Былайғылар көрсін сонсын Жанжұманның әлі де жер баса алатынын, басып та жүргенін.

– Әуп!

Жер таяна талпынғанымен ойына әлдене түскенде кілт бөгелді.

Ал өлді делік… Сонда былайғы адамдар, ағайын жұрты мұны кім деп жерлемекші? Алқаш деп пе, жоқ, әлде жалғаннан түк таппай кеткен байғұс деп пе? Қой, олай айтпас. Ұзын арқан, кең тұсаулы қазақылық жамандыққа қия қоймас, жаназаға жиналғандар беттері бүлк етпестен «үлкен-кішіге мейірімді, қой ауызынан шөп алмас момын, ағайын¬ға аңқылдаған ақжарқын жан еді» деп көлгірсір. Бірақ оны жансыз дене бойына сіңіре алар ма? Оған боқта, мейлі, жақта – бәрібір емес пе. Ендеше, жалған сөзді жалаулатқаннан қазақ не ұтпақ осы? Түк ұтатыны жоқ. Егер кебіндегінің кемістігі тым ашаңданса бар тапқаны оқымағанынан, яғни білместігінен ғой дей салады. Бар сылтауды соған сыйғызады.

Мысалы, Жанжұман да жоғары оқу орнында оқымады, жұрт қатарлы жоғары білім алмады. Сөйткенмен анау-мынау¬дан өзін кем тұтты ма? Жоқ. Өйткені ауылда жүріп-ақ кітаптан кітап қалдырмады. Кешкісін, мал жайлағаннан кейін, білте шамның жарығымен қазақ қаламгерлерімен қоса әлем жазушыларын түгендеп шыққаны өтірік емес. Басқасы- басқа, ми салдығына ұшыраған француз Ги де Мопассанды да, күйгелектікке көп түскен чех Франц Кафканы да, қояншық ауруына шалдыққан неміс Фридрих Ницшені де, көңіл күй күйзелісін көп кешкен американдық Эдгар Поны да, әкесінің құны қалғандай дуэльге әуестігінен өлген орыс Пушкинді де тауысты. Не тапты? Тапқан түгі де жоқ. Тек, ақшаға зәрулік, дүниеге ашқарақтық, аяқтан шалуын доғармады. Ақырында сананы да, болмысты да байлық деген бір әумесер шідерлеп тастады. Сол шідерді үзуге шама таппағаны, әрине, Жанжұманның әлсіздігінен еді.

Дегенмен соны білетін біреу табылды ма, табылып, бұған жігер беруге жарады ма? Жоқ. Міне, ақылды деген адамдарыңның ақымақтығын осы тұстан іздесең қателеспейсің.

Оқыстан сілкініп қалып, орнынан атып тұрды да үсті-басын қағынды. Алғашында аяғы сәл тәлтіректеп кеткенімен артынан бойын жазып ала қойды.

– Мен өлмеймін! – деді сонсын қорымға қарай тұра өз-өзінен кіжініп, – ажалдың ойыны бітті, енді өмір ойыны басталады! Болды!

Бұл кезде таң сілем берген-ді.

Төкен ӘЛЖАНТЕГІ

qazaqadebieti.kz сайтынан алынды.

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

КАК РАБОТАЕТ СОГЛАШЕНИЕ О ПЕНСИОННОМ ОБЕСПЕЧЕНИИ ТРУДЯЩИХСЯ ГОСУДАРСТВ-ЧЛЕНОВ ЕАЭС

Соглашение вступило в силу 1 января 2021 года и основной его целью является формирование и реализация пенсионных прав трудящихся государств-членов Евразийского экономического союза (ЕАЭС) на тех же условиях и в том же порядке, что и граждан государства трудоустройства.

За период с момента вступления Соглашения в силу по состоянию на 1 января 2023 года за 46 350 трудящихся-граждан государств-членов ЕАЭС, осуществляющих на территории нашей страны трудовую деятельность на основании заключенных с работодателями трудовых и гражданско-правовых договоров, были перечислены обязательные пенсионные взносы (ОПВ) на индивидуальные пенсионные счета (ИПС), открытые в ЕНПФ.

При этом в случае отсутствия открытых в ЕНПФ ИПС для учета (ОПВ), указанные счета были открыты автоматически при поступлении отчислений.

Также в течение 2021-2022гг. ЕНПФ были приняты и исполнены заявления о назначении пенсионных выплат от 40 граждан государств-членов ЕАЭС, из которых 37 трудящимся пенсионные выплаты назначены в связи с достижением пенсионного возраста по законодательству Казахстана и 3 наследникам пенсионные выплаты назначены в связи со смертью трудящихся.

2 гражданам Казахстана, осуществлявшим трудовую деятельность на территории Кыргызстана и России на основании трудового договора и перечислявшим страховые взносы в пенсионную систему указанных стран, соответствующими компетентными органами назначены пожизненные пенсии по возрасту.

Таким образом, формирование трудящимися пенсионных прав в государствах-членах ЕАЭС путем перечисления пенсионных взносов в пенсионную систему государства трудоустройства и их реализация в виде назначенных пенсионных выплат стало возможным благодаря Соглашению, основанному на Договоре о ЕАЭС, в который входят Армения, Беларусь, Кыргызстан, Казахстан и Российская Федерация.

ЕНПФ уведомляет, что в целях пенсионного обеспечения в рамках Соглашения гражданам государств-членов ЕАЭС необходимо **официально оформлять трудовые отношения с работодателями в государстве трудоустройства путем заключения трудовых или гражданско-правовых договоров.**

В свою очередь, работодатели обязаны осуществлять пенсионные (страховые) взносы в пенсионную систему государства-трудоустройства за официально трудоустроенных работников в порядке и сроки, установленные законодательством данного государства-трудоустройства.

КАК ПРЕДСТАВЛЕН ЕНПФ В РЕГИОНАХ?

Услуги ЕНПФ доступны во всех уголках республики: как в крупных городах, так и в небольших населенных пунктах. По состоянию на 1 января 2023 года в региональную структуру Фонда входят 18 филиалов: в городах республиканского значения (Астана, Алматы, Шымкент) и в 15-ти областных центрах.

В городах, где расположены филиалы, действуют 26 отделений, в том числе 18 отделений непосредственно при самих филиалах.

В крупных районных центрах и городах действует 61 центр обслуживания (ЦО), а в районных центрах с невысокой плотностью населения и некоторых прочих населенных пунктах - 89 удаленных рабочих мест (УРМ), где обслуживание осуществляет один работник Фонда. Всего в ЕНПФ 176 офисов обслуживания. Количество и распределение региональных подразделений устанавливается с учетом потребностей населения.

В результате создания в республике новых областей осуществлено переименование Регионального филиала АО «ЕНПФ» в городе Семей на Областной филиал Абай АО «ЕНПФ» и Алматинского областного филиала АО «ЕНПФ» на Областной филиал Жетісу АО «ЕНПФ».

В связи с переименованием города Нур-Султан в город Астана переименован и Филиал АО «ЕНПФ» в городе Астана.

Для обеспечения доступности услуг и вовлеченности населения в пенсионную систему в регионах также действует многофункциональный центр для выездного обслуживания «Мобильный офис» - микроавтобус, оснащенный всем необходимым для осуществления приема и обслуживания вкладчиков (получателей) в удаленных населенных пунктах.

«Мобильный офис» работает в режиме онлайн с помощью спутникового оборудования, установленного на автомобиле. Выезды мобильного офиса осуществляются по заранее составленному маршруту и графику посещения удаленных населенных пунктов, который согласуется с местными исполнительными органами. Сейчас 13 «Мобильных офисов» работают в Алматинской, Акмолинской, Актюбинской, Атырауской, Восточно-Казахстанской, Жамбылской, Западно-Казахстанской, Карагандинской, Костанайской, Кызылординской, Павлодарской, Северо-Казахстанской и Туркестанской областях.

Также для вкладчиков и получателей, проживающих в отдаленных населенных пунктах Республики Казахстан, где нет офисов обслуживания Фонда, с 2019 года доступно трансфер-агентское обслуживание в отделениях АО «Казпочта». В 376 таких отделениях можно подать заявление об изменении реквизитов вкладчика (получателя) и подписать соглашение об изменении (определении) способа информирования.

В результате очного обслуживания, проводимого как в региональных подразделениях Фонда, так и посредством мобильных офисов и отделений «Казпочта», в 2022 году ЕНПФ оказал порядка 1,5 млн пенсионных услуг вкладчикам и получателям.

ЕНПФ ОДНИМ ИЗ ПЕРВЫХ ПРИМЕНИЛ QR-КОД ПРИ ОКАЗАНИИ СВОИХ УСЛУГ

ТЕПЕРЬ ПРИ ПОДАЧЕ ЗАЯВЛЕНИЯ О НАЗНАЧЕНИИ ПЕНСИОННЫХ ВЫПЛАТ И ВНЕСЕНИИ ИЗМЕНЕНИЙ И (ИЛИ) ДОПОЛНЕНИЙ В РЕКВИЗИТЫ ЗАЯВЛЕНИЕ МОЖНО ПОДПИСАТЬ ПРИ ПОМОЩИ QR-КОДА.

Напомним, что в ЕНПФ подаются заявления на получение выплат в связи с инвалидностью 1 или 2 группы, установленных бессрочно, а также выплат за счет добровольных пенсионных взносов. Раньше сделать это можно было в офисах ЕНПФ или в личном кабинете на сайте enpf.kz посредством электронной цифровой подписи. Теперь ЭЦП можно заменить подписанием QR-кодом. Также QR-код поможет при внесении изменений и (или) дополнений в свои данные в Личном кабинете на сайте enpf.kz .

Для этого необходимо зайти в Личный кабинет на сайте enpf.kz, где при выборе указанных услуг добавлена кнопка «Подписать с QR». Данный способ подписания реализован на основе интеграции с eGov mobile, поэтому пользователь должен установить данное приложение на свой мобильный телефон и авторизоваться в нем. После нажатия на кнопку «Подписать с QR» генерируется QR-код, который содержит ссылку на сервер Фонда. Данный QR-код необходимо отсканировать с помощью мобильного приложения eGov mobile, в правом верхнем углу которого есть иконка для считывания QR-кодов.

После сканирования QR-кода открывается окно с отображением документа, который подписывается. Далее, нажав на кнопку «Подписать», пользователю нужно завершить подписание документа. В результате должно выйти сообщение «Подписание выполнено успешно»: реквизиты будут изменены, а заявление о назначении пенсионной выплаты можно посмотреть в разделе «Мои заявления».

Пока с помощью QR-кода можно выполнить две востребованные операции в Личном кабинете на сайте enpf.kz. ЕНПФ продолжает работу над расширением линейки цифровых услуг, получить которые возможно получить таким способом.

РАСШИРЕНИЕ ДОСТУПНОСТИ УСЛУГ АО «ЕНПФ» ЧЕРЕЗ АО «КАЗПОЧТА»

АО «ЕНПФ» постоянно повышает доступность своих услуг. Одним из способов коммуникации с нашими клиентами является сотрудничество с АО «Казпочта».

В 2022 году количество подразделений АО «Казпочта», подключенных к оказанию услуг Фонда, было увеличено до 376. К ранее действовавшим добавилось 27 подразделений почтового оператора. Это позволяет жителям отдаленных населенных пунктов, при необходимости, внести изменения в свои личные данные, а также уточнить и выбрать более востребованный и удобный способ информирования о состоянии пенсионных накоплений.

Благодаря совместному проекту АО «ЕНПФ» и АО «Казпочта» с 2019 по 2022 годы вкладчикам (получателям) было оказано более 35 тысяч услуг. В подразделениях национального почтового оператора более 11 тысяч вкладчиков сделали свой выбор в пользу электронного способа информирования, более 23 тысяч актуализировали личные реквизиты. Наибольшая востребованность услуг ЕНПФ наблюдалась в Кызылординской, Мангистауской, Жамбылской и Восточно-Казахстанской областях.

Напомним, что в подразделениях АО «Казпочта» вкладчики (получатели) Фонда могут:

- **подать заявление об изменении (дополнении) дополнительных реквизитов вкладчика (получателя) (реквизиты удостоверения личности, номер телефона, электронный и почтовый адреса);**
- **подписать соглашение об изменении (определении) способа информирования (изменить на способы «посредством личного кабинета с использованием электронной цифровой подписи или логина пользователя и пароля» и «по электронной почте»).**

Список подразделений АО «Казпочта», в которых можно получить услуги ЕНПФ по изменению дополнительных реквизитов и способа информирования, вы можете найти на сайте enpf.kz в разделе «Услуги».

Вместе с тем уведомляем, что большую часть услуг ЕНПФ можно получить, не выходя из дома, в режиме онлайн посредством Личного кабинета на корпоративном сайте enpf.kz или мобильном приложении БЖЗҚ/ЕНПФ.

СИТУАЦИЯ

ПО $150 БУДУТ ЕЖЕГОДНО ВЫПЛАЧИВАТЬ ДЕТЯМ ИЗ НАЦФОНДА

Вице-министр финансов РК Даурен Темирбеков озвучил запланированный к реализации механизм по выплате части доходов Национального фонда детям, передает корреспондент МИА «Казинформ».

«50% инвестиционного дохода Национального фонда будет распределяться между детьми всех возрастов до 18 лет. В целях нивелирования возможных отрицательных значений инвестиционного дохода в отдельные промежутки времени ставку инвестиционного дохода планируется определять на основе среднегодового значения за предыдущие периоды», — сказал Даурен Темирбеков на обсуждении в Сенате.

Он также сообщил, что по прогнозным оценкам такой подход позволит ребенку, участвующему в данной программе с самого рождения, получить 18 ежегодных выплат в размере по 150−160 долларов США.

«Учитывая многолетний опыт по реализации социальных проектов, оператором проекта планируется определить АО “Единый накопительный пенсионный фонд”, - добавил вице-министр.

ОБРАЗОВАНИЕ

ВСЕ УЧЕБНЫЕ ЗАВЕДЕНИЯ КАЗАХСТАНА ПРОВЕРЯТ НА ПРЕДМЕТ ОБЕСПЕЧЕННОСТИ КОМПЛЕКСНОЙ СИСТЕМОЙ БЕЗОПАСНОСТИ. ТАКОЕ ПОРУЧЕНИЕ ДАЛ МИНИСТР ПРОСВЕЩЕНИЯ РК ГАНИ БЕЙСЕМБАЕВ НА ЭКСТРЕННОМ СОВЕЩАНИИ СОВМЕСТНО С ЗАМАКИМАМИ РЕГИОНОВ, РУКОВОДИТЕЛЯМИ УПРАВЛЕНИЙ ОБРАЗОВАНИЯ И ДЕПАРТАМЕНТОВ ПО ОБЕСПЕЧЕНИЮ КАЧЕСТВА В СФЕРЕ ОБРАЗОВАНИЯ, ПЕРЕДАЁТ BAIGENEWS.KZ.

ПРОБЛЕМЫ С БЕЗОПАСНОСТЬЮ В ШКОЛАХ ВЫЯВЛЕНЫ В 6 РЕГИОНАХ

«Министерством разрабатывается проект Комплексного плана по защите детей от насилия, превенции, суицида и обеспечения прав благополучия, в том числе по организации системы безопасности. В нем задействованы порядка 20 государственных органов и регионов. В ближайшее время будут внесены изменения в регламент пропускного режима», — рассказала председатель Комитета по охране прав детей Насымжан Оспанова.

Министр просвещения поручил провести тщательный мониторинг всех учебных заведений страны с 20 февраля по 20 марта.

Комитету среднего образования необходимо разработать цикл специальных уроков безопасности для обучающихся, а управлениям образования совместно с департаментами полиции и департаментом по чрезвычайным ситуациям обеспечить их проведение в организациях образования.

Несоответствие систем безопасности, по данным министерства, наблюдается в Алматинской, Жетысуской, Улытауской, Абайской, Костанайской и Туркестанской областях.

Бейсенбі - Четверг, 23 ақпан

ҚАЗАҚСТАН

06.05, 03.30«Жәдігер»
06.25, 10.00, 13.00,15.00, 17.00, 20.00, 01.35 Ақпарат
07.00 «Таңшолпан» 10.10, 18.00 Т/х «Махаббат тұтқыны»12.00,02.05 «Өмір көркем» 13.10, 21.30 «Сезім толқыны» 14.10 «Қызық екен»15.00 «Тұлға»15.30 «Өзекті»16.00 «Айман-Шолпан»17.15, 02.00 «Ауылдастар»20.35 «Ашық алаң»22.30 «Бауырлар»23.20 «1001 түн»01.15 «Тұлға»01.50 Футбол

ХАБАР

05.00«Қызық таймс»06.00 «Жұлдызжды жекпе-жек»07.00 «Оян!»10.00 «Ерекше бақылауда»10.30 «Одна книга»10.35 Жұп жұбымен 12.00, 20.00 «Үкім» 14.00 «Айналайын»15.00 «Каникулы оффлайн»17.00 «Бегом за денгами»18.00 Новости18.15 Ток шоу19.00 Қорытынды жаңалықтар19.15 Біздің мақсат21.45 «Құсайыновтар»22.45 «Жаужүрек»

АСТАНА

06.00 «Әйел тағдыры-3»07.00 М/с «Маша и медведь»09.00, 21.00 «Жылама, ана»11.00 «Сарай жауһары»12.30 «Отбасы»13.30 «Айтарым бар»14.40 «Қара шаңырақ»15.40, 00.00 «Практика»18.00 «Кішкентай келін»19.15 Ангел хранитель20.00 «Astana Times»21.00 «Ессіз махаббат»21.55 Т/х «Тағдыр талқысы»

ЕВРАЗИЯ

06.00«Ең алғашқы» 07.00,03.50 «Паутина»08.00 «Қайырлы таң, Қазақстан!» 09.00 «Доброе утро, Казахстан!»10.00«Жить здорово»10.45 «На самом деле»11.30 «Мужское/женское»12.20 «Я вернусь»13.15 «Татьянин день»14.05, 02.10 Новости14.15, 02.20 Жаңалықтар14.30 QOSLIKE18.30, 03.20, Басты жаңалықтар19.00, 03.05 «KOREMIZ»20.00 Главные новости20.35 Сериал00.20 «Пробуждение»01.20 «Краткий курс счастливой жизни»

КТК

07.05 Жаңалықтар07.30 «Әулеттер тартысы»09.40 Вечерние новости11.10 «Под прикрытием»13.10 Любовь без тормозов15.10 Стань моей тенью17.00, 02.10 «Сүйген жүрек»18.15, 02.15 «Қыл үстіндегі тағдыр»19.30,03.30, 04.00-04.30 Кешкі жаңалықтар20.00, 02.45 Астарлы ақиқат21.00 Вечерние новости21.30 «Любовь без тормозов»23.30 «Под прикрыти ем»01.25 «Другие»

ЖЕТІСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
8.50 «Спорт-тайм»
09.00 Жаңалықтар (Алматы облысы)
09.30 Жаңалықтар (Жетісу облысы)
10.00 Новости (Алматы облысы)
10.30 Новости (Жетісу облысы)
11.00 «Өзекті»
11.30 «Архивтегі ақиқат»
12.00 «Кэ Бэк» телехикаясы
12.35 М/ф «Татонка»
13.00 «Эко-рейд»
13.30 «Талқы» /тікелей эфир/
14.15 «Әсем әуен»
14.30 «Бүгін» (Жетісу)
15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир
15.30 Жаңалықтар
15.45 «Әсем әуен»
16.00 Новости
16.30 Новости
16.50 «Тарихнама»
17.00 «Жүрек сөзі»
17.30 «Әсем әуен»
17.45 «Ауырып ем іздегенше»
18.00 «Сегодня» /тікелей эфир (Жетісу)
18.40 Д/ф «Әлемнің мәдени байлықтары»
19.00 «Өзекті»
19.30 «Ел қамы»
20.00 Қорытынды жаңалықтар (Алматы облысы)
20.30 Қорытынды жаңалықтар (Жетісу облысы)
21.00 Итоговые новости (Алматинская область)
21.30 Итоговые новости (Область Жетысу)
22.00 «Кэ Бэк» телехикаясы
22.35 «Әсем әуен»
23.00 «Талқы»
23.45 «Әсем әуен»

31 КАНАЛ

06.00, 03.10 Әзіл студио07.00, 05.00 «Ризамын»08.00, 01.40, 04.30 What s upp?08.30 Сериал «Пинокио»09.35 «Күліп ал»10.00 «Листопад»10.50 «31 әзіл»11.30 «Городские легенды»12.30 Мультфильм13.35 Кино «Толстяк против всех»15.30 Кино «Красотки в бегах»17.30 Снегоуборщик20.00 Информбюро21.00 Х/ф «Жапырақтар төгілгенде»21.55 «Клин-клино»00.30 «31 әзіл»01.00 «Анупама»03.50 1001 әзіл04.00 Bala Battlle05.00 Ризамын

7 КАНАЛ

06.00, 05.00 «Қуырдақ» 06.40,23.20 Т/х «Әкесінің баласы» 08.00 «Мезгілсіз сезім»09.00 «Провинциал»11.00,20.00 «Я заберу твою семью»12.00 Qeli13.00, 22.35 «Қызыл алма»15.00 Обычная женщина16.00 «Женский доктор»18.00 «Провинциал»21.00 «Сәке»01.30 Жайдарман02.25 «Тамаша 7 км»03.00 Т/х «Япырай»03.30 «Жеңіп көр»

Жұма - Пятница, 24 ақпан

ҚАЗАҚСТАН

06.00, 03.00 Әнұран
06.05 «Жәдігер»
06.25, 10.00, 13.00, 17.00, 20.00, 00.30 Ақпарат
07.00 «Таңшолпан»
10.10, 18.00 «Махаббат тұтқыны»
12.00 «Өмір көркем»
13.10, 21.30 Т/х «Сезім толқыны»
14.10 «Қызық екен...»
15.10, 01.55 «Бірегей»
16:00 Т/х «Айман-Шолпан»
17.15, 02.35 «Ауылдастар»
20.35 «Ашық алаң»
22.30 Телехикая «Бауырлар»
23.20 «Көңіл толқыны»
00.00 «Парасат майданы»
01.05 Өмір көркем

ХАБАР

05.00, 01.00 ҚР Әнұраны
05.00 «Қызық таймс»
06.00 «Жұлдызды жекпе-жек»
07.00 «Оян!»
10.00 «Өнеге»
10.30 «Бір кітап»
10.35 «Ковер шоу»
12.00, 20.00 Т/х «Үкім»
14.00 «Айналайын»
15.00 Кино «Каникулы оффлайн-2»
17.00 «Бегом за деньгами»
18.00 Новости
18.15 Итоги
19.00 Қорытынды жаңалықтар
19.15 Біздің мақсат
21.45 Т/х «Құсайыновтар. Өмір жолы»
22.45 Мегахит «Последняя пуля»

АСТАНА

06.00, 18.00 Т/х «Кішкентай келін»
07.00 Мультфильм «Маша и медведь»
09.00 Т/х «Жылама ана»
11.00 «Сарай жауһары»
12.30 «Отбасы»
13.30 «Айтарым бар»
14.30 «Президент пәрмені»
14.40 Сериал «Қара шаңырақ»
15.40, 00.00 Сериал «Практика-2»
19.15 Сериал «Ангел хранитель»
20.00 «Астана таймс»
21.00 Т/х «Ессіз махаббат»
21.55 «Тағдыр талқысы»
01.40 Сериал «Улыбка пересмешника»

ЕВРАЗИЯ

06.00 «Ең алғашқы»
07.00 «П@утина»
08.00 «Қайырлы таң,Қазақстан!»
09.00 «Доброе утро, Казахстан!»
10.00 «Жить здорово»
10.45 «На самом деле»
11.30 «Мужское/ женское»
12.20 Сериал «Я вернусь»
13.15 Сериал «Татьянин день»
14.10 «Новости»
14.20 «Жаңалықтар»
14.30 «Қослайк»
18.30 «Басты жаңалықтар»
19.00 «Көреміз»
20.00 «Главные новости»
20.35 «Поле чудес»
21.50 Сериал «Я заплачу завтра»
01.20 «Повара на колесах»
02.05 «Новости»
02.10 «Жаңалықтар»
02.20 «Көреміз»
03.05 «Басты жаңалықтар»
03.30 «П@утина»

КТК

07.00 ҚР Әнұраны
07.05 Кешкі жаңалықтар
07.30 «Әулеттер тартысы»
09.40 Вечерние новости
10.20 «Было дело»
11.10 «Под прикрытием»
13.10 «Любовь без тормозов» мелодрама
15.10 «Стань моей тенью»
17.00 «Сүйген жүрек»
18.15 «Қыл үстіндегі тағдыр»
19.30 Кешкі жаңалықтар
20.00 Дау-дамайсыз
20.35 «КТК- web»
21.00 Вечерние новости
21.30 «Нераскрытый талант -2»
01.20 «Другие» мелодрама
02.05 «Қыл үстіндегі тағдыр»
03.05 «Дау-дамайсыз»
03.30 «КТК-web»
03.50, 04.20 «Кешкі жаңалықтар»

ЖЕТІСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
8.50 «Спорт-тайм»
09.00 Жаңалықтар (Алматы облысы)
09.30 Жаңалықтар (Жетісу облысы)
10.00 Новости (Алматы облысы)
10.30 Новости (Жетісу облысы)
11.00 «Өзекті»
11.30 «Ел қамы»
12.00 «Кэ Бэк» телехикаясы
12.35 М/ф «Татонка»
13.00 «Жанашыр»
13.30 «Әсем әуен»
14.30 «Сегодня» (Жетісу)
15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир
15.30 Жаңалықтар
15.45 «Әсем әуен»
16.00 Новости
16.30 Новости
16.50 «Тарихнама»
17.00 «Шашу»
17.45 «Ауырып ем іздегенше»
18.00 «Бүгін» (Қонаев)
18.40 Д/ф «Әлемнің мәдени байлықтары»
19.00 «Өзекті»
19.30 «AgroLife»
20.00 Қорытынды жаңалықтар (Алматы облысы)
20.30 Қорытынды жаңалықтар (Жетісу облысы)
21.00 Итоговые новости (Алматинская область)
21.30 Итоговые новости (Область Жетысу)
22.00 «Кэ Бэк» телехикаясы
22.35 «Әсем әуен»
23.00 Жаңалықтар (Алматы облысы)
23.30 Жаңалықтар (Жетісу облысы)

31 КАНАЛ

05.58 ҚР Әнұраны
06.00, 03.00 « Әзіл студио»
07.00 «Информбюро»
07.50 Ризамын
08.30 Сериал «Пиноккио»
09.40 «Күліп all»
10.00 Сериал «Листопад»
10.50, 00.20 «31 әзіл»
11.30 Сериал «Городские легенды»
12.30 «Маша и медведь»
14.15 Х/ф «Красотки в бегах»
16.10 Х/ф «Такие разные близнецы»
18.05 Х/ф «Клин клином»
20.00 Информбюро
21.00 Х/ф «Жапырақтар төгілгенде»
21.50 Х/ф «Младенец на 30 млн доллар»
01.00 «Анупама»
01.40, 04.30 What's up?
03.50 «1001 әзіл»
04.00 Bala batle

7 КАНАЛ

06.00, 05.00 «Қуырдақ»
06.10, 23.20 Т\х «Әкесінің баласы»
07.20, 12.20 Т/Х «Көршілер»
08.00 Т/х «Мезгілсіз сезім»
09.00 Сериал «Провинциал»
11.00 Сериал «Я заберу твою семью»
12.00 Скетчком «Q-елі»
13.00, 21.35 Т/х «Қызыл алма»
14.00, 22.30 «Жалдамалы әйелдер»
15.00, 00.20 Сериал «Обычная женщина»
16.00 Сериал «Женский доктор»
18.00 «Жаңа кезең»
18.20 Х\Ф «Тоня против всех»
20.40 Т/х «Сәке»
01.20 Жайдарман
02.10 «Тамаша 7 км»
03.00 Т/Х «Япырай»
03.30 «Жеңіп көр»

Сенбі - Суббота, 25 ақпан

ҚАЗАҚСТАН

06.05 «Жәдігер»
06.30, 20.00, 01.30 Ақпарат
07.05 «Дәуір даналары»
07.50, 02.35 «Күй керуен»
08.20, 02.10 «Шаңырақ»
08.55 «Көңіл толқыны»
10.00,18.00 Т\х «Махаббат тұтқыны»
12.00 «Ән мен әнші»
14.00 М/ф «Алладдин»
15.20 «Нар тәуекел»
16.35 «Өзекті»
17.00 «Жүрегімнің ішіндегі жүрегім» концерт
20.30 «Ақорда»
20.40 Қуандық Рахымның концерті
22.30 Т\Х «Бауырлар»
23.30 «Анаға апарар жол»
02.00 Ақорда

ХАБАР

05.00, 01.00 ҚР Әнұраны
05.00 «Қызық таймс»
06.00 Концерт «Махаббат қаласы»
08.00 «Көмбе»
08.40 «Дарын»
09.30 «Спорт әлемі»
10.00 Мегахит. «Последняя пуля»
12.00 М/ф «Индюки: Назад в будущее»
13.30 «Алиса и Льюис»
14.00 Т\х «Келінжан-4»
17.00 «Маска»
19.00 «Ковер шоу»
21.00 «7 күн»
21.40 «Қоғам»
22.00 «Бұл осылай болған еді»
22.35 Мегахит «Найти и уничтожить»

АСТАНА

06.00 Т/х «Кішкентай келін»
07.00 Мультфильм «Маша и медведь»
09.00 Сериал «Улыбка пересмешника»
12.00 Т/х «Өз үйім»
20.00 «Сапар таймс» апталық-сараптамалық
21.00 «Ессіз махаббат»
21.55 «Тағдыр талқысы»
23.30 «Бизнес по-казахский в Америке»
01.10 Х/ф «Жаралы сезім»

ЕВРАЗИЯ

06.00 «Той БАЗАР»
07.45 «П@утина»
08.35 «Поехали»
09.30 Х/ф «Разрешите тебя поцеловать... Отец невесты»
11.00 Сериал «Тещины блины»
15.00 Сериал «Я заплачу завтра»
18.30 «Айна»
19.00 Концерт группы «Руки вверх!»
21.00 Сериал «Медное колечко»
00.30 Х/ф «Опасный соблазн»
02.05 «П@утина»
02.50 «Той базар»

КТК

07.00 ҚР Әнұраны
07.05 «Мәссаған»
07.50 «Озат отбасы»
08.40 «КТК web»
09.00 «Вечерние новости»
09.30 «Юморина»
11.00 Х/ф «Нераскрытый талант-3»
15.00 Т/х «Сүйген жүрек»
17.20 «Коснувшись сердца» мелодрама
21.00 «Солнечные дни» мелодрама
00.40 Х/ф «Другие»
02.30 К/ф «Өмір – сынақ»
03.45, 04.30 «Озат отбасы»

ЖЕТІСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық»
8.50 «Спорт-тайм»
09.00 Жаңалықтар (Алматы облысы)
09.30 Жаңалықтар (Жетісу облысы)
10.00 Новости (Алматы облысы)
10.30 Новости (Жетісу облысы)
11.00 «Өзекті»
11.30 «AgroLife»
12.00 «Кэ Бэк» телехикаясы
12.35 М/ф «Татонка»
13.00 «Алаш таңы»
13.30 «Шашу»
14.30 «Бүгін» (Қонаев)
15.00 «Өмір дастан» концерті
17.00 «Шашу»
17.45 «Ауырып ем іздегенше»
18.00 «Ділмар»
18.40 Д/ф «Әлемнің мәдени байлықтары»
19.00 «Безбен»
19.40 «Әсем әуен»
20.00 Қорытынды жаңалықтар (Алматы облысы)
20.30 Қорытынды жаңалықтар (Жетісу облысы)
21.00 Итоговые новости (Алматинская область)
21.30 Итоговые новости (Область Жетысу)
22.00 «Әсем әуен»
22.40 Д/ф «Әлемнің мәдени байлықтары»
23.00 Жаңалықтар (Алматы облысы)
23.30 Жаңалықтар (Жетісу облысы)

31 КАНАЛ

05.58 ҚР Әнұраны
06.00, 03.00 «Әзіл студио»
07.00, 02.30 «Тамаша лайф»
08.00 «Күліп ал»
08.30 «Маша и медведь»
09.30 Готовим с Адель
10.00 «Алдараспан»
12.00 «Мен жұлдызбын»
14.00 Х/ф «Младенец на 30 млн доллара»
16.40 Х/ф «Университет монстров»
18.40 Х/ф «Законопослушный гражданин»
20.50 Х/ф «Стражи галактики-2»
23.30 «Біздің шоу»
01.10 «What's up?»
04.00 «1001 әзіл»
04.30 «Ризамын»

7 КАНАЛ

06.00, 05.10 «Қуырдақ»
06.50, 02.30 «Жайдарман»
08.40, 02.10 «Алло, бұл кім»
09.00 «Гадалка»
09.40 «Регина+1»
10.45 «Реформатор»
11.00 Сериал «Шахматная королева»
15.00 Т/х «Пәленшеевтер»
16.50 Ән әлемі
18.40 Т/х «Сәке»
21.00 Шоу «Маска», 4 сезон
23.50 Х/ф «Тоня против всех»
03.15 Т/х «Япырай»
03.40 «Жеңіп көр»

Жексенбі - Воскресенье, 26 ақпан

ҚАЗАҚСТАН

06.00, 03.05 Әнұран
06.05 «Жәдігер»
06.30 Ақпарат
07.00, 02.20 «Күміс көмей»
07.45 «Зиннһар»
08.35, 01.30 «Ақсауыт»
09.00, 23.30 «Көңіл толқыны»
10.00,18.00 Т\х «Махаббат тұтқыны»
12.00 М/ф «Аладдин»
13.20 «Әзіл әлемі»
15.30 «Махаббатым» концерт
17.25, 01.50 «Әйел әлемі»
20.00 «Апта»
20.55 Нартәуекел
22.30 Т\Х «Бауырлар»
00.40 Апта

ХАБАР

05.00 «Қызық таймс»
06.00 Концерт «Қара бала»
07.45 «Әке бақыты»
08.45 «Балақай»
09.30 «Спорт тайм»
10.00 Мегахит «Найти и уничтожить»
12.00 М/ф «Монстр в Париже»
13.30 «Алиса и Льюис»
14.00 Т\х «Келінжан-4»
17.00 «Дүлдүлдер дүбірі»
17.30 «Маска»
19.30 «Жұп жұбымен»
21.00 «7 күн»
21.40 «Общества»
22.00 «Отдел журналистких расследований»
22.35 Мегахит «Экстрасенсы»
00.05 «Культурный контекст»
01.00 ҚР Әнұраны

АСТАНА

06.00 Т/х «Кішкентай келін»
07.00 Мультфильм «Маша и медведь»
09.00 «Улыбка пересмешника»
11.15 Х/ф «Бизнес по казахский в Америке»
13.10 «Алдараспан
16.20 «Құрақ»
18.00 Х/ф «Маленький свидетель»
21.00 «Ессіз махаббат»
21.55 «Тағдыр талқысы»
00.00 Х/ф «Замуж в 30»
01.35 «Көру керек»

ЕВРАЗИЯ

06.00 «Той БАЗАР»
07.20 «П@утина»
09.00 «Воскресные беседы»
09.10 «Проуют»
10.05 «Қаймақ»
10.40 Сериал «Медное колечко»
14.10 Сериал «Напарники»
17.05 Х/ф «Опасный соблазн»
18.55 «Добрый вечер, Казахстан»
20.00 Прямой эфир «Грани»
21.00 Сериал «Ты моя любимая»
00.45 «Поем на кухне всей страной»
02.20 «П@утина»
03.05 «Той базар»

КТК

07.00 ҚР Әнұраны
07.05 «Өндер мен жылдар»
08.10 «Озат отбасы»
09.00 «Юморина»
11.00 Мелодрама «Солнечные дни» (повтор)
15.00 Т/х «Сүйген жүрек»
18.30 «Тартылыс күші»
21.00 «Портрет недели» остросюжетный детектив
22.00 «Было дело»
23.40 Мелодрама «Другие»
02.20 К/ф «Көбелек»
03.40, 04.30 «Тартылыс күші» (қайталау)

ЖЕТІСУ

09.00 Жаңалықтар (Алматы облысы)
09.30 Жаңалықтар (Жетісу облысы)
10.00 Новости (Алматы облысы)
10.30 Новости (Жетісу облысы)
11.00 «Безбен»
11.40 «Әсем әуен»
12.00 Д/ф «Мен ежелгі мәдениет куәгерімін»
12.35 М/ф «Татонка»
13.00 «Архивтегі ақиқат»
13.30 «Шашу»
14.30 «Ділмар»
15.00 К/ф «Шөл даланың перісі»
16.40 «Әсем әуен»
17.00 «Қазақ үні»
17.30 «Әсем әуен»
17.45 «Ауырып ем іздегенше»
18.00 «Жүрек сөзі»
18.40 Д/ф «Әлемнің мәдени байлықтары»
19.00 Д/ф «Кең ауқымда»
19.30 «ЭКО-рейд»
20.00 «Ән тыңдайық»
20.30 Апта /қаз/
21.30 Апта /рус/
22.20 «Әсем әуен»

31 КАНАЛ

05.58 ҚР Әнұраны
06.00, 03.00 «Әзіл студио»
07.00, 05.30 «What's up?»
08.00, 02.00 «Тамаша лайф»
09.00 «Телебинго»
09.25 Готовим с Адель
10.00 «Мен жұлдызбын»
12.00 Х/ф «Такие разные близнецы»
14.00 Х/ф «Университет монстров»
16.00 Х/ф «Законопослушный гражданин»
18.20, 20.03 Х/ф «Стражи галактики»
20.00 Х/ф «Миллионер каждую неделю»
21.00 Х/ф «План побега-2»
22.50 Алдараспан
01.30, 05.00 «31әзіл»
04.00 «1001 әзіл»
04.30 «Ризамын»

7 КАНАЛ

06.00 «Пәленшеевтер»
08.30, 00.40 «Алло, бұл кім»
09.00 «Гадалка»
09.30 «Регина+1»
10.30 «Измайловский парк»
12.00 Шоу «Маска»
15.00 Т/х «Q елі»
15.20 Т/х «Бастық боламын»
18.00 Алишер Каримов «15 жыл сахнада»
19.00, 01.00 Күлкіде шекара жоқ
21.00 Сериал «Дети ветра»
02.50 Алишер Каримов «15 жыл сахнада»
03.40 «Жеңіп көр»
05.10 «Қуырдақ»

БЖЗК ЗЕЙНЕТАҚЫ ҚОРЫ ПЕНСИОННЫЙ ФОНД
Алатау
Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

ЕАЭО-ға мүше-мемлекеттер еңбекшілерін зейнетақымен қамсыздандыру туралы келісім қалай жұмыс істейді?

Келісім 2021 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енді. Оның негізгі мақсаты – Еуразиялық экономикалық одаққа (ЕАЭО) мүше-мемлекеттер еңбекшілерін жұмысқа орналастырушы мемлекет азаматтарымен бірдей шарттарда және тәртіпте зейнетақы құқықтарымен қамтамасыз етуді қалыптастыру және іске асыру.

Келісім күшіне енген сәттен бастап 2023 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша еліміз аумағында еңбек қызметін жүзеге асыратын ЕАЭО-ға мүше-мемлекеттердің 46 350 еңбекші азаматы үшін жұмыс берушілермен жасалған еңбек және азаматтық-құқықтық шарттар негізінде міндетті зейнетақы жарналары (МЗЖ) БЖЗҚ-да ашылған жеке зейнетақы шоттарына (ЖЗШ) аударылды.

Бұл ретте БЖЗҚ-да бұрыннан ашылған, міндетті зейнетақы жарналарын есепке алатын ЖЗШ болмаған жағдайда, аталған шоттар аударымдар түскен кезде автоматты түрде ашылды.

Сондай-ақ, 2021-2022 жылдар ішінде БЖЗҚ ЕАЭО-ға мүше мемлекеттердің 40 азаматынан зейнетақы төлемдерін тағайындау туралы өтініш қабылдап, орындады. Оның ішінде 37 еңбекшіге Қазақстан заңнамасы бойынша зейнет жасына толуына байланысты зейнетақы төлемдері және 3 мұрагерге еңбекшілердің қайтыс болуына байланысты зейнетақы төлемдері тағайындалды.

Қырғызстан мен Ресей аумағында еңбек қызметін еңбек шарты негізінде жүзеге асырған және аталған елдердің зейнетақы жүйесіне сақтандыру жарналарын аударған екі Қазақстан азаматына тиісті құзыретті органдар жасына байланысты өмір бойы зейнетақы тағайындады.

Осылайша, еңбекшілердің ЕАЭО-ға мүше-мемлекеттерде зейнетақы жарналарын жұмысқа орналастырушы мемлекеттің зейнетақы жүйесіне аудару жолымен зейнетақы құқықтарын қалыптастыру және оларды тағайындалған зейнетақы төлемдері түрінде іске асыру ЕАЭО туралы шартқа негізделген келісімнің арқасында мүмкін болды. Оған Армения, Беларусь, Қырғызстан, Қазақстан және Ресей Федерациясы кіреді.

БЖЗҚ Келісім шеңберінде зейнетақымен қамсыздандыру мақсатында ЕАЭО-ға мүше-мемлекеттердің азаматтары **жұмысқа орналасқан мемлекетте жұмыс берушілермен еңбек қатынастарын еңбек немесе азаматтық-құқықтық шарттар жасасу жолымен ресми рәсімдеулері** қажет екенін хабарлайды.

Өз кезегінде, жұмыс берушілер ресми жұмысқа орналастырылған жұмыскерлер үшін жұмысқа орналастырушы мемлекеттің зейнетақы жүйесіне зейнетақы (сақтандыру) жарналарын осы жұмысқа орналастырушы мемлекеттің заңнамасында белгіленген тәртіппен және мерзімдерде жүзеге асыруға міндетті.

«БЖЗҚ» АҚ қызметтерінің қолжетімділігі «Қазпошта» АҚ арқылы ұлғаюда

«БЖЗҚ» АҚ өз қызметтерінің қолжетімділігін үнемі жетілдіріп келеді. «Қазпошта» АҚ-мен ынтымақтастық – Қор салымшыларымен қарым-қатынас жасау тәсілдерінің бірі.

2022 жылы Қор қызметтерін көрсету барысында «Қазпошта» АҚ бөлімшелерінің санына пошта операторының тағы 27 бөлімшесі қосылып, 376-ға дейін ұлғайтылды. Бұл шалғайдағы елді мекендердің тұрғындарына, қажет болған жағдайда, өздерінің жеке деректеріне өзгерістер енгізуге, сондай-ақ, зейнетақы жинақтарының жай-күйі туралы ақпарат алудың неғұрлым танымал әрі ыңғайлы тәсілін нақтылап, таңдауға мүмкіндік береді.

«БЖЗҚ» АҚ мен «Қазпошта» АҚ бірлескен жобасының арқасында 2019-2022 жылдар аралығында салымшыларға (алушыларға) 35 мыңнан астам қызмет көрсетілді. Ұлттық пошта операторының бөлімшелерінде 11 мыңнан астам салымшы электрондық хабарлау тәсілін таңдады. 23 мыңнан астам адам жеке деректемелерін өзектендірді. БЖЗҚ қызметтеріне ең көп сұраныс Қызылорда, Маңғыстау, Жамбыл және Шығыс Қазақстан облыстарында байқалды.

Естеріңізге сала кетейік, «Қазпошта» АҚ бөлімшелерінде Қордың салымшылары (алушылары) келесі қызметтерді алады:

салымшының (алушының) қосымша деректемелерін (жеке куәлігінің деректемелерін, телефон нөмірін, электрондық және пошталық мекенжайларын) өзгерту (толықтыру) туралы өтініш беру;

хабарлау тәсілін өзгерту (анықтау) туралы келісімге қол қою («электрондық цифрлық қолтаңбаны немесе пайдаланушының логині мен паролін пайдалана отырып, жеке кабинет арқылы» және «электрондық пошта арқылы» тәсілдеріне өзгерту).

Қосымша деректемелер мен ақпараттандыру тәсілін өзгерту бойынша БЖЗҚ қызметтерін алуға болатын «Қазпошта» АҚ бөлімшелерінің тізімін enpf.kz сайтындағы «Қызметтер» бөлімінен таба аласыз.

Сонымен қатар, БЖЗҚ қызметтерінің басым бөлігін үйден шықпай-ақ, онлайн режимінде enpf.kz корпоративтік сайтындағы Жеке кабинет немесе БЖЗҚ/ЕНПФ ұялы қосымшасында алуға болатынын хабарлаймыз.

БЖЗҚ өз қызметтерін көрсетуде QR-кодты алғашқылардың бірі болып қолданды

Енді зейнетақы төлемдерін тағайындау және деректемелерге өзгерістер және (немесе) толықтырулар енгізу туралы өтініш берген кезде өтінішке QR-кодтың көмегімен қол қоюға болады.

Естеріңізге сала кетейік, мерзімсіз уақытқа белгіленген 1 немесе 2 топтағы мүгедектікке байланысты БЖЗҚ-ға төлемдерді, сондай-ақ, ерікті зейнетақы жарналары есебінен төлемдер алуға өтініш беріледі. Бұрын мұны БЖЗҚ кеңселерінде немесе enpf.kz сайтындағы Жеке кабинетте электрондық цифрлық қолтаңба арқылы жасауға болатын. Енді ЭЦҚ-ны QR-кодпен қол қоюға ауыстыра аласыз. Сондай-ақ, QR-код enpf.kz сайтындағы Жеке кабинетте өз деректеріне өзгерістер және (немесе) толықтырулар енгізу кезінде көмектеседі.

Ол үшін enpf.kz сайтындағы Жеке кабинетке кіру керек. Мұнда көрсетілген қызметтерді таңдағанда «QR-мен қол қою» батырмасы қосылады. Қол қоюдың бұл әдісі eGov mobile интеграциясы негізінде жүзеге асырылады. Сондықтан пайдаланушы осы қосымшаны ұялы телефонына орнатып, оған кіруі керек. «QR-мен қол қою» батырмасын басқаннан кейін Қор серверіне сілтемені қамтитын QR-код жасалады. Бұл QR кодты EGOV mobile ұялы қосымшасының көмегімен сканерлеу керек, оның жоғарғы оң жақ бұрышында QR кодтарын оқуға арналған белгіше бар.

QR кодын сканерлегеннен кейін қол қойылатын құжатты көрсететін терезе ашылады. Әрі қарай, «Қол қою» батырмасын басу арқылы пайдаланушы құжатқа қол қоюды аяқтауы керек. Нәтижесінде «Қол қою сәтті аяқталды» деген хабарлама шығуы керек: деректемелер өзгертіліп, зейнетақы төлемін тағайындау туралы өтінішті «Менің өтініштерім» бөлімінен көруге болады.

Әзірге QR-кодтың көмегімен enpf.kz сайтындағы Жеке кабинетте сұранысқа ие екі операцияны орындауға болады. БЖЗҚ осылайша цифрлық қызметтер желісін кеңейту бойынша жұмыстарын жалғастыруда.

БЖЗҚ өңірлерді қалай қамтиды?

БЖЗҚ қызметтері республиканың барлық аймақтарында: ірі қалаларда да, шағын елді мекендерде де қолжетімді. 2023 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша Қордың өңірлік құрылымына республикалық маңызы бар қалаларда (Астана, Алматы, Шымкент) және 15 облыс орталықтарындағы 18 филиал кіреді.

Филиалдар орналасқан қалаларда 26 бөлімше, оның ішінде 18 бөлімше филиалдардың жанында тікелей жұмыс істейді.

Ірі аудан орталықтары мен қалаларда 61 қызмет көрсету орталығы (ҚКО), ал халықтың тығыздығы төмен аудан орталықтарында және кейбір басқа елді мекендерде 89 қашықтағы жұмыс орны (ҚЖО) қызмет атқаруда. Оларда Қордың бір ғана қызметкері жұмыс істейді. **БЖЗҚ-да барлығы 176 қызмет көрсету кеңсесі бар.** Өңірлік бөлімшелердің саны мен бөлінуі халықтың қажеттіліктерін ескере отырып белгіленеді.

Республикада жаңа облыстардың құрылуы нәтижесінде Семей қаласындағы «БЖЗҚ» АҚ өңірлік филиалын **«БЖЗҚ» АҚ Абай облыстық филиалы** және «БЖЗҚ» АҚ Алматы облыстық филиалын **«БЖЗҚ» АҚ Жетісу облыстық филиалы** деп қайта атау жүзеге асырылды.

Нұр-Сұлтан қаласының Астана қаласы болып өзгеруіне байланысты **«БЖЗҚ» АҚ-ның Астана қаласындағы филиалы** да қайта аталды.

Өңірлерде көрсетілетін қызметтердің қолжетімділігін және халықтың зейнетақы жүйесіне тартылуын қамтамасыз ету үшін **«Мобильді кеңсе»** деп аталатынкөшпелі қызмет көрсетуге арналған көпфункционалды орталық-шалғайдағы елді мекендерде салымшыларды (алушыларды) қабылдауды және оларға қызмет көрсетуді жүзеге асыру үшін барлық қажеттіліктермен жабдықталған шағын автобус жұмыс істейді.

«Мобильді кеңсе» автокөлікте орнатылған спутниктік жабдықтың көмегімен онлайн режимінде жұмыс істейді. «Мобильді кеңсенің» сапарға шығуы жергілікті атқарушы органдармен келісілетін шалғайдағы елді мекендерге барудың алдын ала жасалған бағыты мен кестесі бойынша жүзеге асырылады. Қазір 13 «Мобильді кеңсе» Алматы, Ақмола, Ақтөбе, Атырау, Шығыс Қазақстан, Жамбыл, Батыс Қазақстан, Қарағанды, Қостанай, Қызылорда, Павлодар, Солтүстік Қазақстан және Түркістан облыстарында жұмыс істейді.

Сондай-ақ, Қордың қызмет көрсету кеңселері жоқ шалғай елді мекендер де тұратын салымшылар мен алушылар үшін 2019 жылдан бастап «Қазпошта»АҚ бөлімшелерінде трансфер-агенттік қызмет көрсету қолжетімді. Осындай 376 бөлімшеде салымшының (алушының) деректемелерін өзгерту туралы өтініш беруге және хабарлау тәсілін өзгерту (айқындау) туралы келісімге қол қоюға болады.

Қордың өңірлік бөлімшелерінде, сондай-ақ, «Қазпошта» мобильді кеңселері мен бөлімшелері арқылы жүргізілетін жүзбе-жүз қызмет көрсету нәтижесінде 2022 жылы БЖЗҚ салымшылар мен алушыларға шамамен 1,5 млн зейнетақы қызметін көрсетті.

БІЛІМ

ИНФОРМАТИКА САБАҒЫНДА оқыту технологияларын қолдану

Ақпараттық технология – экономиканың және бүкіл қоғам мен мемлекеттің «ілгерілеуінің» белгісі. Біздің өркениетті дамуымыздың барлық маңызды өмірлік салалары бүгінде ақпараттық технологиялармен және жасалымдармен тікелей байланысты десем, асыра айтқаным емес...

Заманауи ақпараттық қоғамның қалыптасуы мен дамуына үлес қосатын, оқу үрдісінде оқушылардың интернет желісіне қол жеткізудің спутниктік жүйелерін, шұғыл корпоративтік және кең жолақты байланыс, навигацияларды үйреніп отырғандығы жасырын емес.

Келер ұрпаққа қоғам талабына сай тәрбие беруде мұғалімдердің инновациялық іс-әрекетінің ғылыми-педагогикалық негіздерін меңгеруі – маңызды мәселелердің бірі. Жас ұрпақты әлемдік сапа деңгейіндегі білім, білік негіздерін меңгеруіне ықпал ететін жаңаша білім мазмұнын құру – жалпы білім беру жүйесіндегі өзекті мәселенің бірі. Мұғалімнің бағыттауымен бала білімді меңгеріп қана қоймай, оны өмірде кез-келген уақытта өз іс-тәжірибесінде тиімді қолдана білуі шарт.

Осыған орай информатиканы оқытудың негізгі мақсаты – әрбір оқушыға информатика ғылымы негіздерінің алғашқы фундаментальды білімін беру, оқушыларға осы білімді мектепте оқытылатын басқа ғылымдарының негіздерін түпкілікті және сапалы түрде меңгеруге қажетті іскерліктер мен дағдыларды қалыптастыру болып табылады. Информатика сабағын жүргізуде дидактикалық тапсырмаларға сәйкес әдістерді таңдау өте маңызды. Сабақта қолданылып жүрген рөлдік ойындар, іскерлік ойындар, пікір-талас, оқушылардың баяндамалары мен ақпараттық хабарлары, дәріс, диалог, тренинг, ұжымдық-танымдық оқу, иммитация әдістері осы жоғары белсенділікті дамыту әдісінің белгілері болып табылады.

XXI ғасыр – информатика ғасыры, яғни ақпараттандыру технологиясы дамыған заманда мемлекетіміздің болашағы – жас ұрпаққа заман талабына сай білім беріп, жан-жақты дамуына ықпал ету мұғалімнен шығармашылық ізденісті, үлкен сұранысты талап етеді. Компьютер және ақпараттық технологиялар арқылы жасалып жатқан оқыту процесі оқушының жаңаша ойлау қабілетін қалыптастырып, оларды жүйелік байланыстар мен заңдылықтарды табуға итеріп, нәтижесінде өздерінің кәсіби потенциалдарының қалыптасуына жол ашады. Бүгінгі таңдағы ақпараттық қоғам аймағындағы оқушылардың ойлау қабілетін қалыптастыратын және компьютерлік оқыту ісін дамытатын жалпы заңдылықтардан тарайтын педагогикалық технологиялардың тиімділігі жоғары деп есептеймін.

М. КАИРБЕКОВА,
Екіаша орта мектебінің
информатика пәнінің мұғалімі.

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

ОҚЫДЫҚ, ПІКІР АЙТАМЫЗ

ӨМІР ДЕЙТІН ҒАЖАП КҮЙ...

Ақындар табиғаты әдетте басын таудан алып, кең алқаптың төсін аралап, кенезесі кепкен аймақтың шөлін қандыратын өзендерге ұқсайды. Біреулері шың – жартастан құлап, буырқанып ағатын өзен сияқты, сезім сілкінісі мен жан – жүйе жұлқынысы әрбір шумақтан, әрбір тармақтан айқын аңғарылып тұрады.

Енді біреулері ашуынан айырылған айдындай жағалауды аймалап, ақырын ғана ағып, ойлылығымен жаныңды жадыратады да мейіріңді қандырады. Біздің қолымызға тиген белгілі қаламгер Жұмабай Қайранбайдың «Өлеңім – балам, көзіңді аш» жыр жинағы байыпты да баяу ағысымен жаныңды сергітетін өмір – өлеңнен тұрады екен.

Тәжірибелі баспагерлер санатында дидарласып жүрген Жұмабай ағамыздың прозалық кітаптарымен ертеректен таныс біз үшін оның жыр жинағы бастапқыда тосын көрінгені рас. Оқи келе екі бөлімнен тұратын, алғашқысына өлеңдері, екіншісіне балладалары жинақталған шағын кітап өзінің иіріміне тарта білді.

Жұмабай Қайранбай баспагер ретінде бұл кітабының композициялық құрылымына баса ден қойып, шығармаларын мазмұнына сай іріктеп ұсынып, бөлімдерге бөлген. Әрбір өлеңінің сыр – сипатын ашатын суреттерді дөп тауып, ерекшеленген кітаптың ішкі дүниесіне де жете көңіл аударылғаны айқын сезіледі. Ақын ішкі сезім күйлері мен өзіндік ой түйіндерін ұштастыра білген.

Нағыз көркем шығарма – жоғары талғам мен нәзік шеберліктің, тынымсыз еңбектің жемісі. Ақынның өзіндік ой – өрісі өлеңдеріне шуақ сеуіп, жазғандарын шырайландырып отырады. Жарқ еткен сезім шақпағының жарық сәулесімен жазғанына ғұмыр сыйлайды.

Кітапта негізінен талай ақын қалам тербеп келе жатқан атамекенге, туған жерге деген перзенттік сүйіспеншілікке толы жырлар басым:

Сылдырап аққан әнші бұлағым,
Асықтым саған жетем деп.
Күміс тамшыңмен бетім жуамын,
Әжімім тарқар ма екен деп.
...Қарадым көкке шалқамнан жатып,
Жұлдызым түгел ме екен деп.
Барамын жаймен ұйқыға батып,
Бәрі де аман екен деп.

Осындағы әнші бұлақтың күміс тамшыларына, туған жердің жұлдызды аспанына деген сағыныш жалаң қызықтаудан, схематизмнен ада.

«Іле бойында атқан таң» өлеңіндегі жанды суреттерге назар салыңызшы: түннің қара көйлегі ыдырауы, алыстағы Жоңғар шоқыларының қалғып кетуі, Іле аңғарында түнеп қалған көкшіл тұман, сымға тартқан күмістей өзен келбеті оқыған жанды елеңдетпей қоймайды

Сондай – ақ текті сезімнің тұнық бастауын айналып өтпеген Жұмаған қаламынан өткенге деген аңсар сезім лебі есіп тұратындығын аңғармау мүмкін емес.

Қарақат көзді қалқаны,
Іздеумен жүрек шаршады.
Қартайған қара домбырам,
Сағыныш күйін тартады, – дейді

шарпысқан сезім мен шалдыққан төзімнің қосанжарласқан күйін жеткізгісі келіп.

Өлең барлап қарағанда авторына тартады. Ақын өмірде қандай сырбаз, байыпты болса, ақыл мен сезім ұштасқан өлеңдері де ойлы. Арнадан аспайды, шалт қадамға баспайды. Қауып сөйлемей тауып сөйлегендіктен жазғанының әрбір жолы алдыңғысын Ақындық өнер өнбойында бала жастан тұнып, арнасын таппаған өзендей іркіліп қалғандығын ол өзінің ұяңдығынан көреді:

Бәйге ғой өлең шаңдаған,
Шабысым көптен озбаған.
Ұят қой мұным деуменен,
Ұйқасты сөзге бармаған.
...Қанатым қомдап қозғалам,
Түртемін қозды жанбаған.
Жабырқау көңілім жарқ етті,
Ашылып тілім сарнаған.

Осылайша «жанбаған қозды қозғаған» ол қоламта болып жатқан шоқты лаулатып, оқырмандарға сан жылдар көкейінде жатталған ой – толғамдарын ұсыныпты. Алғаусыз ақтарылған ақынның жүрегінің үнін тыңдағымыз келсе оның өлең туралы өлеңдерімен танысқанымыз абзал:

Өлеңім – жүрек сөзі, менің үнім,
Жалт еткен шырақтары көңілімнің.
Селт еткен сезімімнің бір белгісі,
Айнасы қағаздағы өмірімнің,

– деген жыр жолдары арқылы ақынның «іші алтын, сырты күміс» жан сырымен жүздесесіз.

Кітаптың екінші бөлімі алты баллададан тұрады. Қаламгер аға буынның шығармашылығындағы менмұндалап тұратын баллада жанрмен жете таныс. Бастауында Қайнекей Жармағамбетов тұрған, кейіннен Өтежан Нұрғалиев жаңғыртқан баллада жанры Жұмабай Қайранбай қаламының да оңтайына келеді. Ақын балладаларының арқауы – Нұғыман шал («Нұғыман жылаған сай»), асыра сілтеу кезіндегі ел ауған қазақтың қасіреті («Келіншектің асуы»), Шормахан қыздың ерлігі («Шормақтың жайлауы»), туған жердің тарихы («Қызтекше»). Автор балладаға негіз болған оқиғаларды таңдай да біледі, тақырыпты ашудың оңтайлы шешімін таба да біледі.

Шынтуайтына келгенде «Орныңнан тұршы, өлеңім, жүргеніңді бір көрейін, жүгіріп көрші, жасқанба, қасыңда бір желейін» деп ақтарылған ақын ағамыздың жазғандарын жанына жалау ететін оқырмандары аз емес. Біз де сол оқырмандарының сапында жыр кітабына аз-кем лебізімізді білдіруді жөн көрдік.

Жомарт ИГІМАН,
Қазақстан Жазушылар одағының мүшесі.

БІЛІМ

ЖАСТАРДЫҢ ҚОҒАМДАҒЫ ОРНЫ МЕН РОЛІ

Өркениетті елдердің тәжірибесі көрсеткендей, инновациялық инфрақұрылымның толық циклын құру қазіргі ғылым мен инновацияның дамуына айтарлықтай әсер ететінін дәлелдеді. Осыған орай, «Zhansugurov College» -де осы елдердің озық тәжірибелері негізінде оқу мен оқыту үдерісін жетілдіруді қолға алуда.

Қазіргі таңда еліміздегі ЖОО, колледждердің оқу саласында басқарудың ажырамас элементі және оның білім беру қызметін жоспарлаудың негізі басты мақсат ретінде қарастырылған. Бағдарлама негізінде білім беру қызметі колледждердің стратегиялық жоспары, қызметі, мақсаты мен міндетіне сәйкес жүзеге асырылады. Сол себепті, білім сапасының маңыздылығын, саясат пен стратегияны басшылыққа алып, университет пен колледждің сапа менеджменті жүйесіне жаңалықтар енгізген жөн. Сонда ғана білім сапасы кепілдігінің ішкі жүйесін үздіксіз жетілдіруге жол ашылады.

Сапаны басқарудың қалыптасқан жүйесі колледж қызметін тұрақты жақсартудың негізі. Яғни, бұл білім беру сапасы мен басқа да қызмет түрін жақсарту университет пен колледж стратегиясын іске асыруға бағытталған. Университеттер өзінің саясатын жүзеге асыру үшін білім беруде, тәрбие барысы және ғылыми-зерттеу қызметін тұрақты жақсарту негізінде жоғары білікті мамандарды даярлайды. Сол барыста жоғары сапалы білім беру қызметтерін ұсынып, жағдай жасап, жоғары оқу орнын одан әрі дамыту стратегиясын қалыптастырады.

Білім беру мен тәрбие үдерісінде оның үлесі мен сапасын арттыру үшін колледж төмендегі мақсаттарға ден қойып жатыр. Сол қатарда түлектердің жұмысқа орналасуын бақылау, оқу орнын үздік бітірген түлектердің жалпы санының үлесін арттыру, білім беру қызметінің түрін кеңейту, жаңа білім беру технологияларын пайдалану, олардың қол жетімділігін қамтамасыз ету, тұтынушылардың сұранысын қанағаттандыратын білім беру қызметін көрсету және тағы да басқа бағыттары бар.

Соңғы уақытта әр мамандық студенттерін жұмыспен қамту орталығы және студенттік жастар комитеті арқылы білім беру процесіне белсенді түрде араласуға жағдай жасалған. Ол студенттердің пікірі арқылы оқу жоспарының пәндерін таңдау барысында ескеріледі. Оқу топтарының жүйелі түрде білім алушылармен жиналыс өткізеді, студенттер университет және колледжде оқу үдерісін жақсарту туралы өз пікірін айта алады. Ол сауалнама, әңгімелесу, студенттердің пән туралы пікірлері мен тілектері негізінде жүзеге асады. Сондай-ақ, «Zhansugurov College» студенттері мектептерде, қоғамдық орындарда іс жүзіндегі алған білімін парактика жүзінде де қолданып, қазіргі таңда жұмысқа орналасу бойынша жақсы көрсеткіштерге қол жеткізуде.

Студенттердің жеке дайындығын күшейту үшін пәндер бойынша барлық ақпарат колледж бен университеттің сайтында және ішкі ресурстарында электронды түрде беріліп отырады.

Жастар – еліміздің тірегі және болашағы. Жас ұрпақтың басты міндеті – өздері дүниеге келген елдің лайықты азаматтары болу. Өсу жолына түскен адам әрдайым өзін-өзі анықтау мәселесіне тап болады. Ол өзін және өз жолын табуға тырысады. Осыған сүйене отырып, уақыт өте келе ол қоғамда қандай рөл ойнайтынын түсінеді. Әр адам өз елін жақсартуды және адамдарға көмектесуді өзінің мақсатына айналдыруы керек. Бұл мемлекетті нығайтуға және жақсартуға көмектеседі.

Қорыта айтқанда, жастар мемлекеттің болашағы, сондықтан олардың көңіл-күйі, мінез-құлқы мен ізденуі қоғамдағы және қоршаған ортадағы саяси, әлеуметтік және психологиялық ахуалды жаңғыртуға ықпал болады. Яғни, ұлттық-рухани тәрбиенің құндылықтарын, озық жетістіктерге негізделген білімді бойына сіңірген ұрпақ қана ұлт тағдырын терең өлшеп, болашақты болжауға қабілетті тұлға қалыптастыра алатыны анық.

Айдана БОЖАНОКОВА,
І.Жансүгіров колледжі аударма ісі пәнінің оқытушысы.

Алатау
Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

МЕДИАЦИЯ

ФОРМА ВНЕСУДЕБНОГО РАЗРЕШЕНИЯ СПОРОВ

В целях создания для граждан и юридических лиц правовой основы для выбора способа разрешения возникшего спора (конфликта), в том числе и без обращения в соответствующие государственные органы, а также в целях упорядочения деятельности лиц, участвующих в урегулировании конфликтных ситуаций (медиаторов) 28 января 2011 года принят Закон Республики Казахстан "О медиации". Снова хотелось бы напомнить населению об эффективности медиации. Судебная медиация – примирительная процедура урегулирования спора (конфликта) между сторонами судебного процесса при содействии судьи, осуществляющего примирительные процедуры, в целях достижения ими взаимоприемлемого решения, реализуемая по добровольному согласию сторон. Медиация – форма внесудебного разрешения споров с помощью третьей нейтральной, беспристрастной стороны – медиатора. Медиатор - это не защитник, не обвинитель, не арбитр, не консультант, не советчик и не переносчик информаций, а есть независимое, нейтральное и беспристрастное физическое лицо, выбираемое сторонами спора, который помогает сторонам самим найти решение в ходе обсуждения их конфликта.

С 01 января 2016 года на законодательном уровне путем включения в новый Гражданский процессуальный кодекс, действует судебная медиация.

Во время процедуры медиации стороны, участвующие в конфликте, самостоятельно приходят к взаимовыгодному решению, опираясь на опыт, знания и умения медиатора. Разрешение споров полностью зависит от воли самих спорящих. Особенностями медиации является то, что процедура гибкая, неофициальная и неформальная. В медиации не выясняется кто прав, а кто виновен. Основная цель медиации – конструктивный поиск решений возникших противоречий. Внедрение медиативных форм разрешения споров окажет позитивное воздействие на судебную систему.

В соответствии установленными статьями 179-180 ГПК РК порядком и процедуры проведения медиации, соглашение об урегулировании спора (конфликта) в порядке медиации может быть заявлено сторонами в судах первой, апелляционной и кассационной инстанции. При проведении судебной медиации, передача дела в производство другого судьи не обязательна, по ходатайству сторон процедуру медиации может провести и судья, в производстве которого находится дело, тем самым стороны экономят свое время и время суда. Судья, осуществляющий примирительные процедуры, при проведении судебной медиации руководствуется нормами, установленными Законом «О медиации» и ГПК. Соглашение об урегулировании спора (конфликта), достигнутое сторонами медиации при проведении примирительных процедур, заключается в письменной форме и подписывается сторонами. При достижении сторонами соглашения об урегулировании спора (конфликта) в порядке судебной медиации судья, в производстве которого находится дело, выносит определение, постановление о его утверждении и прекращении производства по делу.

Надо учесть,при этом, государственная пошлина оплаченная сторонами возвращается им из бюджета. Таким образом, медиация минимизирует нравственные и материальные потери сторон связанные с произошедшим конфликтом (спором).

Самал КАЛИМОЛИНОВА,
судья Талдыкорганского городского суда.

ОБЪЯВЛЕНИЕ

Алматинский областной филиал (АОФ), находящегося по адресу: 040000, область Жетісу, г. Талдыкорган, пр. Н.Назарбаева, 53 объявляет о проведении аукциона по реализации автотранспортных средств, находящихся на балансе Алматинского областного филиала. **Дата, время и место проведения аукциона:** АОФ АО «Казпочта» 06 марты 2023 года, 15:00 часов, область Жетісу, г. Талдыкорган, пр. Н.Назарбаева, 53, 3 этаж.

Метод торгов: голландский

Наименование, местонахождение, описание, начальные (стартовые) цены автотранспортных средств (АМТ):

1) ВАЗ 21041, государственный номер В 364 DB, год выпуска- 2012, пробег 458899 километров, местонахождение: АТЦ АОФ, область Жетісу, г.Талдыкорган, ул.Сулеева, 50. Стартовая цена 803 179,00 тенге, сумма гарантийного взноса 40 160 тенге;

2) ГАЗ-3309, государственный номер 334 АС 05, год выпуска 2013, пробег 395879 километров, местонахождение: АТЦ АОФ, область Жетісу, г.Талдыкорган, ул.Сулеева, 50. Стартовая цена 1 543 983,00 тенге, сумма гарантийного взноса 77 199 тенге;

3) ГАЗ-3309, государственный номер 339 АС 05, год выпуска 2013, пробег 378699 километров, местонахождение: АТЦ АОФ, область Жетісу, г.Талдыкорган, ул.Сулеева, 50. Стартовая цена 1 543 983,00 тенге, сумма гарантийного взноса 77 199 тенге;

4) Автопогрузы, год выпуска 1989, пробег 325452 километров, местонахождение: АТЦ АОФ, область Жетісу, г.Талдыкорган, ул.Сулеева, 50. Стартовая цена 118 400 тенге, сумма гарантийного взноса 5 920 тенге;

5) Peugeot Partner 1.4 XR, государственный номер А 937 EZ, год выпуска 2007, пробег 325985 километров, местонахождение: Талгарский РУПС, Алматинская область, Талгарский район, г.Талгар, ул.Абылай хана,86. Стартовая цена 993 735,00 тенге, сумма гарантийного взноса 49 687 тенге;

Наличие обременений (ограничений): отсутствуют.

Потенциальному участнику необходимо представить следующие документы:

1) Заявка на участие в аукционе установленной формы, согласно Приложения 2 к Документации по проведению аукциона;

2) Нотариально засвидетельствованная копия документа, удостоверяющего личность;

3) Копия приходного кассового ордера или платежного поручения, подтверждающего внесение гарантийного взноса;

4) В установленных законодательством случаях документы, подтверждающие право участия в данном аукционе от имени третьего лица (в случае участия в аукционе по доверенности).

Заявки потенциальных участников принимаются с 09 часов 00 минут 20 февраля 2023 года до 13 часов 00 минут 06 марта 2023 года по адресу: область Жетісу, г.Талдыкорган, пр.Н.Назарбаева, 53, 205 кабинет;

Форма и условия платежа:

Сумма и порядок внесения гарантийного взноса:

Для участия в аукционе участник аукциона оплачивает гарантийный взнос в размере 5% (пяти процентов) от начальной (стартовой) цены автотранспортного средства, по каждому лоту отдельно.

Гарантийный взнос может быть оплачен участником аукциона наличными деньгами в кассу АО «Казпочта», либо путем перечисления по следующим реквизитам:

Наименование банка: Акционерное общество «Казпочта»

Реквизиты банка: 010000, г.Астана, ул.Бейбітшілік, дом 37

БИН: 000140002217

БИК: KPSTKZKA

ИИК: KZ94563W339000007849

В назначении платежа необходимо указать «Гарантийный взнос в размере 5%, для участия в аукционе по лоту № ____ автомашина марки _____, гос.номер _____. ИИН и полное ФИО участника».

Также участнику аукциона необходимо предоставить справку с банка о наличии счета, с указанием банковского счета, для возврата суммы гарантийного взноса, в случае отказа в участии в аукционе или проигрыша. При этом гарантийный взнос не возвращается участнику аукциона, признанному победителем в случае его отказа от подписания договора купли-продажи имущества, а также в случае отзыва своей заявки за 1 сутки до проведения аукциона.

Оплата стоимости автотранспортного средства производится наличными деньгами в кассу АО «Казпочта», либо путем перечисления по вышеуказанным реквизитам.

В назначении платежа, необходимо указать: «Оплата стоимости автомашины марки _____ гос.номер _____, реализованного через аукцион согласно Договора купли-продажи № _____ от _____ года».

Дополнительную информацию и справки можно получить по телефону: 8(728)60-11-36.

ПРЕСТУПЛЕНИЕ

ПАВЛОДАРКА ИЗБИЛА 4-МЕСЯЧНУЮ ДОЧЬ

«Плакала и мешала спать»: павлодарка избила 4-месячную дочь.Жительница Павлодара получила 6 лет лишения свободы за то, что избила свою 4-месячную дочь, мешавшую ей спать, передает корреспондент NUR.KZ со ссылкой ДУИС региона.

29-летняя женщина оказалась в колонии в 2020 году после умышленного причинения тяжкого вреда здоровью своей дочери. Выросла осужденная в детском доме в Павлодаре.

"Это произошло 20 апреля 2020 года. Я была в квартире, где мы жили вместе с гражданским мужем. Примерно в 10 часов утра пришла соседка. Она принесла с собой пиво. Мы выпили, она ушла.

Находясь в состоянии алкогольного опьянения, я хотела спать, но моя малолетняя дочь плакала, так как хотела есть. Я вставала, накормила ее, однако ребенок не успокаивался и не давал мне спать, из-за чего я нанесла дочери два удара ладонями по лицу. Она еще больше стала кричать, поэтому я дважды ударила ее кулаком в область головы и лица.

После чего она притихла, я уснула. Проснулась вечером и увидела, что у нее на лице гематомы", — вспоминает павлодарка.

На состояние ребенка обратил внимание и сожитель женщины. В итоге соседка забрала малышку к себе, а на место вызвали полицию. Девочка попала в региональный центр поддержки детей, оказавшихся в трудной жизненной ситуации, а в отношении матери открыли уголовное дело.

«Женщина сейчас отбывает наказание в учреждении минимальной безопасности. Она тродоустроена. С ней на постоянной основе беседует психолог. Это важно. После освобождения она хочет устроиться на работу и жить с детьми», - отметил заместитель начальника учреждения № 47 Жарас Бекенов.

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

БИЛЬЯРД

ТАСТАЯҚ ТАРЛАНЫ

ӘУЕЛДЕ АҚСҮЙЕКТЕРДІҢ ОЙЫНЫ АТАЛЫП КЕТКЕН БИЛЬЯРДҚА АҢСАРЫ АУҒАНДАР БҮГІНДЕ АЗ ЕМЕС. БІРЕУЛЕР ӘУЕСҚОЙЛЫҚПЕН ТАСТАЯҚҚА АҢСАРЫ АУСА, АЛЖҮЗДЕН ЖҮЙРІК, МЫҢНАН ТҰЛПАР ШЫҚҚАНДАРЫ КӘСІБИ ДЕҢГЕЙДЕ ОЙНАЙДЫ.

Әлихан Қаранеев, Әлібек Омаров, Дәурен Орынбаев, Қаныбек Сағындықов, Ернар Шымбаев секілді мықтылар елжұрттың бильярдқа деген қызығушылығын оятты десек, артық айтқандық емес. Аты аталғандардың ішінде Ернар Шымбаев халықаралық деңгейде әлі күнге дейін жасындай жарқылдап жүр. Ол ешқашан сыр бермейді. Ойынына қарап отырып, адам ба, әлде робот па деп ойлайсың. Қарсыластары жүйкесіне ши жүгіртіп жатса да, мыңқ етпейді. Қарсыласының аптығын шеберлікпен басады. Үстел басындағы төзімділігіне таңданасың, не деген сабырлылық деп тамсанбау әсте мүмкін емес. Жанкүйерлерімен де тез тіл табысады. Қарапайым, бірақ қарабайырлардың қатарынан еместігі жүріс-тұрысынан айқын аңғарылады. Ел чемпионатын сан мәрте жеңіп алған жампозды жұрт 2010 жылы жақынырақ тани түсті. Алматыда аралас пирамидадан әлем чемпионаты өтті. Әлихан Қаранеев бастаған мықтылар фавориттер қатарында болады деп топшылағандарды 22 жастағы Ернар Шымбаев таңғалдырды.

Жартылай финалға қазақтардан Ернар Шымбаев пен Икрам Ахметов қана жолдама алды. Ал финалда Ернар мен қырғыз оғланы Қаныбек Сағынбаев кездесті. Талай додада атой салған Қаныбекті жұрт анық фаворит санаған еді. Алайда Ернар үйде кімнің қожайын екенін көрсетті. Еш сасқан жоқ. Эмоцияға емес, логикаға сенді. Даңқты қарсыласын 6:2 есебімен күйрете жеңген жас перінің қарқынына жанкүйер қошеметті аяған жоқ. Біз де таңдай қақтық.

Иә, Ернар Шымбаев бұдан кейін бірнеше турнирде олжа салды. Ел ішіндегі 17 коммерциялық турнирді қатар ұтып алуы – сөзімізге дәлел. Алайда мұнан соң қазақ оғланы әлем чемпионаты секілді жарыстарда ұзақ уақыт бойы жеңістің биік тұғырынан көріне алмады. Себеп те жоқ емес...

* * *

Қарақалпақстанда дүние есігін айқара ашқан таланттың отбасы еліміз тәуелсіздік алғаннан кейін Алматы облысына көшіп келді. Ал Ернардың тастаяққа қызығушылығы бала кезінен басталған-ды.

«Бала кезде тастаяқ ойнап жат-қан жігіттердің ойынына қызыға қарайтынмын. Солардың ойынына тамсанып жүріп, күндердің күнінде өзімнің де ойнағым келді. Қолыма кийді алған бойда бірден алты тасты лузаға тоғыттым. Мұндай нәтижелі серияны мықты ойыншылар да ылғи көрсете бермейді. Өйткені үстел үстінде шарлар әр түрлі позицияда орналасады емес пе. Қысқасы, бильярдпен кәсіби тұрғыда 15 жастан бастап айналыса бастадым. 2007 жылы Шымкент қаласында өткен ел чемпионатына қатысып, мықты мамандардың көзіне түстім», – дейді Ернар өткен шаққа көз жүгіртіп.

Иә, 2008-2010 жылдары аралас пирамидадан өткен әлем чемпионатында қазақ спортшылары әлем чемпионы атағын ешкімнің еншісіне берген жоқ. Ал Ернар Шымбаев тұңғыш рет жаһан үздігі атанып, есімін тарихқа алтын әріптермен жазды. Расында біздің көзқарасымызда спортшылар салқынқанды болуы керек. Әйтсе де финалда Ернарға есе жіберген Қаныбек Сағынбаев эмоциясын жасыра алмай қалғандай көрінді. Мұны ойын соңындағы сұхбаттан да айқын аңғаруға болады. «*Ол қолынан келгеннің бәрін істеді. Мені жеңгені – ең үлкен жеңісі. Бильярд үстеліндегі сукно (мата жабындысы) жаңарады деп ойлап едім. Ескі қалпында қалыпты. Ол да кедергісін келтірді десем, артық айтқандық емес. Енді Ернарға мұндай биікті бағындыру өте қиынға соғады. Өйткені бар мүмкіндігін ол бүгін көрсетті. Алдағы уақытта қандай табысқа қол жеткізетінін көре жатармыз*», – деген еді Қаныбек сол кезде.

* * *

Әлем чемпионы атанғаннан кейін Ернар үшін жаһандық додада атой салу расында да оңайға түскен жоқ. Додаларға қатысты, алайда жеңістің ауылы жақындамай қойды. Уақыт өте келе бірнеше ай бойы Түрікменстан құрамасын жаттықтырды.

«*Түрікменстан құрамасын жеті ай бойы жаттықтырдым. Жиырма шәкірт тәрбиеледім. Уақыт өте келе олардың ішінен қабілеттілерін іріктеу керек болды. Он екі оқушыны таңдап, сұрыптап алдым. Олардың бірқатары жабық кешен-де өткен құрлықтық аламанда ойдағыдай нәтижеге қол жеткізді. Нақтырақ айтсам, алты спортшы жүлделі орыннан көрінді. Түрікменстан құрамасын жаттықтырған уақытта жеті айға келісімшарт жасасқан едім. Елді қатты сағынған соң жаңадан отбасы құрғанымды айтып, кері қайттым*», – дейді Ернар.

Бас бапкер ретінде Түрікменстан құрамасын жаттықтырған әлем чемпионы кейіннен Қатар құрамасының тізгінін ұстау мүмкіндігіне де ие болған екен. Алайда ол аталған ұсыныстан бас тартқан.

«*Қатар құрамасын жаттықтыруға ұсыныс түскен-ді. Дегенмен бас тарттым. Өйткені араб тілінен бейхабармын ғой. Ол жаққа барғанда снукерден жаттығуыма мүмкіндік туатын еді. Ұсыныс жасағандар снукерден жеке бапкер беретінін айтқан-ды. Бірақ өз қалауымен бас тарттым. Уақыт өте келе тамаша ұсыныстан бас тартқаным үшін өкінген сәттер де болды*», – дейді әлем чемпионы.

Талай додада қарсыласының алдын орап, жеңістің биік тұғырынан көрінген саңлақ спортшы бүгінде бірнеше жас періге бильярдтың қыр-сырын үйретіп жүр. Шәкірттерінің алды үлкен жарыстарда жүлдегерлер қатарынан көрініп те үлгерді

* * *

Ернардың екінші рет әлем чемпионы атануына 11 жыл қажет болған. Түсіне білген адамға бұл аз уақыт емес. Жасы отыздан асқан ойыншылардың жаһандық додада топ жаруы тіпті қиын екенін ескерсек, шеберлік шыңына шыққан Шымбаевтың бұл табысын ерлік деуге де болатындай. 2021 жылы Ресейдің Ханты-Мансийск қаласында өткен әлем чемпионатына орыс бильярдының саңлақтары жиналды. Кілең «сен тұр, мен атайын» деуге лайық мықтылар топқа түскен аламанда Шымбаев чемпион атанады деген-ге ешкім сенген жоқ. Бірақ Ернар тас түйін дайындықпен барған еді. Тағдырдың тартуы дегенді қойсаңшы... Әлем чемпионатына дейін Ернар мен екі дүркін әлем чемпионы, әлемдік рейтингтің көшбасшысы, ресейлік Иосиф Абрамов әлеуметтік желілерде сөзге кеп қалған еді. Сөз таласта Шымбаев артық ештеңе айтқан жоқ. Тек жаһанның кез-келген мықтысымен коммерциялық кездесу өткізуге дайын екенін мәлімдеп, инстаграмда пост жариялаған. Өзінен бір мүшел үлкен Ернарға тіл тигізген Иосиф қазақ оғланын күйрете жеңетініне сенімді екенін жазған-ды. Еркін пирамидадан өткен доданың 1/8 финалында екі спортшының жолы түйісті. Жеті жеңіске дейін жалғасқан кездесуде қазақстандық спортшы 7:6 есебімен басым түсіп, ресейлікті сабасына түсірді. Өйткенмен отандасымыздың бұл жеңісін кездейсоқ табысқа балаған хейтерлер де табылды. Кейін олардың аузы жабылды. Финалға қиналмай жеткен Ернар шешуші ойында әйгілі Никита Ливаданы 7:4 есебімен жеңіп, екінші мәрте әлем чемпионы атағына қол жеткізді. «Жарайсың, Ернар!» дестік біз де сол кезде қанымыз қызып. Енді ше, абайламай сөйлеген Абрамовты ұтқанда қуанбағанда қашан қуанамыз?

Сол бір ойынды Ернардың өзі де есінен шығарған емес. Кездесудің зор маңызға ие болғанын отандасымыз да ашық айтады.

«*Иосиф Абрамовты жең¬ген¬нен кейін кем дегенде жартылай финалға жететініме сенімді болдым. Ал жартылай финалға жолдама алған кезде әлем чемпионы атанатынына ешқандай күмәнім болған жоқ. Финалда сол кездегі екі дүркін, кейіннен үш дүркін әлем чемпионы атанған Никита Ливадамен кез-дестім. Ол 2:0 есебімен алға шыққан кезде кейбіреулер мені түбегейлі жеңілді деп ойлады. Өйткенмен, салқынқандылығымнан танбай, 7:4 есебімен басым түстім. Осылайша, екі дүркін әлем чемпионы атағына қол жеткіздім»*, – дейді тастаяқ тарланы.

* * *

Бильярд әлемінде әлем чемпионатына пара-пар бірнеше жарыс бар болса, соның бірі – Мәскеу мәрінің кубогі. Аталған додаға Қазақстан атынан бірнеше спортшы қатысты. Олардың қатарында Ернар Шымбаев та бар.

Бұл жолы да Ернар мен Иосиф Абрамов бір себетке түсті. Кезекті кезеңнің бірінде екеуінің жолы қайта түйісті. Аралас пирамидадан өткен жарыстарда барын салатын Ернар ойын ортасында қарсыласынан 3:2 есебімен басым түсіп жатқан. Кезекті партияны өз пайдасына шешкен ресейлік спортшы қазақстандықтың шамына тие сөйледі.

«*Сәл-пәл бабым жақсы болса, мен сені талқандаймын. Соңғы он бес жылда ешкім білмейтін әлем чемпионатынан басқа түк ұтқан жоқсың. Қаныбек Сағынбаевтың қисық соққыларының арқасында бағың жанды. Мен үлкен турнирлерді сенен бес есе артық ұтқанмын. Сен өзі кімсің?*», – деді ресейлік спортшы ашуға булығып.

Бұл жолы Ернар да үнсіз қалмады. «*Мен екі дүркін әлем чемпионымын. Ал сен қай кезде бабыңа енесің? Соны айтшы»*, – деп қысқа қайырды қазақ спортшысы. Ал Абрамов болса тоқтаған жоқ. «*Мен бабымда жүргенде сен жоқ болдың»*, – деді ол күңкілдеп. Ернар бұдан кейін оның сөзін елең қылған жоқ. Қарсыласын 5:4 есебімен жеңіп, келесі кезеңге жолдама алды.

Шешуші партияда ғана үстемдік танытып, өзбекстандық Джамал Қошқаровты 5:4 есебімен жеңген Ернар жартылай финалда ресейлік Павел Плотниковтан да 5:4 есебімен айласын асырды. Финалда өзінің досы, қырғыз елінің үкілі үміті Дастан Лепшаковпен кездескен Шымбаев 5:2 есебімен басым түсіп, Мәскеу мәрінің кубогін ұтып алды. Осылайша, тағы да Абрамовтың аузына құм құйылды.

Үлкен спортқа қайта оралып, екінші тынысы ашылған Шымбаевтың тағы бір арманы бар. Сол арманға жету жолында талмай тер төгуге дайын.

«Үш дүркін әлем чемпионы атанғым келеді. Сол мақсатқа қол жеткізу жолында бар күшімді салатын боламын. Рас, отыздан асқан соң әлем чемпионы атану оңайға соқпайды. Алайда үздіксіз жаттығудан қол үзбесең, мақсат ақиқатқа айналады», – дейді Ернар.

Халықаралық додаларда ел намысын абыроймен қорғап жүрген спортшының үш дүркін әлем чемпионы атануына барлық мүмкіндігі бар. Оның бойындағы шеберлік пен талант, салқынқандылық жеңіске бастар жолдан жаңылдырған емес. Талантын еңбекпен ұштағанның есесі кетпейді.

Табиғат МҰСЫЛМАНҚҰЛ
egemen.kz сайтынан алынды

Алатау
Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел. : 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail. ru, www. alatau. kz@mail. ru

БАЛАЛАР ӘЛЕМІ

ҰЛЫ ХАЛЫҚТЫҢ ҰЛЫ АБАЙЫ

Абай Құнанбайұлы бұрынғы Семей уезі Шыңғыс тауының бауырында дүниеге келген. Ол атақты Тобықты руының Ырғызбай деген тобынан тараған. Кішкентай кезінен ауыл молдасынан хат танып, өзінің зеректігімен көзге түседі. Кейін Семей қаласына 3 жылдық медресеге оқуға барады. Абай кішкентайынан көпті көрген әжесі Зеренің тәрбиесінде болды. Шешесі Ұлжан да ақылды болған. Әкесі Құнанбай Өскенбайұлы орта жасқа келгенде атқа мініп, ел билеу жұмысына араласқан. Ол ел билеу ісіне балаларының ішінде Абайды баулып, өсіреді. Оны оқудан ерте шығарып алуы да сол билікке ұлын қалдыру мақсатында еді. Әке еркімен ел ісіне жастай араласқан Абай тез есейіп, сөз өнерін, билердің шешендік өнерін өзінің ерекше талантымен бойына сіңіріп өскен. Елі үшін әділет жолын ұстанған Абайдың үстінен арыз да жазылып, үш-төрт ай тергеліп, ақталып шықты. Әке-шешесінің қасында жүрсе де жас Абай оқудан қол үзбейді, бос уақытында қазақтың мәдениетін, араб, парсы, шағатай тілдерін үйренеді. Шығыс әдебиетінің алыптары Низами, Хожа Хафиз, Науаи, Физули т.б. ақындарының өлеңін жаттап өседі. Кейін ол орыс әдебиеті мен тілін өздігінен үйреніп, орыстың ұлы ойшылдары Пушкин, Гоголь, Лермонтов, Щедрин, Некрасов т.б. шығармаларымен танысады. Сонымен бірге ағылшын ғалымы Дарвиннің, Шекспирдің шығармаларын да оқиды. Соның арқасында дүние танымын кеңітіп, білімін шыңдай береді. Абай ауқатты отбасынан шықса да халқына үнемі жақын болды. Олардың дауын даулап, мұңын жоқтады. Мұны оның мына өлеңінен көруге болады:

«...Кедейдің өзі жүрер малды бағып,
Отыруға отын жоқ үзбей жағып.
Тоңған иін жылытып, тонын илеп,
Шекпен тігер қатыны бүрсең қағып.
Қар жауса да тоңбайды бай баласы,
Үй жылы, киіз тұтқан айналасы.
Бай ұлына жалшы ұлы жалынышты,
Ағып жүріп ойнатар көздің жасы»

Жасы отыздан асқанда Абай орыс тіліндегі кітаптарды мықтап оқуға бет бұрады. Сол кезде Семейге айдалып келген орыс демократтарымен танысады. Олардан көп нәрсені үйренген Абай, өзіміздің салт-дәстүрімізді де дәріптеген. Ақынның шығармашылықпен еркін араласуы 1860 жылдар болды. Ол кезде ақын өлеңдерін басқа аттармен жариялаған. Тек 1886 жылы «Жаз» деген өлеңінен бастап өз атын қоя бастайды. Ақынның «Жаз», «Күз», «Қыс», «Жазғытұры», сонымен қатар «Жасымда ғылым бар деп ескермедім», «Ғылым таппай мақтанба», «Интернаттта оқып жүр», «Сегізаяқ» өлеңдерінің сол кездегі әлеуметтік жағдайларды түсіну үшін маңызы зор.

Абай өлеңдері XIX ғасырдағы «қазақ қоғамының айнасы» деп те аталады. Ақын 1904 жылы туған жерінде қайтыс болды. Сүйегі Жидебай деген жерге қойылды. Қазір сол Жидебайда ақынның өзі тұрған үйде әдеби-мемориалдық мұражайы бар. Жер бетіндегі күллі қазақ қауымы өздерінің ұлы Абайымен мақтанады. Олар күн өткен сайын Абайды жаңа қырынан тануда. Өйткені Абай мұралары бүгін де, болашақта да өзінің өміршеңдігімен мәңгі жасайтын ғажап туындылар.

Каусар АСЕТҚЫЗЫ,
Талдықорған қаласындағы
№28 IT лицейінің
3 «а» сынып оқушысы.

БІЛГЕНГЕ МАРЖАН

«МЮНХГАУЗЕН» СИНДРОМЫ ДЕГЕНІМІЗ НЕ?

Әр ортадан өз мәселесін айтып, шағымдана беретін адамдарды байқаған боларсыз?! Ғылымда бұған «Мюнхгаузен синдромы» деген атау берілген. Бұл синдроммен ауыратын адамдар өзін ауру, мүсәпір көрсету арқылы жұрттың назарын өздеріне аударады. Ендеше Мюнхгаузен синдромының пайда болу себептері мен одан қалай құтылу керектігі жайлы оқып көрелік.

Әлемдегі әр 10-шы адамда осы синдром байқалады екен. Негізінен бұл симптомды адамдар ойдан шығарады. Тіпті басқаның назарын аудару үшін әдейілеп өзін-өзі жарақаттайтындар да бар. Және ең сорақысы бұл синдроммен ауыратын адамдар жазылуға да тырыспайды, керісінше одан бетер ауыра бергісі келеді. Американдық ғалымдар Мюнхгаузен синдромы бар науқастың психологиялық портретін жасаған. Және оны келесідей жік-жікке бөліп қарастырған. Интеллект деңгейі орташа немесе жоғары; Медицинадан хабары бар және ауру түрлерін көп зерттейді; Ауру екенін дәлелдеуге тырысады; Қамқорлық пен қарым-қатынасты қажет етеді; Өзгенің пікіріне, назарына тәуелді; Ашуланшақ, агрессивті, мазасыз; Өзімшіл; Өзін-өзі дұрыс бағаламайды; Инфантилизм; Өтірік айтуға бейім; Өзіне-өзі зиян келтіргенді қалайды.

* * *

Синдром Рудольф Эрих Распенің әдеби шығармасындағы кейіпкерге байланысты аталған. XVIII ғасырдағы неміс тектес орыс кавалериялық офицері, барон Мюнхгаузен. Кейіпкер ұдайы жұрттың назарын аударғысы келеді. Мюнхгаузен синдромы деген терминді 1951 жылы ағылшын эндокринологы және гематологы Ричард Ашер енгізген екен. Ол «Lancet» журналында ауыр симптом ойлап табуға немесе ауруға бейім науқастардың мінез-құлқын сипаттаған. Бұл аурудың «кәсіби пациент» синдромы, «ауруханаға тәуелділік» деген сынды синонимі де бар.

Мюнхгаузен синдромының негізгі 3 түрі бар. Біріншісі ипохондриялық тип.

Мұндай кезде ол аса білінбейді. Жұртқа шағымдануға бейім болады, өзін аяйды. Мәселені үлкейтіп көрсетуге тырысады. Екіншісі сенімді Мюхгаузен.

Бұл кезде адам өзін ауру етіп көрсетеді. Өтірік синдром ойлап табады, әдейі жарақаттайды. Британдық Венди Скотт өтірік аурумын деп 42 хирургиялық ота жасатқан, 600 рет ауруханаға жатқан. Ол өзін ауру етіп көрсеткені сонша, дәрігерлер де не болғанын түсінбеген. Үшінші түрі делегациялық тип.

Бұл ең қауіпті түрі. Бұл кезде адам өзінің қамқорлығындағы баланы не кәрі адамды өтірік ауру етіп көрсетеді. Сол арқылы өзінің қамқор, жақсы адам екенін дәлелдегісі келеді. Осы туралы Джипси Бланчард атты қыздың шынайы өмірінен алынған «Акт» («The Act») телехикаясы да шыққан. Анасы қызын мүгедек екеніне барынша сендіріп, ұзақ уақыт бойы қинап келген.

* * *

Негізінен мюнхгаузен синдромы кішкентай кезде ата-ана махаббаты мен қоғамдағы қарым-қатынас жетіспегенде пайда болады. Назардан тыс қалғандай сезімнен құтылу үшін адам барынша өзөзімен көбірек жұмыс істеуі керек. Егер дәл осы ауытқушылығы бар адаммен тілдессеңіз бірінші қадам жасаудан қорықпаңыз. Энтузиазм білдіріңіз. Дос табу үшін дос бола білу керек екенін түсіндіріңіз. Адамға назар аударыңыз. Шынайы ынтаңызды көрсетуге ұялмаңыз. Сұрақ қойыңыз. Оның өміріндегі оқиғалары туралы сұраңыз. Мысалы: «Сен қандай шешім қабылдадың?», «Бұл қашан болады?» және тағы да басқа. Өзгенің қуанышына ортақтаса біліңіз. Оны құттықтаңыз. Адамдар назар аудару үшін аяушылық сезімін тудырудың қажеті жоқ екенін түсіндіріңіз.

Егер бұл синдром өзімде кездеседі десеңіз, онда адамдардың жақсы қасиетін көре білуді үйреніңіз. Олардың артықшылығын табыңыз. Мәселесін шешуге көмектесіңіз. Мықты тұсын анықтаңыз. Сол мықты тұсы үшін алғыс айтыңыз. Осы арқылы өмірдің тек жақсы жағын көруді үйренесіз. Сонымен қатар «Соңғы күндері мені не бақытты етті?», «Алдағы екі аптада не істегім келеді?», «Соңғы уақытта мен жасаған ең таңқаларлық іс» деген сынды сұрақтарды өзіңізге қойыңыз. Ал сіз араласатын ортадан жанашырлық жетіспегенде келесідей амалдарды қолданыңыз: екі қолыңызды жүрек аймағына қойыңыз да, үш рет терең тыныс алыңыз. Бірінші өз мәселеңізге назар аударыңыз. Қандай сезімде тұрсыз? Жеңілдеу үшін қандай жылы сөз естігіңіз келеді? Одан кейін сіз өзіңіздің досыңыздың немесе жақын адамыңыздың қайғы-қасіретін жеңілдетуге тырысқандай, осы азапты жеңілдетуге ниет етіңіз. Және қиналғанда жалғыз емес екеніңізді мойындаңыз. Бұл — адамзат тәжірибесінің бір бөлігі. Бәрінің де басында қиындық болатынын ұмытпаңыз.

Темірлан АЙТБАЕВ

ӨНЕР

«МЕЙІРІМ» шығармашылық орталығының талантты балалары

Жұлдыз ЕЛУБАЙ

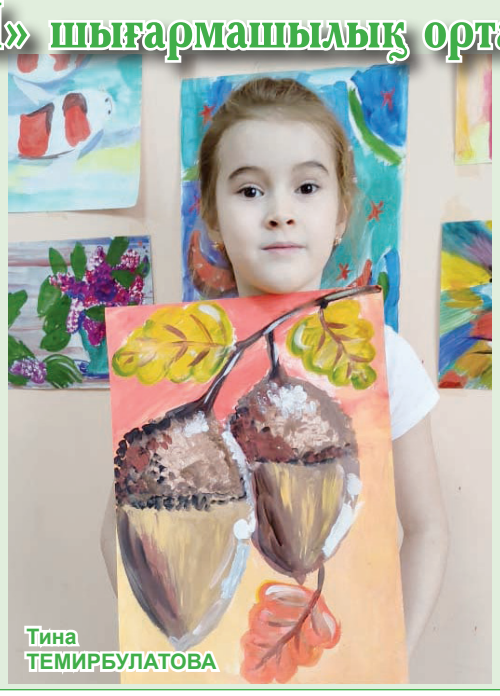
Тина ТЕМИРБУЛАТОВА

Анна ЖИЕМБАЕВА

Құрылтайшы "АЛМАТЫ-БОЛАШАҚ" АҚ

Баспахана директоры Бақберген ТҮКІБАЕВ

Бас редактор Айтақын БҰЛҒАҚОВ

Редакция алқасы:
Сарби ӘЙТЕНОВА – редактордың орынбасары
Айдана СМАҒҰЛ – тілші

Кезекші редактор: А. СМАҒҰЛ.

Алатау
Газет Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігінде 2007 жылғы 27 тамызда тіркеліп, № 8639-Г куәлігі берілген.
Газет аптасына бір рет, жұма күні шығады. Жарияланған мақала авторларының пікірлері редакция көзқарасын білдірмейді. Жарнама мен хабарландырулардың мазмұны мен мәтініне жарнама беруші жауапты.
Газет Талдықорған қаласы, Қабанбай батыр көшесі, 32 үйде "Алматы-Болашақ" АҚ филиалы "Офсет" баспаханасында басылады.

Редакция мекенжайы: 040000, Талдықорған қаласы, Қабанбай батыр көшесі, 32-үй, екінші қабат.
Телефондары: 8(7282) 41-11-70, 41-11-42;
E-mail: alatau_offset@mail. ru, www.alatau.kz@mail. ru
Сайты: alatau_gazeti
Газет 07.08.2000 жылдан бастап шығады.
Таралымы 2700
Тапсырыс № 212
Индекс 15534